

ROZSUDEK TRIBUNÁLU (osmého senátu)

13. července 2011 *

Ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07,

ThyssenKrupp Liften Ascenseurs NV, se sídlem v Bruselu (Belgie), původně zastoupená V. Turnerem a D. Mesem, poté O. W. Browerem a J. Blockxem, advokáty,

žalobkyně ve věci T-144/07,

ThyssenKrupp Aufzüge GmbH, se sídlem v Neuhausen auf den Fildern (Německo),

ThyssenKrupp Fahrtreppen GmbH, se sídlem v Hamburku (Německo),

původně zastoupené U. Itzenem a K. Blau-Hansenem, advokáty, poté U. Itzenem, K. Blau-Hansenem a S. Thomasem, a nakonec K. Blau-Hansenem a S. Thomasem, advokáty

žalobkyně ve věci T-147/07,

* Jednací jazyky: nizozemština a němčina.

ThyssenKrupp Ascenseurs Luxembourg Sàrl, se sídlem v Howaldu (Lucembursko), zastoupená K. Beckmannem, S. Dethofem a U. Itzenem, advokáty,

žalobkyně ve věci T-148/07,

ThyssenKrupp Elevator AG, se sídlem v Düsseldorfu (Německo), zastoupená T. Kloosem a J. Ziebarthem, advokáty,

žalobkyně ve věci T-149/07,

ThyssenKrupp AG, se sídlem v Duisbourgu (Německo), původně zastoupená M. Klusmannem a S. Thomasem, advokáty, poté M. Klusmannem,

žalobkyně ve věci T-150/07,

ThyssenKrupp Liften BV, se sídlem v Krimpen aan den IJssel (Nizozemsko), zastoupená O. Brouwerem a A. Stofferem, advokáty,

žalobkyně ve věci T-154/07,

proti

Evropské komisi, zastoupené ve věcech T-144/07 a T-154/07, A. Bouquetem a R. Sauerem, jako zmocněnci, ve spolupráci s F. Wijckmansem a F. Tuytschaeverem, advokáty, ve věcech T-147/07 a T-148/07, původně R. Sauerem a O. Weberem, poté M. Sauerem a K. Mojzesowicz, jako zmocněnci, a ve věcech T-149/07 a T-150/07, M. Sauerem a K. Mojzesowicz, jako zmocněnci,

žalované,

jejichž předmětem je návrh na zrušení rozhodnutí Komise COM(2007) 512 final ze dne 21. února 2007 v řízení podle článku 81 [ES] (věc COMP/E-1/38.823 – Výtahy a eskalátory) nebo, podpůrně, snížení pokut uložených žalobkyním,

TRIBUNÁL (osmý senát),

ve složení M.E. Martins Ribeiro (zpravodajka), předsedkyně, N. Wahl a A. Dittrich, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: K. Andová, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednáních konaných ve dnech 3., 7. a 10. září 2009,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Předmětem projednávaných věcí jsou návrhy na zrušení rozhodnutí Komise COM(2007) 512 final ze dne 21. února 2007 v řízení podle článku 81 [ES] (věc COMP/E-1/38.823 – Výtahy a eskalátory) (dále jen „napadené rozhodnutí“), jehož shrnutí je zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie* ze dne 26. března 2008 (Úř. věst. C 75, s. 19), nebo, podpůrně, snížení pokut uložených žalobkyním.

- 2 V napadeném rozhodnutí měla Komise Evropských společenství za to, že následující společnosti porušily článek 81 ES:
 - Kone Belgium SA (dále jen „Kone Belgie“), Kone GmbH (dále jen „Kone Německo“), Kone Luxembourg Sàrl (dále jen „Kone Lucembursko“), Kone BV Liften en Roltrappen (dále jen „Kone Nizozemsko“) a Kone Oyj (dále jen „KC“) (dále společně či jednotlivě jen „Kone“);

 - Otis SA (dále jen „Otis Belgie“), Otis GmbH & Co. OHG (dále jen „Otis Německo“), General Technic-Otis Sàrl (dále jen „GTO“), General Technic Sàrl (dále jen „GT“), Otis BV (dále jen „Otis Nizozemsko“), Otis Elevator Company (dále jen „OEC“) a United Technologies Corporation (dále jen „UTC“) (dále společně či jednotlivě jen „Otis“);

- Schindler SA (dále jen „Schindler Belgie“), Schindler Deutschland Holding GmbH (dále jen „Schindler Německo“), Schindler Sàrl (dále jen „Schindler Lucembursko“), Schindler Liften BV (dále jen „Schindler Nizozemsko“) a Schindler Holding Ltd (dále společně či jednotlivě jen „Schindler“);

 - ThyssenKrupp Liften Ascenseurs NV (dále jen „TKLA“), ThyssenKrupp Aufzüge GmbH (dále jen „TKA“), ThyssenKrupp Fahrtreppen GmbH (dále jen „TKF“), ThyssenKrupp Elevator AG (dále jen „TKE“), ThyssenKrupp AG (dále jen „TKAG“), ThyssenKrupp Ascenseurs Luxembourg Sàrl (dále jen „TKAL“) a ThyssenKrupp Liften BV (dále jen „TKL“) (dále společně či jednotlivě jen „ThyssenKrupp“); a

 - Mitsubishi Elevator Europe BV (dále jen „MEE“).
- 3 Žalobkyně, společnosti TKLA, TKA, TKE, TKAL, TKE, TKAG a TKL, patří ke skupině společností ThyssenKrupp, která je činná v oblasti výtahů, oceli, automobilového průmyslu, technologií a služeb. Mateřskou společností skupiny je společnost TKAG kotovaná na burze. TKE je 100% dceřinou společností TKAG a hlavním odpovědným podnikem skupiny v oblasti výtahů jakožto zprostředkovatelská holdingová společnost (body 33 až 37 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 4 ThyssenKrupp vykonává své činnosti v oblasti výtahů a eskalátorů prostřednictvím národních dceřiných společností. Těmito společnostmi jsou zejména TKLA v Belgii, TKA a TKF v Německu, TKAL v Lucembursku a TKL v Nizozemsku (body 33 až 37 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Na rozdíl od TKL, která není dceřinou společností TKE, jsou další výše uvedené dceřiné společnosti 100% přímými nebo nepřímými dceřinými společnostmi TKE a TKAG.

Správní řízení

1. Šetření Komise

- 5 Během léta 2003 byly Komisi předány informace týkající se možné kartelové dohody mezi čtyřmi hlavními evropskými výrobci výtahů a eskalátorů, kteří vykonávají obchodní činnost v Unii, a sice Kone, Otis, Schindler a ThyssenKrupp (body 3 a 91 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

Belgie

- 6 Počínaje dnem 28. ledna 2004 a v průběhu března 2004 provedla Komise na základě čl. 14 odst. 2 a 3 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, první nařízení, kterým se provádějí články [81 ES] a [82 ES] (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3), šetření zejména v prostorách dceřiných společností Kone, Otis, Schindler a ThyssenKrupp v Belgii (body 92, 93, 95 a 97 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 7 Kone, Otis, ThyssenKrupp a Schindler podaly postupně žádosti na základě oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (Úř. věst. 2002 C 45, s. 3; Zvl. vyd. 08/02, s. 155) (dále jen „oznámení o spolupráci z roku 2002“). Tyto žádosti byly doplněny dotčenými podniky (body 94, 96, 98 a 103 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

- 8 Dne 29. června 2004 byla Kone poskytnuta podmíněčná ochrana na základě bodu 8 písm. b) tohoto oznámení (bod 99 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 9 V období od září do prosince 2004 Komise rovněž zaslala žádosti o informace na základě článku 18 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 [ES] a 82 [ES] (Úř. věst. 2003 L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205) podnikům, které se účastnily protiprávního jednání v Belgii, několika zákazníkům v tomto členském státě a belgickému sdružení Agoria (body 101 a 102 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

Německo

- 10 Počínaje dnem 28. ledna 2004 a v průběhu března 2004 provedla Komise na základě čl. 14 odst. 3 nařízení č. 17 šetření zejména v prostorách dceřiných společností Otis a ThyssenKrupp v Německu (body 104 a 106 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 11 Ve dnech 12. a 18. února 2004 doplnila Kone svou žádost na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 ze dne 2. února 2004 týkající se Belgie o informace týkající se Německa. Stejně tak Otis v období od března 2004 do února 2005 doplnila svou žádost týkající se Belgie o informace týkající se Německa. Schindler podala dne 25. listopadu 2004 žádost na základě uvedeného oznámení, která obsahovala informace týkající se Německa a která byla doplněna v období od prosince 2004 do února 2005. Nakonec ThyssenKrupp podala v prosinci 2005 rovněž na základě tohoto oznámení Komisi žádost týkající se Německa (body 105, 107, 112 a 114 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

- 12 V období od září do listopadu 2004 Komise rovněž zaslala žádosti o informace na základě článku 18 nařízení č. 1/2003 podnikům, které se účastnily protiprávního jednání v Německu, několika zákazníkům v tomto členském státě a sdružením VDMA, VFA a VMA (body 110, 111 a 113 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

Lucembursko

- 13 Dne 5. února 2004 Kone doplnila svou žádost ze dne 2. února 2004 týkající se Belgie o informace týkající se Lucemburska. Otis a ThyssenKrupp podaly ústně žádost na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 týkající se Lucemburska. Žádost na základě téhož oznámení týkající se Lucemburska byla podána společností Schindler (body 115, 118, 119 a 124 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 14 Počínaje dnem 9. března 2004 provedla Komise na základě čl. 14 odst. 3 nařízení č. 17 šetření zejména v prostorách dceřiných společností Schindler a ThyssenKrupp v Lucembursku (bod 116 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 15 Dne 29. června 2004 byla Kone poskytnuta podmíněčná ochrana na základě bodu 8 písm. b) oznámení o spolupráci z roku 2002 pro část její žádosti týkající se Lucemburska (bod 120 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 16 V září a v říjnu 2004 zaslala Komise žádosti o informace na základě článku 18 nařízení č. 1/2003 podnikům, které se účastnily protiprávního jednání v Lucembursku, několika zákazníkům v tomto členském státě a Fédération luxembourgeoise des ascensoristes (body 122 a 123 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

Nizozemsko

- 17 V březnu 2004 podala Otis žádost na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 týkající se Nizozemska, která byla následně doplněna. V dubnu 2004 byla žádost na základě tohoto oznámení podána ThyssenKrupp a tato žádost byla následně rovněž několikrát doplněna. Nakonec Kone dne 19. července 2004 doplnila svou žádost ze dne 2. února 2004 týkající se Belgie o informace týkající se Nizozemska (body 127, 129 a 130 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 18 Dne 27. července 2004 byla Otis poskytnuta podmíněčná ochrana na základě bodu 8 písm. a) uvedeného oznámení (bod 131 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 19 Počínaje dnem 28. dubna 2004 provedla Komise na základě čl. 14 odst. 3 nařízení č. 17 šetření zejména v prostorách dceřiných společností Kone, Schindler, Thyssen-Krupp a MEE v Nizozemsku, jakož i v prostorách sdružení Boschduin (bod 128 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 20 V září 2004 zaslala Komise žádosti o informace na základě článku 18 nařízení č. 1/2003 podnikům, které se účastnily protiprávního jednání v Nizozemsku, několika zákazníkům v tomto členském státě a sdružením VLR a Boschduin (body 133 a 134 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

2. Oznámení námitek

- 21 Dne 7. října 2005 přijala Komise oznámení námitek, které bylo určeno zejména společností uvedeným v bodě 2 výše. Všichni adresáti oznámení námitek předložili písemná vyjádření k námitkám přijatým Komisí (body 135 a 137 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 22 Ústní slyšení se nekonalo, neboť žádný z adresátů oznámení námitek nepodal žádost v tomto smyslu (bod 138 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

3. Napadené rozhodnutí

- 23 Dne 21. února 2007 přijala Komise napadené rozhodnutí, ve kterém konstatovala, že se společnosti, kterým bylo určeno toto rozhodnutí, účastnily čtyř jediných, komplexních a trvajících protiprávních jednání v rozporu s čl. 81 odst. 1 ES ve čtyřech členských státech tím, že si rozdělily trhy, když se dohodly či jednaly ve vzájemné shodě při přidělování zakázek v rámci nabídkových řízení a zakázek spojených s prodejem, instalací, údržbou a modernizací výtahů a eskalátorů (bod 2 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 24 U osob, kterým bylo určeno napadené rozhodnutí, měla Komise za to, že vedle dceřiných společností dotčených podniků v Belgii, Německu, Lucembursku a Nizozemsku musejí být za protiprávní jednání v rozporu s článkem 81 ES, kterého se uvedené dceřiné společnosti dopustily, společně a nerozdílně odpovědné jejich mateřské společnosti vzhledem k tomu, že mohly vykonávat rozhodující vliv na jejich obchodní politiku během doby trvání protiprávního jednání a že lze předpokládat, že této pravomoci

využily (body 608, 615, 622, 627 a 634 až 641 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Společná a nerozdílná odpovědnost mateřských společností MEE za jednání jejich dceřiné společnosti nebyla konstatována, protože nebylo možné prokázat, že vykonávaly rozhodující vliv na její jednání (bod 643 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

- 25 Pro účely stanovení výše pokut použila Komise v napadeném rozhodnutí metodiku uvedenou v pokynech o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 [UO] (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3; Zvl. vyd. 08/01, s. 171, dále jen „pokyny z roku 1998“). Komise rovněž přezkoumala, zda a v jakém rozsahu dotčené podniky splňovaly požadavky stanovené oznámením o spolupráci z roku 2002.
- 26 Komise kvalifikovala protiprávní jednání jako „velmi závažná“ s ohledem na jejich povahu a skutečnost, že se všechna vztahovala na celé území členského státu (Belgie, Německo, Lucembursko nebo Nizozemsko), přestože nebylo možné změřit jejich skutečný dopad (bod 671 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 27 Za účelem zohlednění skutečné hospodářské schopnosti dotčených podniků způsobit významnou újmu hospodářské soutěži rozdělila Komise tyto podniky u každé země do několika kategorií v závislosti na obratu dosaženém na trhu s výtahy nebo eskalátory, případně včetně trhu se službami údržby a modernizace (bod 672 a 673 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 28 V případě kartelové dohody v Belgii byly společnosti Kone a Schindler zařazeny do první kategorie s výchozí částkou pokuty stanovenou v závislosti na závažnosti protiprávního jednání na 40 000 000 eur. Společnost Otis byla zařazena do druhé kategorie s výchozí částkou pokuty stanovenou na 27 000 000 eur. Společnost ThyssenKrupp byla zařazena do třetí kategorie s výchozí částkou pokuty stanovenou na

16500000 eur (body 674 a 675 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Na výchozí částku pokuty pro společnost Otis byl použit násobící koeficient 1,7 a na výchozí částku pokuty pro společnost ThyssenKrupp byl použit násobící koeficient 2, aby byla zohledněna jejich velikost a jejich celkové prostředky, takže výchozí částky jejich pokut byly stanoveny na 45 900 000 eur a 33 000 000 eur (body 690 a 691 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Vzhledem k tomu, že protiprávní jednání trvalo sedm let a osm měsíců (od 9. května 1996 do 29. ledna 2004), zvýšila Komise výchozí částku pokuty pro dotčené podniky o 75%. Základní částka pokuty tak byla stanovena pro společnost Kone na 70 000 000 eur, pro společnost Otis na 80 325 000 eur, pro společnost Schindler na 70 000 000 eur a pro společnost ThyssenKrupp na 57 750 000 eur (body 692 a 696 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise se domnívala, že společnost ThyssenKrupp je třeba považovat za recidivistu a zvýšila výši její pokuty o 50% z důvodu této přitěžující okolnosti (body 697, 698 a 708 až 710 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Nebyla zjištěna žádná polehčující okolnost ve prospěch dotčených podniků (body 733, 734, 749, 750 a 753 až 755 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 byla společnost Kone osvobozena od pokut v plném rozsahu. Společnosti Otis byla výše pokuty snížena o 40% v rozpětí stanoveném v bodu 23 písm. b) prvním pododstavci první odrážce uvedeného oznámení a dále o 1% za nezpochybnění skutkových zjištění. Společnosti ThyssenKrupp byla výše pokuty snížena o 20% v rozpětí stanoveném v bodě 23 písm. b) prvním pododstavci druhé odrážce tohoto oznámení a dále o 1% za nezpochybnění skutkových zjištění. Společnosti Schindler byla výše pokuty snížena o 1% za nezpochybnění skutkových zjištění (body 760 až 777 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

29 V případě kartelové dohody v Německu byly společnosti Kone, Otis a ThyssenKrupp zařazeny do první kategorie s výchozí částkou pokuty stanovenou 70 000 000 eur. Společnost Schindler byla zařazena do druhé kategorie s výchozí částkou pokuty stanovenou na 17 000 000 eur (body 676 až 679 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Na výchozí částku pokuty pro společnost Otis byl použit násobící koeficient 1,7 a na výchozí částku pokuty pro společnost ThyssenKrupp byl použit násobící koeficient 2, aby byla zohledněna jejich velikost a jejich celkové prostředky, takže výchozí částky jejich pokut byly stanoveny na 119 000 000 eur a 140 000 000 eur (body 690 a 691

odůvodnění napadeného rozhodnutí). Vzhledem k tomu, že protiprávní jednání, kterého se dopustily společnosti Kone, Otis a ThyssenKrupp, trvalo osm let a čtyři měsíce (od 1. srpna 1995 do 5. prosince 2003), zvýšila Komise výchozí částku pokuty pro tyto podniky o 80%. Vzhledem k tomu, že protiprávní jednání, kterého se dopustila společnost Schindler, trvalo pět let a čtyři měsíce (od 1. srpna 1995 do 6. prosince 2000), zvýšila Komise výchozí částku pokuty pro tento podnik o 50%. Základní částka pokuty tak byla stanovena pro společnost Kone na 126 000 000 eur, pro společnost Otis na 214 200 000 eur, pro společnost Schindler na 25 500 000 eur a pro společnost ThyssenKrupp na 252 000 000 eur (body 693 a 696 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise se domnívala, že společnost ThyssenKrupp je třeba považovat za recidivistu a zvýšila výši její pokuty o 50% z důvodu této přítěžující okolnosti (body 697 až 707 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Nebyla zjištěna žádná polehčující okolnost ve prospěch dotčených podniků (body 727 až 729, 735, 736, 742 až 744, 749, 750 a 753 až 755 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Společnosti Kone byla snížena výše pokuty o maximálně povolenou výši 50% podle bodu 23 písm. b) prvního pododstavce druhé odrážky oznámení o spolupráci z roku 2002 a dále o 1% za nezpochybnění skutkových zjištění. Společnosti Otis byla výše pokuty snížena o 25% v rozpětí stanoveném v bodě 23 písm. b) prvním pododstavci druhé odrážce uvedeného oznámení a dále o 1% za nezpochybnění skutkových zjištění. Společnosti Schindler byla výše pokuty snížena o 15% v rozpětí stanoveném v bodě 23 písm. b) prvním pododstavci třetí odrážce tohoto oznámení a dále o 1% za nezpochybnění skutkových zjištění. Společnosti ThyssenKrupp byla výše pokuty snížena o 1% za nezpochybnění skutkových zjištění (body 778 až 813 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

³⁰ V případě kartelové dohody v Lucembursku byly společnosti Otis a Schindler zařazeny do první kategorie s výchozí částkou pokuty stanovenou na 10 000 000 eur. Společnosti Kone a ThyssenKrupp byly zařazeny do druhé kategorie s výchozí částkou pokuty stanovenou na 2 500 000 eur (body 680 až 683 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Na výchozí částku pokuty pro společnost Otis byl použit násobící

koeficient 1,7 a na výchozí částku pokuty pro společnost ThyssenKrupp byl použit násobící koeficient 2, aby byla zohledněna jejich velikost a jejich celkové prostředky, takže výchozí částky jejich pokut byly stanoveny na 17 000 000 eur a 5 000 000 eur (body 690 a 691 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Vzhledem k tomu, že protiprávní jednání trvalo osm let a tři měsíce (od 7. prosince 1995 do 9. března 2004), zvýšila Komise výchozí částku pokuty pro dotčené podniky o 80%. Základní částka pokuty tak byla stanovena pro společnost Kone na 4 500 000 eur, pro společnost Otis na 30 600 000 eur, pro společnost Schindler na 18 000 000 eur a pro společnost ThyssenKrupp na 9 000 000 eur (body 694 a 696 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise se domnívala, že společnost ThyssenKrupp je třeba považovat za recidivistu a zvýšila výši její pokuty o 50% z důvodu této přítěžující okolnosti (body 697, 698 a 711 až 714 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Nebyla zjištěna žádná polehčující okolnost ve prospěch dotčených podniků (body 730, 749, 750 a 753 až 755 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 byla společnost Kone osvobozena od pokut v plném rozsahu. Společnosti Otis byla výše pokuty snížena o 40% v rozpětí stanoveném v bodě 23 písm. b) prvním pododstavci první odrážce uvedeného oznámení a dále o 1% za nezpochybnění skutkových zjištění. Společnostem Schindler a ThyssenKrupp byla výše pokuty snížena pouze o 1% za nezpochybnění skutkových zjištění (body 814 až 835 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

³¹ V případě kartelové dohody v Nizozemsku byla společnost Kone zařazena do první kategorie s výchozí částkou pokuty stanovenou na 55 000 000 eur. Společnost Otis byla zařazena do druhé kategorie s výchozí částkou pokuty stanovenou na 41 000 000 eur. Společnost Schindler byla zařazena do třetí kategorie s výchozí částkou pokuty stanovenou na 24 500 000 eur. Společnosti ThyssenKrupp a MEE byly zařazeny do čtvrté kategorie s výchozí částkou pokuty stanovenou na 8 500 000 eur (body 684 a 685 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Na výchozí částku pokuty pro společnost Otis byl použit násobící koeficient 1,7 a na výchozí částku pokuty pro společnost ThyssenKrupp byl použit násobící koeficient 2, aby byla zohledněna jejich velikost a jejich celkové prostředky, takže výchozí částky jejich pokut byly stanoveny na 69 700 000 eur a 17 000 000 eur (body 690 a 691 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Vzhledem

k tomu, že protiprávní jednání, kterého se dopustily společnosti Otis a ThyssenKrupp, trvalo pět let a deset měsíců (od 15. dubna 1998 do 5. března 2004), zvýšila Komise výchozí částku pokuty pro tyto podniky o 55%. Vzhledem k tomu, že protiprávní jednání, kterého se dopustily společnosti Kone a Schindler, trvalo čtyři roky a devět měsíců (od 1. června 1999 do 5. března 2004), zvýšila Komise výchozí částku pokuty pro tyto podniky o 45%. Vzhledem k tomu, že protiprávní jednání, kterého se dopustila společnost MEE, trvalo čtyři roky a jeden měsíc (od 11. ledna 2000 do 5. března 2004), zvýšila Komise výchozí částku pokuty pro tento podnik o 40%. Základní částka pokuty tak byla stanovena pro společnost Kone na 79 750 000 eur, pro společnost Otis na 108 035 000 eur, pro společnost Schindler na 35 525 000 eur, pro ThyssenKrupp na 26 350 000 eur a pro společnost MEE na 11 900 000 eur (body 695 a 696 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise se domnívala, že společnost ThyssenKrupp je třeba považovat za recidivistu a zvýšila výši její pokuty o 50% z důvodu této přitěžující okolnosti (body 697, 698 a 715 až 720 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Nebyla zjištěna žádná polehčující okolnost ve prospěch dotčených podniků (body 724 až 726, 731, 732, 737, 739 až 741, 745 až 748 a 751 až 755 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 byla společnost Otis osvobozena od pokut v plném rozsahu Společnosti ThyssenKrupp byla snížena výše pokuty o 40% v rozpětí stanoveném v bodu 23 písm. b) prvním pododstavci první odrážce uvedeného oznámení a dále o 1% za nezpochybnění skutkových zjištění. Společnostem Schindler a MEE byly výše pokuty sníženy o 1% za nezpochybnění skutkových zjištění (body 836 až 855 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

32 Výrok napadeného rozhodnutí zní takto:

„Článek 1

1. Pokud jde o Belgii, následující podniky porušily článek 81 [ES] tím, že jednaly pravidelně a společně ve vzájemné shodě po uvedení období v rámci dohod a jednání ve

vzájemné shodě na vnitrostátní úrovni, pokud jde o výtahy a eskalátory, za účelem rozdělení trhů, rozdělení veřejných a soukromých nabídkových řízení a jiných zakázek v souladu s předem dohodnutými podíly prodeje a instalace a za účelem nekonkurování si u zakázek na údržbu a modernizaci:

- Kone: [KC] a [Kone Belgie]: od 9. května 1996 do 29. ledna 2004;

- Otis: [UTC], [OEC] a [Otis Belgie]: od 9. května 1996 do 29. ledna 2004;

- Schindler: Schindler Holding [...] a [Schindler Belgie]: od 9. května 1996 do 29. ledna 2004; a

- ThyssenKrupp: [TKAG], [TKE] a [TKLA]: od 9. května 1996 do 29. ledna 2004.

2. Pokud jde o Německo, následující podniky porušily článek 81 [ES] tím, že jednaly pravidelně a společně ve vzájemné shodě po uvedení období v rámci dohod a jednání ve vzájemné shodě na vnitrostátní úrovni, pokud jde o výtahy a eskalátory, za účelem rozdělení trhů, rozdělení veřejných a soukromých nabídkových řízení a jiných zakázek v souladu s předem dohodnutými podíly prodeje a instalace:

- Kone: [KC] a [Kone Německo]: od 1. srpna 1995 do 5. prosince 2003;

- Otis: [UTC], [OEC] a [Otis Německo]: od 1. srpna 1995 do 5. prosince 2003;

- Schindler: Schindler Holding [...] a [Schindler Německo]: od 1. srpna 1995 do 6. prosince 2000; a

- ThyssenKrupp: [TKAG], [TKE], [TKA] a [TKF]: od 1. srpna 1995 do 5. prosince 2003.

3. Pokud jde o Lucembursko, následující podniky porušily článek 81 [ES] tím, že jednaly pravidelně a společně ve vzájemné shodě po uvedení období v rámci dohod a jednání ve vzájemné shodě na vnitrostátní úrovni, pokud jde o výtahy a eskalátory, za účelem rozdělení trhů, rozdělení veřejných a soukromých nabídkových řízení a jiných zakázek v souladu s předem dohodnutými podíly prodeje a instalace a za účelem nekonkurování si u zakázek na údržbu a modernizaci:

- Kone: [KC] a [Kone Lucembursko]: od 7. prosince 1995 do 29. ledna 2004;

- Otis: [UTC], [OEC], [Otis Belgie], [GTO] a [GT]: od 7. prosince 1995 do 9. března 2004;

- Schindler: Schindler Holding [...] a [Schindler Lucembursko]: od 7. prosince 1995 do 9. března 2004; a

- ThyssenKrupp: [TKAG], [TKE] a [TKAL]: od 7. prosince 1995 do 9. března 2004.

4. Pokud jde o Nizozemsko, následující podniky porušily článek 81 [ES] tím, že jednaly pravidelně a společně ve vzájemné shodě po uvedení období v rámci dohod a jednání ve vzájemné shodě na vnitrostátní úrovni, pokud jde o výtahy a eskalátory, za účelem rozdělení trhů, rozdělení veřejných a soukromých nabídkových řízení a jiných zakázek v souladu s předem dohodnutými podíly prodeje a instalace a za účelem nekonkurování si u zakázek na údržbu a modernizaci:

- Kone: [KC] a [Kone Nizozemsko]: od 1. června 1999 do 5. března 2004;
- Otis: [UTC], [OEC] a [Otis Nizozemsko]: od 15. dubna 1998 do 5. března 2004;
- Schindler: Schindler Holding [...] a [Schindler Nizozemsko]: od 1. června 1999 do 5. března 2004;
- ThyssenKrupp: [TKAG] a [TKL]: od 15. dubna 1998 do 5. března 2004; a
- [MEE]: od 11. ledna 2000 do 5. března 2004.

Článek 2

1. Za protiprávní jednání v Belgii uvedená v čl. 1 odst. 1 se ukládají následující pokuty:

- Kone: [KC] a [Kone Belgie], společně a nerozdílně: 0 EUR;

- Otis: [UTC], [OEC] a [Otis Belgie], společně a nerozdílně: 47 713 050 EUR;

- Schindler: Schindler Holding [...] a [Schindler Belgie], společně a nerozdílně: 69 300 000 EUR; a

- ThyssenKrupp: [TKAG], [TKE] a [TKLA], společně a nerozdílně: 68 607 000 EUR.

2. Za protiprávní jednání v Německu uvedená v čl. 1 odst. 2 se ukládají následující pokuty:

- Kone: [KC] a [Kone Německo], společně a nerozdílně: 62 370 000 EUR;

- Otis: [UTC], [OEC] a [Otis Německo], společně a nerozdílně: 159 043 500 EUR;

- Schindler: Schindler Holding [...] a [Schindler Německo], společně a nerozdílně: 21 458 250 EUR; a

- ThyssenKrupp: [TKAG], [TKE], [TKA] a [TKF], společně a nerozdílně: 374 220 000 EUR.

3. Za protiprávní jednání v Lucembursku uvedená v čl. 1 odst. 3 se ukládají následující pokuty:

- Kone: [KC] a [Kone Lucembursko], společně a nerozdílně: 0 EUR;
- Otis: [UTC], [OEC], [Otis Belgie], [GTO] a [GT], společně a nerozdílně: 18 176 400 EUR;
- Schindler: Schindler Holding [...] a [Schindler Lucembursko], společně a nerozdílně: 17 820 000 EUR; a
- ThyssenKrupp: [TKAG], [TKE] a [TKAL], společně a nerozdílně: 13 365 000 EUR.

4. Za protiprávní jednání v Nizozemsku uvedená v čl. 1 odst. 4 se ukládají následující pokuty:

- Kone: [KC] a [Kone Nizozemsko], společně a nerozdílně: 79 750 000 EUR;
- Otis: [UTC], [OEC] a [Otis Nizozemsko], společně a nerozdílně: 0 EUR;
- Schindler: Schindler Holding [...] a [Schindler Nizozemsko], společně a nerozdílně: 35 169 750 EUR;

- ThyssenKrupp: [TKAG] a [TKL], společně a nerozdílně: 23 477 850 EUR; a

- [MEE]: 1 841 400 EUR.

[...]"

Řízení a návrhová žádání účastnic řízení

- ³³ Návrhy došlymi kanceláři Tribunálu dne 7. května 2007 (ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07 a T-150/07) a dne 8. května 2007 (ve věci T-154/07) podaly žalobkyně projednávané žaloby.
- ³⁴ Tribunál (osmý senát) na základě zprávy soudce zpravodaje rozhodl o zahájení ústní části řízení a v rámci organizačních procesních opatření stanovených v článku 64 svého jednacího řádu položil účastnicím řízení písemné otázky a vyzval je k předložení dokumentů. Účastnice řízení těmito opatřením vyhověly ve stanovené lhůtě.
- ³⁵ Řeči účastnic řízení ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 a jejich odpovědi na otázky položené Tribunálem byly vyslechnuty na jednáních konaných ve dnech 3., 7. a 10. září 2009. Ústní část řízení ve věcech T-144/07 a T-148/07 byla následně uzavřena.

- 36 Na základě žádostí Tribunálu formulovaných na jednání předložily žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 určité dokumenty.
- 37 Dopisy ze dne 14. a 15. září 2009 předložily žalobkyně kanceláři ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 „opravu“ týkající se jejich žalobního důvodu vycházejícího z nesprávného zjištění opakování protiprávního jednání.
- 38 Usnesením ze dne 20. října 2009 byla znovu zahájena ústní část řízení ve věcech T-144/07 a T-148/07.
- 39 „Opravy“ žalobkyň byly vloženy do spisu ve věcech uvedených v bodě 37 výše. Komise předložila svá vyjádření k těmto opravám a zejména vznesla námitku jejich nepřipustnosti. Žalobkyně předložily svá vyjádření v tomto ohledu a ústní část řízení v těchto věcech byla následně uzavřena.
- 40 Poté, co byly účastnice řízení vyslechnuty k tomuto bodu na jednání, se Tribunál rozhodl spojit projednávané věci pro účely rozsudku na základě článku 50 jednacího řádu.
- 41 Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 navrhují, aby Tribunál:

– zrušil napadené rozhodnutí v rozsahu, v němž se jich týká;

– podpůrně, snížil výši uložené pokuty;

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

42 V každé věci Komise navrhuje, aby Tribunál:

– zamítl žalobu;

– uložil žalobkyním náhradu nákladů řízení.

K věci samé

1. Úvodní poznámky

43 Žaloby podané žalobkyněmi ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 mají dvojí předmět, a sice návrhy na zrušení napadeného rozhodnutí, a podpůrně návrhy na zrušení nebo snížení pokut uložených žalobkyním.

- 44 Na podporu svých žalob uplatňují žalobkyně deset žalobních důvodů. První dva žalobní důvody, vycházející z toho, že Komise nebyla příslušná a z toho, že zneužívajícím způsobem stanovila solidární odpovědnost za protiprávní jednání, spadají pod návrhy na zrušení napadeného rozhodnutí.
- 45 Osm dalších žalobních důvodů uplatněných žalobkyněmi se vztahuje ke stanovení výše pokut a spadají tedy pod návrhy na zrušení nebo snížení pokut. První z těchto důvodů uplatněný žalobkyněmi ve věcech T-144/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07, vychází z porušení zásady *non bis in idem*. Druhý žalobní důvod uplatněný žalobkyněmi ve věcech T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 vychází z porušení pokynů z roku 1998, zásad proporcionality a rovného zacházení, jakož i práva na obhajobu při stanovení výchozí částky pokut na základě závažnosti protiprávních jednání. Třetí důvod, uplatněný všemi žalobkyněmi, vychází z porušení pokynů z roku 1998, zásady proporcionality, článku 253 ES a zásady rovného zacházení při použití skupinového násobícího činitele pro účely zohlednění odrazujícího cíle při stanovení výchozí částky pokut. Čtvrtý důvod, uplatněný všemi žalobkyněmi, vychází z porušení pokynů z roku 1998, zásady proporcionality, a práva na obhajobu při 50% zvýšení základní částky pokut z důvodu opakování protiprávního jednání. Pátý žalobní důvod, uplatněný všemi žalobkyněmi, vychází z porušení oznámení o spolupráci z roku 2002 a zásad ochrany legitimního očekávání, jakož i rovného zacházení při posouzení jejich spolupráce. Šestý žalobní důvod uplatněný všemi žalobkyněmi, vychází z porušení zásad ochrany legitimního očekávání, rovného zacházení, proporcionality a řádné správy při určení výše snížení pokut přiznané za spolupráci mimo rámec oznámení o spolupráci z roku 2002. Sedmý žalobní důvod, uplatněný všemi žalobkyněmi, vychází z porušení čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003. Konečně pak osmý žalobní důvod, uplatněný žalobkyněmi ve věcech T-144/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07, vychází z porušení zásady proporcionality při stanovení konečné částky pokut.

2. K návrhům na zrušení napadeného rozhodnutí

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z chybějící příslušnosti Komise

- ⁴⁶ Projednávaný žalobní důvod bude analyzován ve dvou částech. První část vychází z porušení čl. 81 odst. 1 ES v rozsahu, v němž dotyčné kartelové dohody neovlivňovaly trh mezi členskými státy. Druhá část, formulovaná podpůrně, vychází z porušení nařízení č. 1/2003, oznámení Komise o spolupráci v rámci sítě orgánů pro hospodářskou soutěž (Úř. věst. C 101, s. 43; Zvl. vyd. 08/02, s. 205) (dále jen „oznámení o spolupráci v rámci sítě“) (*neoficiální překlad*) a zásad rovného zacházení a ochrany legitimního očekávání, jelikož Komise měla přenechat stíhání protiprávního jednání dotyčným vnitrostátním orgánům.

K první části vycházející z porušení čl. 81 odst. 1 ES v rozsahu, v němž dotyčné kartelové dohody neovlivňovaly obchod mezi členskými státy

- ⁴⁷ V bodě 602 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise tvrdí, že „používání a provádění systému přidělování projektů čtyřmi hlavními výrobci výtahů a eskalátorů (zahrnujícími rovněž [MEE] v případě Nizozemska) v každém dotyčném členském státě mohlo s ohledem na jejich politiky odkazování vyvolat změnu směřování obchodních toků ve srovnání s jejich směřováním v případě jejich nepřítomnosti“. Opírá se v tomto ohledu o následující skutečnosti.

- 48 Zaprvé Komise konstatuje, že „se v rámci Unie konaly určité přeshraniční transakce týkající se prodeje a instalace výtahů a eskalátorů, jakož i poskytování služeb údržby a modernizace“ (bod 86 odůvodnění napadeného rozhodnutí; viz rovněž bod 596 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 49 Podle Komise její spis „obsahuje [několik] příkladů přeshraničních obchodů, do kterých byla zapojena hlavně PME, ale rovněž i přinejmenším jeden velký podnik, [MEE, který] zásobuje rovněž belgický trh prostřednictvím své dceřiné společnosti v Nizozemsku“ (bod 87 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Dále Komise konstatuje, že „čtyři hlavní výrobci rovněž příležitostně reagovali na přeshraniční nabídková řízení v rámci Unie“ a cituje některé příklady na podporu tohoto tvrzení (bod 88 odůvodnění napadeného rozhodnutí; viz rovněž bod 78 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Podle Komise „mají zákazníci čím dál tím větší tendenci zásobit se u zahraničních dodavatelů“ (bod 596 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 50 Podle Komise navíc existuje „tendence, podle které velké (nadmárodní) podniky a skupiny podniků, které mají zastoupení ve více členských státech, jako jsou mezinárodní hotelové sítě, upřednostňují uzavírání smluv pokrývajících více členských států“ (bod 89 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 51 Zadruhé Komise odkazuje na politiku odkazování prováděnou čtyřmi největšími výrobci výtahů a eskalátorů v Evropě. Podle Komise „by množství přeshraničních transakcí bylo větší, pokud by [tito] [...] výrobci [...] nepoužívali strategii směřující k odmítnutí téměř všech přeshraničních cenových poptávek a k odkazování zákazníků na dotyčnou vnitrostátní dceřinou společnost“ (bod 90 odůvodnění napadeného rozhodnutí; viz rovněž bod 596 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

- 52 Zatřetí Komise v rámci svého právního posouzení zdůrazňuje, že „skutečnost, že horizontální kartelová dohoda pokrývá pouze jediný členský stát, neznamená, že protiprávní dohody nemohou ovlivnit obchod mezi členskými státy“ (bod 595 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Dále připomíná, že podle ustálené judikatury, „[v]liv, který může mít dohoda na obchod mezi členskými státy se posuzuje zejména s ohledem na postavení a význam účastníků na dotčeném výrobním trhu [rozsudek Soudního dvora ze dne 28. dubna 1998, *Javico*, C-306/96, Recueil, s. I-1983, bod 17]“ (bod 600 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Tvrdí rovněž, že „[s ohledem] na velikost obratu, který čtyři hlavní výrobci výtahů a eskalátorů dosahují v oblasti prodeje, instalace, údržby a modernizace výtahů a eskalátorů a vzhledem k tomu, že zavedli a prováděli v souvislosti s jejich politikou odkazování systém přidělování projektů, který se vztahoval na celé území Belgie, Lucemburska, Německa a Nizozemska, je třeba předpokládat, že schopnost zahraničních podniků prodávat jejich výrobky a služby v dotyčných zemích byla narušena, protože museli v těchto zemích čelit skupině výrobců, kteří společně představovali většinu nabídky na trhu“ (bod 600 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 53 Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 v zásadě tvrdí, že protiprávní jednání neovlivnila citelně obchod mezi členskými státy, takže nepředstavovala porušení článku 81 ES.
- 54 Jak již vyplývá ze znění článků 81 ES a 82 ES, aby se na kartelovou dohodu nebo zneužívající jednání použila unijní pravidla hospodářské soutěže, je třeba, aby mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy (rozsudek Soudního dvora ze dne 13. července 2006, *Manfredi a další*, C-295/04 až C-298/04, Sb. rozh. s. I-6619, bod 40).

- 55 Výklad a uplatnění této podmínky týkající se účinků na obchod mezi členskými státy musejí vycházet ze skutečnosti, že jejím cílem je vymezit v oblasti právní úpravy hospodářské soutěže hranici mezi působností unijního práva a působností práva členských států. Do působnosti unijního práva tak spadá každá kartelová dohoda a každé jednání, které mohou narušit svobodu obchodu mezi členskými státy takovým způsobem, který může narušit uskutečnění cílů jednotného trhu mezi členskými státy, zejména oddělováním vnitrostátních trhů nebo změnou struktury hospodářské soutěže na společném trhu (rozsudky Soudního dvora Manfredi a další, bod 54 výše, bod 41; ze dne 23. listopadu 2006, Asnef-Equifax a Administración del Estado, C-238/05, Sb. rozh. s. I-11125, bod 33, a ze dne 25. ledna 2007, Dalmine v. Komise, C-407/04 P, Sb. rozh. s. I-829, bod 89).
- 56 Aby rozhodnutí, dohoda nebo jednání mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy, musejí být možné s dostatečnou pravděpodobností předpokládat na základě souhrnu skutkových a právních okolností, že mohou přímo nebo nepřímo, skutečně nebo potenciálně ovlivnit obchod mezi členskými státy, a to tak, že se lze obávat, že by mohly být překážkou uskutečňování jednotného trhu mezi členskými státy. Navíc je třeba, aby tento vliv nebyl zanedbatelný (rozsudky Javico, bod 52 výše, bod 16; ze dne 21. ledna 1999, Bagnasco a další, C-215/96 a C-216/96, Recueil, s. I-135, bod 47; Manfredi a další, bod 54 výše, bod 42; Asnef-Equifax a Administración del Estado, bod 55 výše, bod 34, a Dalmine v. Komise, bod 55 výše, bod 90).
- 57 Ovlivnění obchodu uvnitř Společenství tedy obecně vyplývá ze spojení více faktorů, které samy o sobě nejsou nezbytně určující (rozsudky Bagnasco a další, bod 56 výše, bod 47; Manfredi a další, bod 54 výše, bod 43, a Asnef-Equifax a Administración del Estado, bod 55 výše, bod 35).

- 58 Podle žalobkyň neovlivňují protiprávní jednání uvedená v článku 1 napadeného rozhodnutí obchod mezi členskými státy, protože činnosti v oblasti výtahů a eskalátorů jsou organizovány na vnitrostátní úrovni či dokonce místní úrovni, zejména s ohledem na skutečnost, že instalace a údržba výtahů a eskalátorů jsou práce vykonávané zkušenými odborníky, které z důvodů hospodářské efektivity mohou být vykonávány jen na místní úrovni, jakož i s ohledem na potřebu zajistit rychlé zásahy a na vnitrostátní právní úpravu. Mezistátní transakce jsou ostatně výjimečné. Samotná Komise měla za to, že kartelové dohody byly vnitrostátní.
- 59 Je třeba konstatovat, že žalobkyně nezpochybňují, že se čtyři kartelové dohody konstatované v článku 1 napadeného rozhodnutí vztahovaly na celé území Belgie, Německa, Lucemburska a Nizozemska (bod 595 a 600 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 60 Přitom z ustálené judikatury vyplývá, že kartelová dohoda vztahující se na celé území členského státu ze své podstaty posiluje oddělování vnitrostátních trhů, čímž narušuje vzájemné hospodářské prolínání, které je zamýšleno Smlouvou (rozsudky Soudního dvora ze dne 17. října 1972, *Vereeniging van Cementhandelaren v. Komise*, 8/72, Recueil, s. 977, bod 29; ze dne 19. února 2002, *Wouters a další*, C-309/99, Recueil, s. I-1577, bod 95; *Manfredi a další*, bod 54 výše, bod 45, a *Asnef-Equifax a Administración del Estado*, bod 55 výše, bod 37; rozsudky Tribunálu ze dne 22. října 1997, *SCK a FNK v. Komise*, T-213/95 a T-18/96, Recueil, s. II-1739, bod 179, a ze dne 14. prosince 2006, *Raiffeisen Zentralbank Österreich a další v. Komise*, T-259/02 až T-264/02 a T-271/02, Sb. rozh. s. II-5169, bod 180).
- 61 Z této judikatury vyplývá, že přinejmenším existuje silný předpoklad, že praktika narušující hospodářskou soutěž uplatňovaná ve vztahu k celému území členského státu může přispívat k oddělování trhů a ovlivnit obchod uvnitř Společenství. Tento

předpoklad lze vyloučit pouze v případě, že analýza vlastností dohody a jejího hospodářského kontextu prokáže opak (rozsudek Raiffeisen Zentralbank Österreich a další v. Komise, bod 60 výše, bod 181).

⁶² Nejprve se Komise v rozporu s tvrzením žalobkyň ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 neopřela pouze o tuto judikaturu, aby dospěla v napadeném rozhodnutí k závěru, že kartelové dohody mohou ovlivnit obchod mezi členskými státy ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES. Z bodů 47 až 52 výše totiž vyplývá, že Komise se v uvedeném rozhodnutí rovněž opřela o určité přeshraniční transakce týkající se prodeje a instalace výtahů a eskalátorů, jakož i o poskytování služeb údržby a modernizace, kterých se konkrétně účastnili čtyři hlavní výrobci, jichž se týká napadené rozhodnutí (body 87, 88 a 596 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

⁶³ Dále je třeba konstatovat, že argumenty žalobkyň týkající se zvláštností dotčeného trhu, které údajně prokazují jeho vnitrostátní či dokonce místní povahu, nemohou ovlivnit důkazní sílu listinných důkazů uvedených v napadeném rozhodnutí (body 88 a 90 odůvodnění napadeného rozhodnutí), které potvrzují, že existuje obchod mezi členskými státy na trhu uvedeném v napadeném rozhodnutí. Totéž platí pro argumentaci týkající se výjimečnosti mezistátních transakcí, která zpochybňuje jen citelnost ovlivnění obchodu mezi členskými státy, nikoli existenci takového obchodu.

⁶⁴ Jak konečně vyplývá z napadeného rozhodnutí, politika odkazování společností Kone, Otis, Schindler a ThyssenKrupp „sama o sobě svědčí o tom, že existuje určitý zájem

zákazníků obracet se na zahraniční dodavatele“ (bod 596 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise navíc uvedla účast zahraničních podniků na vnitrostátních nabídkových řízeních (bod 78 odůvodnění napadeného rozhodnutí) nebo dále existenci přeshraničních nabídkových řízení (bod 89 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Lze se domnívat, jak uvádí Komise v bodě 90 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že počet přeshraničních transakcí by byl vyšší, pokud by čtyři výše uvedení velcí výrobci nepoužívali strategii směřující k odmítání téměř všech přeshraničních poptávek a odkazování zákazníků na dotyčnou vnitrostátní dceřinou společnost.

65 V tomto ohledu musí být zamítnut argument žalobkyň, podle kterého byla politika odkazování diktovaná povahou dotyčné činnosti. Je totiž vyvrácen samotnou existencí určitých přeshraničních transakcí na relevantním trhu.

66 V důsledku toho je třeba konstatovat, že Komise se mohla na základě skutkových zjištění uvedených v předchozích bodech a na základě ustálené judikatury (viz bod 60 výše) právem domnívat, že kartelové dohody uvedené v článku 1 napadeného rozhodnutí mohou ovlivnit obchod mezi členskými státy.

67 U otázky, zda toto ovlivnění může být kvalifikováno jako citelné, je třeba připomenout, že vliv, který může mít dohoda nebo jednání ve vzájemné shodě na obchod mezi členskými státy se posuzuje zejména s přihlédnutím k postavení a významu účastníků na dotčeném výrobním trhu (rozsudky Soudního dvora ze dne 10. července 1980, *Lancôme a Cosparfrance Nederland*, 99/79, Recueil, s. 2511, bod 24, a *Javico*, bod 52

výše, bod 17; rozsudek Tribunálu ze dne 14. července 1994, Parker Pen v. Komise, T-77/92, Recueil, s. II-549, bod 40).

- 68 Přitom výrobci uvedení v napadeném rozhodnutí „představovali společně většinu nabídky na trhu“ (bod 600 odůvodnění napadeného rozhodnutí), a sice přibližně 81% prodeju výtahů a eskalátorů v Evropě (číselný údaj za rok 2004 je vyjádřen objemem) (bod 83 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Tito výrobci tedy měli dostatečnou velikost a hospodářskou sílu na to, aby jejich praktiky uvedené v napadeném rozhodnutí mohly citelně ovlivnit obchod mezi členskými státy (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 1. února 1978, Miller International Schallplatter v. Komise, 19/77, Recueil, s. 131, bod 10, a rozsudek SCK a FNK v. Komise, bod 60 výše, bod 181).
- 69 Komise konečně na rozdíl od tvrzení žalobkyň neměla povinnost prokázat, že sporné dohody mají v praxi citelný vliv na obchod mezi členskými státy nebo dále, že se mezistátní obchod po ukončení protiprávních jednání zvýšil. Článek 81 odst. 1 ES totiž vyžaduje jen to, aby dohody a jednání ve vzájemné shodě omezující hospodářskou soutěž mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy (rozsudek Asnef-Equifax a Administración del Estado, bod 55 výše, bod 43, a rozsudek Tribunálu ze dne 13. prosince 2006, FNCBV a další v. Komise, T-217/03 a T-245/03, Sb. rozh. s. II-4987, bod 68).
- 70 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že Komise mohla mít právem za to, že kartelové dohody uvedené v článku 1 napadeného rozhodnutí citelně ovlivnily obchod mezi členskými státy ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES.
- 71 První část projednávaného žalobního důvodu tedy musí být zamítnuta.

K druhé části, která vychází z porušení nařízení č. 1/2003, oznámení o spolupráci v rámci sítě a zásad rovného zacházení a ochrany legitimního očekávání, jelikož Komise měla přenechat stíhání protiprávního jednání dotýčným vnitrostátním orgánům pro hospodářskou soutěž

- 72 V bodě 543 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise odůvodňuje svou příslušnost použít článek 81 ES na kartelové dohody, kterých se týká uvedené rozhodnutí, takto:

„[...] Nařízení č. 1/2003 ponechalo v platnosti režim paralelní příslušnosti Společenství k použití čl. 81 odst. 1 [ES]. Zejména nezměnilo příslušnost Komise vyšetřovat každé domnělé protiprávní jednání a přijímat rozhodnutí na základě článku 81 [ES], včetně protiprávních jednání, jejichž hlavní účinky nastanou v jediném členském státě. Oznámení [o spolupráci v rámci sítě] definuje obecné směry rozdělení úkolů mezi Komisí a orgány členských států pro hospodářskou soutěž. Ani nařízení č. 1/2003 ani oznámení [o spolupráci v rámci sítě] nevytváří práva ani očekávání podniku, pokud jde o posouzení jeho věci daným orgánem pro hospodářskou soutěž, přičemž nic rovněž nebrání Komisi v tom, aby se zabývala domnělým porušením článku 81 [ES], včetně v rámci věci omezených na území jediného členského státu [...]“.

- 73 Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 v zásadě uvádějí, že i když je článek 81 ES použitelný, nebyla Komise příslušná k zahájení řízení a uložení pokuty. Zahájení řízení Komisí představuje porušení oznámení o spolupráci v rámci sítě a zásady ochrany legitimního očekávání. Podle článků 5 a 35 nařízení č. 1/2003 a bodů 8 a 14 oznámení o spolupráci v rámci sítě měly dotýčné vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž lepší postavení pro stíhání protiprávních jednání. Žalobkyně ve věcech T-147/07, T-148/07, T-149/07 a T-150/07 rovněž tvrdí,

že oznámení o spolupráci v rámci sítě je pro orgány pro hospodářskou soutěž závazné, což vyplývá ze zásad legality správy, rovného zacházení a dodržování legitimního očekávání. Konečně žalobkyně ve věcech T-147/07 a T-149/07 zdůrazňují, že stíhání protiprávních jednání vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž by bylo vzhledem k „jazykovým nedostatkům“ úředníků Komise pověřených spisem účinnější.

⁷⁴ Uvedené žalobkyně jsou toho názoru, že skutečnost, že Komise přenechala rakouskému orgánu pro hospodářskou soutěž stíhání paralelního porušení článku 81 ES na trhu s výtahy a eskalátory v Rakousku, svědčí o arbitrární povaze použití zásad rozdělení příslušnosti stanovených v oznámení o spolupráci v rámci sítě. Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 v tomto ohledu tvrdí, že s nimi bylo zacházeno méně výhodně, než kdyby se věci zabývaly orgány příslušné podle oznámení o spolupráci v rámci sítě, protože belgické, lucemburské a nizozemské orgány pro hospodářskou soutěž jim v rozhodnutích přiznaly ochranu před pokutami.

⁷⁵ Zaprvé je třeba připomenout, že pokud jde o rozdělení příslušnosti mezi Komisí a vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž, nařízení č. 1/2003 ukončilo předchozí centralizovaný režim a vytvořilo v souladu se zásadou subsidiarity větší propojení vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž. Podle článku 35 nařízení č. 1/2003 jsou tak členské státy povinny určit orgán nebo orgány pro hospodářskou soutěž příslušné k uplatňování článků 81 ES a 82 ES a článek 5 nařízení č. 1/2003 uvedené orgány opravňuje, aby prováděly unijní právo hospodářské soutěže (viz v tomto smyslu

rozsudek Tribunálu ze dne 8. března 2007, France Télécom v. Komise, T-339/04, Sb. rozh. s. II-521, bod 79).

- 76 Avšak spolupráce mezi Komisí a vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž zavedená nařízením č. 1/2003 neumožňuje mít za to, že v projednávaném případě měla Komise přenechat dotčným vnitrostátním orgánům pro hospodářskou soutěž stíhání různých protiprávních jednání. Naopak, z ustanovení nařízení č. 1/2003 vyplývá, že Komise si ponechává svou rozhodující úlohu při vyšetřování a zjišťování porušení unijních pravidel hospodářské soutěže, která není dotčena paralelní příslušností, jíž disponují vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž na základě tohoto nařízení. V souladu s čl. 11 odst. 6 nařízení č. 1/2003 má totiž Komise možnost zahájit řízení za účelem přijetí rozhodnutí, i když vnitrostátní orgán již věc projednává, a to po konzultaci s tímto orgánem. Dále v souladu s uvedeným ustanovením zahájení řízení Komisí zbavuje vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž příslušnosti používat v takové věci unijní pravidla hospodářské soutěže.
- 77 Pokud jde o oznámení o spolupráci v rámci sítě, které bylo podle žalobkyň v projednávaném případě porušeno, je třeba uvést, že podle jeho bodu 31 nepřiznává dotčeným podnikům individuální právo, aby se jejich věci zabýval určitý orgán. Žalobkyně tedy nemohou tvrdit, že podle tohoto oznámení měly právo nebo legitimní očekávání, že protiprávní jednání konstatovaná v napadeném rozhodnutí budou stíhat vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž (viz v tomto smyslu rozsudek France Télécom v. Komise, bod 75 výše, bod 83).
- 78 Komise tedy měla v bodě 543 odůvodnění napadeného rozhodnutí právem za to, že „ani nařízení č. 1/2003, ani oznámení [o spolupráci v rámci sítě] nevytváří práva ani očekávání podniku, pokud jde o projednání jeho věci daným orgánem pro hospodářskou soutěž“.

- 79 Dále i za předpokladu, že by oznámení o spolupráci v rámci sítě mohlo vytvářet práva nebo založit u podniku legitimní očekávání, že jeho věc projedná daný orgán, nemůže být přijata argumentace žalobkyně, která se opírá o body 8 a 14 uvedeného oznámení.
- 80 V tomto ohledu je třeba zaprvé uvést, že bod 8 oznámení o spolupráci v rámci sítě, který uvádí podmínky, za kterých „může být určitý orgán považován za vhodný k projednání [věci]“ (*neoficiální překlad*), není závazný. Použití slovesa „moci“ prokazuje, že se jedná o pouhou možnost rozdělení povinností, kterou nelze považovat za povinnost Komise, aby určitý případ neprojednala, pokud jsou podmínky uvedené v bodu 8 splněny (rozsudek France Télécom v. Komise, bod 75 výše, bod 84).
- 81 Zadruhé v rozsahu, v němž může bod 14 oznámení o spolupráci v rámci sítě vytvářet práva nebo zakládat legitimní očekávání, jelikož potvrzuje, že Komise „je“ ve zvláště vhodném postavení, pokud jsou splněny určité podmínky uvedené v tomto ustanovení, potvrzuje tento bod oprávnění Komise zabývat se projednávanou věcí. V souladu s bodem 14 oznámení o spolupráci v rámci sítě totiž Komise musí být považována za zvláště vhodnou, pokud „jedna nebo více dohod či praktik [...] mají účinky na hospodářskou soutěž ve více než třech členských státech“, což je případ protiprávních jednání konstatovaných v napadeném rozhodnutí.
- 82 Zatřetí, k bodu 15 oznámení o spolupráci v rámci sítě, který v případě neexistence jediného protiprávního jednání představuje podle žalobkyně jediný základ pro příslušnost Komise a jehož podmínky nebyly v projednávaném případě splněny, stačí

konstatovat – stejně jako Komise – že toto ustanovení je pro projednávanou věc irrelevantní, jelikož se týká předpokladu, kdy je Komise zvláště vhodná k projednání věci.

⁸³ Oznámení o spolupráci v rámci sítě tak nebylo v projednávaném případě porušeno, a není tedy třeba vyjadřovat se k údajnému porušení zásad legality správy a rovného zacházení, které jsou základem závaznosti uvedeného oznámení.

⁸⁴ Zadruhé, skutečnost, že rakouský orgán pro hospodářskou soutěž přijal rozhodnutí ohledně souběžného vnitrostátního protiprávního jednání, nemůže rovněž prokázat, že Komise měla přenechat stíhání protiprávních jednání v Belgii, Německu, Lucembursku a Nizozemsku dotyčným vnitrostátním orgánům pro hospodářskou soutěž. Jak totiž vyplývá z analýzy uskutečněné v bodech 75 až 78 výše, žádné ustanovení unijního práva Komisi takovou povinnost neukládá. Z vysvětlení Komise navíc vyplývá, že sledovaný přístup nebyl v žádném případě arbitrární. Je totiž nesporné, že šetření týkající se čtyř kartelových dohod uvedených v napadeném rozhodnutí byla zahájena 32 měsíců před šetřením týkajícím se kartelové dohody v Rakousku a že v okamžiku předložení první žádosti na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 ohledně kartelové dohody v Rakousku byla šetření kartelových dohod uvedených v napadeném rozhodnutí již uzavřena a byl již vypracován návrh rozhodnutí. Omezení šetření Komise na čtyři kartelové dohody uvedené v napadeném rozhodnutí je tedy odůvodněno rizikem prodlení v projednávání těchto věcí.

⁸⁵ Zatřetí se žalobkyně ve věcech T-144/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 nemohou na podporu své argumentace, podle níž měla Komise přenechat příslušným

vnitrostátním orgánům stíhání protiprávních jednání, dovolávat údajných rozhodnutí o ochraně před pokutami, kterou získaly od belgického, lucemburského a nizozemského orgánu pro hospodářskou soutěž. Tato vnitrostátní rozhodnutí byla totiž předběžná (viz body 167 až 174 níže) a spadala nanejvýš do rámce vnitrostátního řízení. Přitom v souladu s čl. 11 odst. 6 nařízení č. 1/2003 má Komise možnost zahájit kdykoli řízení a zbavit tím orgány členských států pro hospodářskou soutěž jejich příslušnosti.

- 86 Začtvrté musí být zamítnut argument žalobkyně ve věcech T-147/07 a T-149/07 vycházející z údajných „jazykových nedostatků“ úředníků Komise pověřených spisem, protože Komise je mnohojazyčným orgánem, který musí být považován za způsobilý pracovat ve všech úředních jazycích Společenství (viz v tomto smyslu rozsudek Tribunálu ze dne 15. března 2000, Cimenteries CBR a další v. Komise, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Recueil, s. II-491, bod 640). Žalobkyně navíc nemohou tvrdit, že skutečnost, že oznámení námitek a napadené rozhodnutí jim byla doručena v anglickém jazyce, zatímco žalobkyně při správním řízení používaly německý nebo nizozemský jazyk, poškodila jejich právo na obhajobu, neboť přiznávají, že souhlasily s doručováním dokumentům v anglickém jazyce a proto, že jejich tvrzení jsou v každém případě nepodložená.
- 87 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že druhá část projednávaného žalobního důvodu rovněž nemůže být přijata.
- 88 Žalobní důvod vycházející z chybějící příslušnosti Komise tedy musí být zamítnut v plném rozsahu.

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásad, které upravují přičtení odpovědnosti za porušení článku 81 ES, presumpci neviny, personalitu trestů, rovné zacházení a porušení práva na obhajobu, jakož i článku 253 ES při přičtení protiprávních jednání spáchaných dceřinými společnostmi příslušným mateřským společností

Úvodní poznámky

- ⁸⁹ Tímto žalobním důvodem, který se týká zaprvé legality konstatování protiprávního jednání dotyčných mateřských společností v článku 1 napadeného rozhodnutí a zadruhé legality pokut uložených uvedeným společností v článku 2 napadeného rozhodnutí, žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 zpochybňují solidární odpovědnost TKE a TKAG za protisoutěžní jednání jejich dceřiných společností v Belgii, Německu, Lucembursku a Nizozemsku.
- ⁹⁰ K solidární odpovědnosti mateřské společnosti za jednání její dceřiné společnosti je třeba připomenout, že okolnost, že dceřiná společnost má oddělenou právní subjektivitu, nestačí k vyloučení možnosti, že její chování lze přičíst mateřské společnosti (rozsudek Soudního dvora ze dne 14. července 1972, Imperial Chemical Industries v. Komise, 48/69, Recueil, s. 619, bod 132).
- ⁹¹ Unijní právo hospodářské soutěže se totiž vztahuje na činnosti podniků a pojem podniku zahrnuje jakoukoli jednotku vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení této jednotky a způsobu jejího financování (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 10. září 2009, Akzo Nobel a další v. Komise, C 97/08 P, Sb. rozh. s. I 8237, bod 54 a citovaná judikatura).

- 92 Unijní soud rovněž upřesnil, že pojem podniku musí být v tomto kontextu chápán jako pojem označující hospodářskou jednotku, i když z právního hlediska je tato hospodářská jednotka složena z více fyzických nebo právnických osob (viz rozsudky Soudního dvora ze dne 12. července 1984, *Hydrotherm Gerätebau*, 170/83, Recueil, s. 2999, bod 11, a *Akzo Nobel a další v. Komise*, bod 91 výše, bod 55 a citovaná judikatura; rozsudek Tribunálu ze dne 29. června 2000, *DSG v. Komise*, T 234/95, Recueil, s. II 2603, bod 124). Zdůraznil tak, že pro účely použití pravidel hospodářské soutěže není rozhodující formální oddělenost mezi dvěma společnostmi vyplývající z jejich oddělené právní subjektivity, ale otázka, zda existuje jednota v jejich tržním chování. Může se tedy ukázat jako nezbytné určit, zda dvě společnosti s oddělenými právními subjektivitami tvoří nebo patří do jednoho a téhož podniku nebo hospodářské jednotky, která má jednotné tržní chování (rozsudek *Imperial Chemical Industries v. Komise*, bod 90 výše, bod 140, a rozsudek Tribunálu ze dne 15. září 2005, *Daimler-Chrysler v. Komise*, T 325/01, Sb. rozh. s. II 3319, bod 85).
- 93 Poruší-li taková hospodářská jednotka pravidla hospodářské soutěže, musí za toto protiprávní jednání nést odpovědnost na základě zásady osobní odpovědnosti (viz rozsudek *Akzo Nobel a další v. Komise*, bod 91 výše, bod 56 a citovaná judikatura).
- 94 Chování dceřiné společnosti tak lze přičíst mateřské společnosti zejména tehdy, jestliže tato dceřiná společnost přesto, že má vlastní právní subjektivitu, samostatně neurčuje své chování na trhu, ale v zásadě uplatňuje pokyny mateřské společnosti, zejména s ohledem na hospodářské, organizační a právní vazby, které spojují tyto dva právní subjekty (viz rozsudky Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2000, *Metsä-Serla a další v. Komise*, C 294/98 P, Recueil, s. I -10065, bod 27; ze dne 28. června 2005, *Dansk Rørindustri a další v. Komise*, C 189/02 P, C 202/02 P, C 205/02 P až C 208/02 P a C 213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, bod 117, a *Akzo Nobel a další v. Komise*, bod 91 výše, bod 58 a citovaná judikatura).

- 95 V takové situaci jsou totiž mateřská společnost a její dceřiná společnost součástí téže hospodářské jednotky, a tudíž tvoří jediný podnik ve smyslu judikatury uvedené výše v bodě 91. Skutečnost, že mateřská společnost a její dceřiná společnost představují jediný podnik ve smyslu článku 81 ES, tak Komisi umožňuje určit rozhodnutí ukládající pokuty mateřské společnosti, aniž je vyžadováno prokázání osobního zapojení této společnosti do protiprávního jednání (rozsudek Akzo Nobel a další v. Komise, bod 91 výše, bod 59).
- 96 V konkrétním případě, když mateřská společnost vlastní 100% kapitálu své dceřiné společnosti, která porušila unijní pravidla hospodářské soutěže, může tato mateřská společnost zaprvé vykonávat rozhodující vliv na chování této dceřiné společnosti, a zadruhé existuje vyvratitelná domněnka, podle níž uvedená mateřská společnost skutečně vykonává rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti (viz rozsudek Akzo Nobel a další v. Komise, bod 91 výše, bod 60 a citovaná judikatura).
- 97 Za těchto podmínek postačí k tomu, aby bylo možné předpokládat, že mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na obchodní politiku dceřiné společnosti, aby Komise prokázala, že veškerý kapitál této dceřiné společnosti vlastní její mateřská společnost. Komise následně může mateřskou společnost považovat za společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení pokuty uložené její dceřiné společnosti, ledaže by tato mateřská společnost, které přísluší vyvrátit tuto domněnku, předložila dostatečné důkazy, které by mohly prokázat, že se její dceřiná společnost na trhu chová samostatně (viz rozsudek Akzo Nobel a další v. Komise, bod 91 výše, bod 61 a citovaná judikatura).
- 98 Ostatně i přesto, že je pravda, že Soudní dvůr v bodech 28 a 29 svého rozsudku ze dne 16. listopadu 2000, *Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise* (C-286/98 P, Recueil, s. I-9925), uvedl kromě vlastnictví 100% kapitálu dceřiné společnosti další okolnosti, jako je nezpochybnění vlivu vykonávaného mateřskou společností na obchodní politiku své dceřiné společnosti a společné zastoupení obou společností v průběhu správního řízení, nemění to nic na tom, že Soudní dvůr takové okolnosti uvedl pouze

s cílem popsat souhrn skutečností, na kterých Tribunál založil své úvahy, a nikoli za účelem podmínit použití domněnky uvedené výše v bodě 96 předložením dalších nepřímých důkazů o skutečném vykonání vlivu mateřské společnosti (rozsudek Akzo Nobel a další v. Komise, bod 91 výše, bod 62).

- 99 S ohledem na zásady připomenuté výše je tedy třeba přezkoumat přičtení protiprávních jednání spáchaných společnostmi TKLA, TKA, TKF a TKAL společností TKE a TKAG i přičtení protiprávního jednání spáchaného společností TKL společností TKAG.

K přičtení protiprávních jednání konstatovaných v článku 1 napadeného rozhodnutí společností TKE a TKAG

- 100 V bodech 634, 635, 636 a 641 odůvodnění napadeného rozhodnutí měla Komise za to, že TKE musí být jakožto 100% zprostředkující mateřská společnost shledána solidárně odpovědnou za protiprávní jednání, kterých se dopustily její dceřiné společnosti TKLA, TKAL, TKA a TKF v Belgii, Lucembursku a Německu. Komise měla rovněž za to, že TKAG musí být jakožto 100% konečná mateřská společnost shledána solidárně odpovědnou za protiprávní jednání, kterých se dopustily tytéž dceřiné společnosti, jakož i TKL v Nizozemsku (body 634, 635, 636, 637 a 641 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

- 101 V bodě 639 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise vysvětluje:

„[...] [J]ak bylo uvedeno [v bodě] 619 [odůvodnění napadeného rozhodnutí], Komise považuje za nepodložený argument společnosti TKE, podle kterého neexistence propojení ve správních radách TKE a jejích dceřiných společností během doby trvání

protiprávního jednání vylučuje její odpovědnost. Jak bylo krom toho uvedeno v [bodě 626 [odůvodnění], přičtení odpovědnosti mateřské společnosti nevyžaduje žádné propojení činností dvou podniků. Komise tedy považuje za nedostatečný argument TKE, podle kterého je TKE jen zprostředkující holdingová společnost, která neřídí běžné činnosti společností, které vlastní a že v důsledku toho TKE nemohla vykonávat vliv na své dceřiné společnosti. V rámci téže hospodářské jednotky je totiž možné předpokládat, že dceřiná společnost v podstatě uplatňuje pokyny mateřské společnosti a k tomu, aby mateřská společnost vykonávala rozhodující vliv na obchodníku politiku dceřiné společnosti, není nezbytné, aby tato společnost přímo řídila běžné činnosti dceřiné společnosti. Skutečnost, že TKE vydala vnitřní pokyn v rámci skupiny nařizující jejím dceřiným společnostem soustředit se na své vnitrostátní trhy a že tyto dceřiné společnosti se řídily tímto pokynem, ukazuje, že TKE využívala možnosti vykonávat rozhodující vliv na obchodní činnosti svých dceřiných společností. [...]“

102 Komise rovněž uvádí v bodě 640 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že „[v] odpovědích na oznámení námitek TKE a její dotyčné dceřiné společnosti neposkytly žádnou informaci, která by objasňovala jejich vztahy v rámci skupiny, hierarchickou strukturu a informační povinnosti, aby vyvrátily domněnku, podle které dceřiné společnosti neurčovaly samostatně své chování na trhu“ a dospívá k závěru, že „TKAG a její 100% dceřiná společnost TKE nevyvrátily domněnku odpovědnosti za protiprávní jednání spáchaná v Belgii, Německu, Lucembursku a Nizozemsku“.

103 Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 v zásadě tvrdí, že byly porušeny zásady týkající se přičitatelnosti protiprávního chování dceřiných společností jejich mateřským společnostem. Dále vznáší několik argumentů, které mají prokázat, že dceřiné společnosti skupiny ThyssenKrupp uvedené v bodě 99 výše (dále jen „dceřiné společnosti ThyssenKrupp“) určují svou obchodní politiku samostatně, bez vlivu svých mateřských společností. Tvrdí konečně, že

Komise porušila zásadu personaly trestů, presumpci nevinu, jejich právo na obhajobu i povinnost uvést odůvodnění.

– K domněnce odpovědnosti společností TKAG a TKE za jednání jejich dceřiných společností

¹⁰⁴ Zaprvé je třeba uvést, že je nesporné, že v průběhu doby trvání protiprávního jednání TKAG přímo vlastnila 100% kapitálu společnosti TKE, která sama vlastnila přímo 100% kapitálu společnosti TKA a nepřímo 100% kapitálu společností TKAL, TKLA a TKF. Dále byla TKAG rovněž konečnou mateřskou společností TKL. S ohledem na judikaturu citovanou v bodě 96 výše tedy existuje domněnka, podle které TKAG a TKE vykonávaly rozhodující vliv na chování jejich příslušných dceřiných společností. Žalobkyně ve věcech T-149/07 a T-150/07 tedy nemohou tvrdit, že Komise porušila zásady rozdělení důkazního břemene při prokazování závislosti dceřiných společností na jejich mateřské společnosti.

¹⁰⁵ Žalobkyně ve věcech T-149/07 a T-150/07 dále tvrdí, že v souladu se zásadou personaly trestů, ze které vyplývá rovněž rozhodovací praxe Komise, nelze chování dceřiných společností přičíst jejich mateřské společnosti, jestliže se tato skutečně neúčastnila protiprávního jednání.

¹⁰⁶ V tomto ohledu je třeba uvést, že na základě zásady personaly trestů a sankcí, která je použitelná na veškerá správní řízení, která mohou vést k uložení sankcí na základě unijních pravidel hospodářské soutěže, má být podnik potrestán pouze za skutečnosti, které jsou mu individuálně vytýkány (viz v tomto smyslu rozsudek Tribunálu

ze dne 13. prosince 2001, Krupp Thyssen Stainless a Acciai speciali Terni v. Komise, T-45/98 a T-47/98, Recueil, s. II-3757, bod 63).

107 Avšak tato zásada se musí uvést do souladu s pojmem podniku. Komisi totiž umožňuje určit rozhodnutí ukládající pokuty mateřské společnosti skupiny společností nikoli vztah podněcování k protiprávnímu jednání mezi mateřskou společností a její dceřinou společností, ani – tím spíše – osobní zapojení prvně uvedené společnosti do protiprávního jednání, ale skutečnost, že mateřská společnost a její dceřiná společnost představují jediný podnik ve smyslu článku 81 ES (viz v tomto smyslu rozsudek Tribunálu ze dne 30. září 2003, Michaelin v. Komise, T-203/01, Recueil, s. II-4071, bod 290). Přitom je třeba konstatovat, že TKAG a TKE byly osobně potrestány za protiprávní jednání, u kterých se má z důvodu úzkých hospodářských a právních vazeb, které je spojují s jejich dceřinými společnostmi za to, že je spáchaly samy TKAG a TKE (viz v tomto smyslu rozsudek Metsä-Serla a další v. Komise, bod 94 výše, bod 34).

108 K uplatnění rozhodovací praxe Komise žalobkyněmi je ostatně třeba uvést, že posouzení skutkových okolností dřívějších věcí Komisí nelze přenést na projednávanou věc (viz v tomto smyslu rozsudek Tribunálu ze dne 9. července 2007, Sun Chemical Group a další v. Komise, T-282/06, Sb. rozh. s. II-2149, bod 88) a že rozhodnutí týkající se jiných věcí mohou být pouze orientační, jestliže okolnosti věci nejsou totožné (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 21. září 2006, JCB Service v. Komise, C-167/04 P, Sb. rozh. s. I-8935, body 201 a 205, a ze dne 7. června 2007, Britannia Alloys & Chemicals v. Komise, C-76/06 P, Sb. rozh. s. I-4405, bod 60). Z toho vyplývá, že zásada personality trestů nebyla v projednávaném případě porušena.

109 Zadruhé žalobkyně ve věcech T-149/07 a T-150/07 uvádějí, že přiřčení chování dceřiné společnosti její mateřské společnosti přichází v úvahu jen v případech, kdy je to objektivně nezbytné k zajištění praktické účinnosti pravidel hospodářské soutěže.

- 110 Takové tvrzení vyplývá z nesprávného výkladu judikatury uvedené v bodech 90 až 98 výše a musí být proto zamítnuto. Vzhledem k tomu, že Komise mohla mít právem za to, že TKAG, TKE a dceřiné společnosti ThyssenKrupp představují pro účely použití článku 81 ES jediný podnik, a tento podnik byl tedy osobně potrestán za protiprávní jednání, u kterých se má za to, že se ho dopustil on sám, neměla Komise povinnost v rámci přezkumu přičitatelnosti protiprávního jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti ověřit, zda je takové přičtení nezbytné k zajištění „praktické účinnosti“ unijního práva hospodářské soutěže.
- 111 Zatřetí se žalobkyně ve věcech T-144/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 domnívají, že domněnka odpovědnosti uvedená v bodě 96 výše porušuje zásadu presumpce nevinny a je neslučitelná s čl. 6 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“) a čl. 48 odst. 1 Listiny základních práv Evropské Unie, vyhlášené dne 7. prosince 2000 v Nice (Úř. věst. C 364, s. 1) (dále jen „Listina“).
- 112 Je třeba uvést, že zásada presumpce nevinny, jak vyplývá především z čl. 6 odst. 2 EÚLP, je součástí základních práv, která jsou podle judikatury Soudního dvora, mimoto opětovně potvrzené čl. 6 odst. 2 EU i článkem 48 Listiny, uznaná unijním právním řádem. S ohledem na povahu dotčených protiprávních jednání a na povahu a stupeň přísnosti souvisejících sankcí se zásada presumpce nevinny použije zejména na řízení o porušení pravidel hospodářské soutěže uplatnitelných na podniky, v jejichž rámci může být rozhodnuto o pokutách či penále (viz rozsudek Tribunálu ze dne 5. dubna 2006, Degussa v. Komise, T 279/02, Sb. rozh. s. II 897, bod 115 a citovaná judikatura).

- 113 Zásada presumpce nevinny vyžaduje, aby každý, kdo je obviněn z protiprávního jednání, byl považován za nevinného, dokud jeho vina není v souladu s právem prokázána (rozsudek Tribunálu ze dne 6. října 2005, *Sumitomo Chemical a Sumika Fine Chemicals v. Komise*, T 22/02 a T 23/02, Sb. rozh. s. II 4065, bod 106).
- 114 V případě otázky, zda je pravidlo týkající se přičitatelnosti protiprávního jednání, takové jako je uvedeno v judikatuře citované v bodě 96 výše, slučitelné s čl. 6 odst. 2 EÚLP, je třeba zdůraznit, že Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) měl za to, že toto ustanovení nebrání skutkovým či právním domněnkám, které se vyskytují v zákonech upravujících postihy, ale ukládá povinnost uplatňovat tyto domněnky v přiměřené míře s ohledem na závažnost věci a při zachování práva na obhajobu (viz ESLP, rozsudek *Salabiaku v. Francie*, ze dne 7. října 1988, řada A č. 141-A, § 28; viz rovněž v tomto smyslu ESLP, rozsudek *Grayson a Barnham v. Spojené království*, ze dne 23. září 2008, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí*, 2008, § 40). O porušení presumpce nevinny se tak nejedná, jsou-li v rámci řízení ve věcech hospodářské soutěže učiněny určité závěry založené na obecných zkušenostech a dotýčným podnikům je zachována možnost takové závěry vyvrátit (viz obdobně stanovisko generální advokátky J. Kokott předcházející rozsudku Soudního dvora ze dne 4. června 2009, *T-Mobile Netherlands a další*, C 8/08, Sb. rozh. s. I 4529, I 4533, bod 93).
- 115 V projednávaném případě přitom Komise nejprve v napadeném rozhodnutí prokázala – aniž uplatnila jakékoli skutkové či právní domněnky – že dceřiné společnosti ThyssenKrupp porušily článek 81 ES v Belgii, Německu, Lucembursku a Nizozemsku.
- 116 Komise s ohledem na skutečnost, že se článek 81 ES vztahuje na jednání podniků, následně přezkoumala, zda hospodářská entita, která se dopustila protiprávních jednání, zahrnovala rovněž mateřské společnosti dceřiných společností ThyssenKrupp. Prokázala, že TKAG a TKE vykonávaly rozhodující vliv na chování jejich dceřiných společností, a opřela se přitom o domněnku odpovědnosti, která vyplývá zejména z judikatury citované v bodě 96 výše. Konečně v rámci dodržení práva na obhajobu

měly tyto mateřské společnosti, kterým bylo určeno oznámení námitek, možnost vyvrátit tuto domněnku tím, že předloží důkazy, které by mohly prokázat samostatnost jejich dceřiných společností. Komise se však v bodě 641 odůvodnění napadeného rozhodnutí domnívala, že tato domněnka nebyla vyvrácena.

- 117 Jelikož byla domněnka uvedená v bodě 96 výše vyvratitelná a týkala se pouze přičtení již prokazaného protiprávního jednání dceřiné společnosti mateřské společnosti, a byla navíc uplatněna v rámci řízení dodržujícího právo na obhajobu, je v důsledku toho nutné zamítnout výtku vycházející z porušení zásady presumpce nevinny.
- 118 Začtvrté žalobkyně ve věci T-149/07 tvrdí, že uložení pokuty TKE není objektivně odůvodněno a je v rozporu se skutečností, že Komise neuložila pokutu jiným zprostředkujícím společností.
- 119 Takový argument musí být rovněž zamítnut. Možnost uložit sankci konečné mateřské společnosti za protiprávní jednání dceřiné společnosti totiž nebrání tomu, aby byla sankcionována zprostředkující holdingová společnost nebo sama dceřiná společnost, jestliže Komise mohla mít za to, že uvedené společnosti tvoří jediný podnik. V tomto případě má tak Komise možnost volby – jsou-li splněny podmínky přičitatelnosti – sankcionovat dceřinou společnost, která se účastnila protiprávního jednání, zprostředkující mateřskou společnost, která ji během tohoto období ovládala a konečnou mateřskou společnost skupiny (viz v tomto smyslu rozsudek Raiffeisen Zentralbank Österreich a další v. Komise, bod 60 výše, bod 331).

- 120 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že v projednávaném případě musejí být zamítnuty všechny výtky týkající se použití domněnky odpovědnosti TKAG a TKE za jednání jejich dceřiných společností.

– K důkazům uvedeným žalobkyněmi za účelem vyvrácení domněnky odpovědnosti TKAG a TKE za chování jejich příslušných dceřiných společností

- 121 Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 v zásadě tvrdí, že i kdyby existovala domněnka odpovědnosti TKAG a TKE za chování jejich dceřiných společností, tato domněnka byla vyvrácena, protože Komisi během správního řízení a zejména v průběhu dvou schůzek dne 1. března 2005 a 20. září 2006 prokázaly, že dceřiné společnosti ThyssenKrupp z hospodářského a právního hlediska jednaly a jednájí samostatně.

- 122 Zprvė žalobkyně ve věcech T-147/07, T-148/07, T-149/07 a T-150/07 uvádějí, že TKAG je pouze holdingovou společností, která vlastní podíly v místních společnostech, jež se účastnily kartelových dohod, jen prostřednictvím jiných holdingových společností a že TKE je pouze zprostředkující holdingovou společností, která se neúčastní provozních činností v odvětví výtahů a eskalátorů. Takové argumenty musejí být zamítnuty, jelikož pouhá skutečnost, že se jedná o holdingovou společnost nebo zprostředkující holdingovou společnost, nemůže jako taková vyvrátit domněnku odpovědnosti mateřské společnosti za jednání jejích dceřiných společností. V tomto ohledu je třeba právě připomenout, že v kontextu skupiny společností – jako v projednávané věci – je holding společností, jejímž cílem je seskupit podíly v různých

společnostech a jejíž funkcí je zajistit jednotu jejich řízení (rozsudek Tribunálu ze dne 8. října 2008, Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik v. Komise, T-69/04, Sb. rozh. s. II-2567, body 60 a 63).

- 123 Zadruhé žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 tvrdí, že z důvodu decentralizované provozní struktury úseku „Výtahy“ společnosti ThyssenKrupp se dceřiné společnosti ThyssenKrupp disponující vlastními lidskými a hmotnými zdroji účastnily na protiprávních jednání, aniž podléhaly vlivu společností TKE a TKAG.
- 124 Taková tvrzení nemohou vyvrátit domněnku odpovědnosti TKAG a TKE za chování dceřiných společností ThyssenKrupp, jelikož nejsou podložena. V každém případě je třeba konstatovat, že rozdělení dceřiných společností TKAG do úseků, jako je úsek „Výtahy“, za který odpovídá TKE a který seskupuje všechny dceřiné společnosti ThyssenKrupp, včetně TKL, jež však není dceřinou společností TKE, představuje spíše nepřímý důkaz toho, že dotyčné mateřské společnosti vykonávaly rozhodující vliv na výše uvedené dceřiné společnosti.
- 125 Zatřetí rovněž nelze přijmout argument žalobkyň ve věcech T-147/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07, podle něhož neexistovalo žádné propojení mezi řídicími orgány TKE a TKAG a dotyčnými dceřinými společnostmi. Je třeba zdůraznit, že tato tvrzení nejsou podložena žádnými listinnými důkazy, a přitom mohly být předloženy důkazy zejména o jmenném seznamu členů statutárních orgánů uvedených podniků v době protiprávního jednání (viz v tomto smyslu rozsudek Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik v. Komise, bod 122 výše, bod 69). Dále pak mohou organizační, hospodářské a právní vazby existující mezi TKAG, TKE a dceřinými společnostmi ThyssenKrupp prokázat vliv prvně uvedených společností na strategii uvedených dceřiných společností, a odůvodnit tedy jejich posuzování jakožto jediné hospodářské entity (viz v tomto smyslu rozsudek Tribunálu ze dne 12. prosince 2007, Akzo Nobel a další v. Komise, T-112/05, Sb. rozh. s. II-5049, bod 83).

- 126 Začtvrté žalobkyně ve věcech T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 zdůrazňují, že se účastnily řízení samostatně a předložily individuální odpověď na oznámení námitek.
- 127 Taková argumentace rovněž nemůže vyvrátit domněnku odpovědnosti TKAG a TKE za chování jejich dceřiných společností. Soudní dvůr měl za to, že skutečnost, že mateřská společnost vystupuje jako jediná osoba jednající s Komisí o dotyčném protiprávním jednání, může svědčit o skutečném výkonu rozhodujícího vlivu na chování dceřiné společnosti (rozsudek *Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise*, bod 98 výše, bod 29). Avšak skutečnost, že dceřiné společnosti skupiny předloží odděleně odpovědi na oznámení námitek, nemůže sama o sobě představovat důkaz samostatnosti uvedených dceřiných společností.
- 128 Zapáté žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07 a T-150/07 tvrdí, že bod 639 odůvodnění napadeného rozhodnutí je nepřesný v rozsahu, v němž měla Komise za to, že rozhodující vliv TKE na chování jejich dceřiných společností vyplýval z toho, že TKE v rámci skupiny vydala interní pokyn, jenž jejím dceřiným společnostem nařizuje, aby se soustředily na jejich vnitrostátní trhy, zatímco tento pokyn pouze vyjadřuje obchodní politiku vnitrostátních dceřiných společností. Soustředění se na vnitrostátní trhy vyplývá z rozdělení úkolů mezi dceřinými společnostmi, které vyplývá ze zvláštních podmínek trhu.
- 129 Takový argument vychází z nesprávného výkladu bodů 634 až 639 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Z uvedených bodů odůvodnění totiž vyplývá, že Komise měla za to, že TKE je třeba shledat odpovědnou za protiprávní jednání spáchaná jejími dceřinými společnostmi na základě skutečnosti, že TKE vlastnila 100% kapitálu svých dceřiných společností a na základě nevyvrácené domněnky rozhodujícího vlivu na jejich obchodní politiku, která z této skutečnosti vyplývá. Komise v bodě 639 odůvodnění napadeného rozhodnutí rovněž uvedla, že skutečnost, že TKE vydala interní pokyn v rámci skupiny nařizující jejím dceřiným společnostem, aby se soustředily na jejich vnitrostátní trhy a že dceřiné společnosti se těmito pokyny řídily, prokazuje, že TKE

využívala možnost vykonávat rozhodující vliv na obchodní činnosti svých dceřiných společností. Toto odůvodnění je však reakcí na argument uvedený v odpovědi TKE na oznámení námitek, podle něhož byla TKE jen zprostředkující holdingovou společností, která neřídila běžné činnosti společností, které vlastnila (viz bod 122 výše).

¹³⁰ V každém případě – a v rozporu s tím, co tvrdí žalobkyně – je skutečnost, že TKE vydala pokyn dceřiným společnostem v rámci skupiny, které náležely do úseku „Výtahy“, aby se soustředily na jejich vnitrostátní trhy, svědčí o tom, jak zdůraznila Komise, že TKE měla rozhodující vliv nejen na chování svých dceřiných společností, ale rovněž na TKL, která, jak to tvrdila žalobkyně ve věci T-149/07 na jednání, patří rovněž do uvedeného úseku.

¹³¹ Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že Komise měla v bodě 641 odůvodnění napadeného rozhodnutí právem za to, že žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 nevyvrátily domněnku odpovědnosti TKAG a TKE za protiprávní jednání, kterých se dopustily dceřiné společnosti ThyssenKrupp v Belgii, Německu, Lucembursku a Nizozemsku.

K porušení povinnosti uvést odůvodnění a práva na obhajobu

¹³² Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 v zásadě tvrdí, že Komise porušila povinnost odůvodnění v několika ohledech. V první řadě je napadené rozhodnutí stíženo nedostatkem odůvodnění při konstatování

hospodářské jednotky mezi společnostmi TKAG, TKE a dceřinými společnostmi ThyssenKrupp a neuvádí, proč nebyly důkazy předložené společnostmi skupiny ThyssenKrupp dostatečné k vyvrácení domněnky odpovědnosti. Dále Komise nezohlednila několik důkazů předložených žalobkyněmi ve věcech T-149/07 a T-150/07 v odpovědi na oznámení námitek. Konečně bod 639 odůvodnění napadeného rozhodnutí obsahuje nesprávné odůvodnění a navíc odkazuje na zjištění, která Komise uvedla ve věci skupiny Otis.

¹³³ Úvodem je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury, i když Komise není povinna se v odůvodnění rozhodnutí, které přijímá za účelem zajištění používání pravidel hospodářské soutěže, zabývat všemi skutkovými a právními otázkami a úvahami, které ji k přijetí takového rozhodnutí vedly, nic to nemění na skutečnosti, že je povinna na základě článku 253 ES uvést alespoň skutečnosti a úvahy, které mají základní význam v systematice jejího rozhodnutí, což unijnímu soudu a zúčastněným stranám umožňuje zjistit podmínky, za kterých použila Smlouvu (viz rozsudek Tribunálu ze dne 15. září 1998, *European Night Services a další v. Komise*, T-374/94, T-375/94, T-384/94 a T-388/94, *Recueil*, s. II-3141, bod 95 a citovaná judikatura).

¹³⁴ Zprv je třeba zamítnout argumentaci žalobkyň ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07, vycházejí z chybějícího odůvodnění ohledně konstatování hospodářské jednotky mezi společnostmi skupiny ThyssenKrupp, kterým bylo určeno napadené rozhodnutí. Je totiž třeba konstatovat, že z bodů 633 až 641 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise právně dostačujícím způsobem uvedla důvody, proč je chování dceřiných společností ThyssenKrupp přičitatelné jejich příslušným mateřským společnostem TKE nebo TKAG. Komise totiž

v těchto bodech odůvodnění měla s odkazem na judikaturu uvedenou v bodě 96 výše za to, že TKAG a TKE musejí být shledány odpovědnými za chování jejich dceřiných společností, které se účastnily porušení článku 81 ES. Měla dále za to, že žalobkyně nebyly schopny vyvrátit domněnku odpovědnosti.

135 Zadruhé není možné přijmout argumentaci žalobkyň ve věcech T-149/07 a T-150/07, podle které Komise nezohlednila určité argumenty uvedené v odpovědi na oznámení námitek.

136 Ke skutečnosti, že se TKE ve své odpovědi na oznámení námitek odvolávala na neexistenci nadnárodních pokynů a samostatné jednání TKE a jejích dceřiných společností v rámci správního řízení, je tedy třeba uvést, že Komise měla v bodě 639 odůvodnění napadeného rozhodnutí za to, že „[s]kutečnost, že TKE vydala vnitřní pokyn v rámci skupiny nařizující jejím dceřiným společnostem soustředit se na své vnitrostátní trhy a že tyto dceřiné společnosti se řídily tímto pokynem, ukazuje, že TKE využívala možnosti vykonávat rozhodující vliv na obchodní činnosti svých dceřiných společností“. Dále, i když je pravda, že Komise v napadeném rozhodnutí neodpověděla na argument vycházející ze samostatného jednání TKE a jejích dceřiných společností v rámci správního řízení, je třeba konstatovat, že takový argument nemůže mít podstatný význam ve struktuře napadeného rozhodnutí, a nevyžaduje tedy s ohledem na judikaturu uvedenou v bodě 133 výše výslovnou odpověď Komise.

137 Dále Komise rovněž odpověděla na argumenty formulované TKAG v odpovědi na oznámení námitek. TKAG totiž v této odpovědi tvrdila, že předložení žádosti na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 nemůže odůvodnit hmotnou odpovědnost společnosti TKAG, že TKAG se neúčastnila ani přímo, ani nepřímo na protiprávním jednání, že odvětví výtahů a eskalátorů bylo organizováno decentralizovaně

a vedeno samostatně vnitrostátními dceřinými společnostmi, že TKAG byla pouze holdingovou společností, která nezasahovala do provozních činností dceřiných společností činných v oblasti výtahů a eskalátorů, že provozní společnosti nedodržovaly směrnice v oblasti dodržování práva, které jim sdělila TKE, a vyzvala je k ukončení protiprávního jednání, že spis Komise neobsahoval důkazy prokazující výkon skutečného vlivu TKAG na provozní společnosti a že TKAG vždy zasahovala do správního řízení odděleně od jiných společností. Přitom, jak správně uvádí Komise, body 74 až 87 odpovědi TKAG na oznámení námitek obsahují hlavně vyjádření k právnímu kritériu, které je třeba uplatnit v rámci přičitatelnosti chování dceřiných společností jejich mateřské společnosti, ke kterým se Komise vyjádřila v bodech 603 až 605 a 639 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Pokud jde o skutková tvrzení uvedená v této odpovědi, TKAG neposkytuje žádný důkaz a omezuje se na odkaz na směrnice týkající se dodržování práva hospodářské soutěže, které navíc nebyly připojeny k odpovědi TKAG na oznámení námitek. Konečně pak argument vycházející z odděleného postupu TKAG a jejích dceřiných společností v rámci správního řízení podle judikatury citované v bodě 133 výše rovněž nevyžaduje výslovnou odpověď Komise.

138 Výtka vycházející z nedostatku odůvodnění musí být tedy zamítnuta.

139 Zatřetí žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 uvádějí, že bod 639 odůvodnění napadeného rozhodnutí není dostatečně odůvodněn a představuje „logické pochybení“, jelikož Komise měla za to, že v rámci téže hospodářské jednotky je možné předpokládat, že dceřiná společnost v podstatě uplatňuje pokyny mateřské společnosti, což znamená, že se z požadovaného závěru analýzy (v projednávaném případě existence hospodářské jednotky) vyvodí samotná podmínka takového závěru (v projednávaném případě neexistence nepřímých

důkazů o obchodní nezávislosti dceřiných společností ThyssenKrupp). Dále je ne-logické odmítnout důvod, který umožňuje vyvrátit domněnku – v projednávaném případě neexistence osobních vazeb mezi správními radami TKE a jejich dceřiných společností – tvrzením, že propojení řídicích orgánů nepředstavuje podmínku uplatnění domněnky.

¹⁴⁰ Tuto argumentaci rovněž nelze přijmout. Zaprvé totiž nezohledňuje režim domněnky odpovědnosti, jak vyplývá z judikatury uvedené v bodech 96 a 97 výše, a zejména skutečnost, že uvedená domněnka může být vyvrácena mateřskou společností tím, že předloží důkazy, které mohou prokázat samostatnost jejich dceřiných společností. Zadruhé Komise nezamítla argument žalobkyně týkající se chybějícího propojení mezi TKE a jejími dceřinými společnostmi, když tvrdila, že propojení v rámci řídicích orgánů nepředstavuje podmínku uplatnění domněnky odpovědnosti mateřské společnosti. Naopak z odkazu v bodě 619 odůvodnění napadeného rozhodnutí, jakož i z bodu 640 odůvodnění uvedeného rozhodnutí vyplývá, že Komise tento argument zamítla kvůli skutečnosti, že TKE neposkytla žádný důkaz na jeho podporu. Za tímto účelem je třeba zdůraznit, že ani v průběhu řízení před Tribunálem nebyla tvrzení žalobkyně ohledně chybějícího propojení mezi řídicími orgány TKE a TKAG a jejich dotyčnými dceřinými společnostmi podložena žádným listinným důkazem (viz bod 125 výše).

¹⁴¹ V případě bodu 639 odůvodnění napadeného rozhodnutí žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07 a T-150/07 rovněž tvrdí, že jejich právo na obhajobu bylo porušeno kvůli skutečnosti, že odůvodnění uvedené v tomto bodě odkazuje na bod 626 odůvodnění napadeného rozhodnutí, týkající se existence hospodářské jednotky mezi společnostmi skupiny Otis a že Komise nezpřístupnila rozhodující části bodů 622 až 625 odůvodnění napadeného rozhodnutí společnosti ThyssenKrupp.

- 142 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že žalobkyně nevysvětlují, čím ovlivnila skutečnost, že bod 639 odůvodnění napadeného rozhodnutí odkazuje na bod 626 odůvodnění uvedeného rozhodnutí, jejich právo na obhajobu v průběhu správního řízení.
- 143 Jelikož výtky uvedené v bodě 141 výše musí být vykládány tak, že namítá nedostatek odůvodnění, je třeba konstatovat, že v případě odkazu na bod 626 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedeného v bodě 639 odůvodnění tohoto rozhodnutí měla Komise pouze za to, že „jak bylo uvedeno v [bodě] 626 [odůvodnění], přičtení odpovědnosti mateřské společnosti nevyžaduje žádné propojení činností dvou podniků“. Přitom je třeba konstatovat, že vysvětlení, na která odkazuje bod 639 odůvodnění se nenachází v bodě 626 odůvodnění napadeného rozhodnutí, který nebyl společností skupiny ThyssenKrupp skryt, ale jsou uvedeny v předchozím bodě odůvodnění, a zejména v následující části bodu 625 odůvodnění, která rovněž nebyla společností skupiny ThyssenKrupp skryta:

„[...] [P]řičtení odpovědnosti za chování dceřiné společnosti na trhu nevyžaduje propojení s obchodními činnostmi mateřské společnosti ani úzkou vazbu s činnostmi dceřiné společnosti. Je zcela běžné, že různé činnosti a specializace jsou přiděleny různým entitám v rámci skupiny podniků“.

- 144 Žalobkyně proto nemohou platně tvrdit, že právní zásady, o které se opřela Komise v bodě 639 odůvodnění napadeného rozhodnutí, zůstaly nejasné. Za těchto podmínek musí být tedy rovněž zamítnuta výtky uvedené v bodě 141 výše.

- 145 Začtvrté žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 uvádějí, že Komise ve svých žalobních odpovědích předložila řadu nových argumentů, které nemohou nahradit odůvodnění chybějící v napadeném rozhodnutí. Tyto argumenty jsou opožděné, nepřípustné a v každém případě neopodstatněné.
- 146 Jak bylo připomenuto v bodě 133 výše, je Komise na základě článku 253 ES povinna uvést alespoň skutečnosti a úvahy, které mají základní význam v systematicke jejího rozhodnutí, což unijnímu soudu a zúčastněným stranám umožňuje zjistit podmínky, za kterých použila Smlouvu. Z judikatury dále vyplývá, že kromě výjimečných okolností musí být odůvodnění uvedeno v rozhodnutí samém a nemůže být poprvé a *a posteriori* podáno až před soudem (viz rozsudek *European Night Services* a další v. Komise, bod 133 výše, bod 95, a citovaná judikatura). Odůvodnění tedy musí být dotyčné osobě v zásadě sděleno současně s rozhodnutím, jímž se nepříznivě zasahuje do jejího právního postavení (viz rozsudek *Dansk Rørindustri* a další v. Komise, bod 94 výše, bod 463, a citovaná judikatura).
- 147 Jak již bylo konstatováno v bodě 134 výše, z bodů 633 až 641 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise právně dostačujícím způsobem uvedla důvody, proč je chování dceřiných společností ThyssenKrupp přičitatelné jejich příslušným mateřským společnostem TKE nebo TKAG. V tomto ohledu je třeba uvést, že cílem argumentů uvedených v žalobních odpovědích Komise je pouze odpovědět na argumenty uvedené ve spisech žalobkyň, a nikoli nahradit odůvodnění údajně chybějící v napadeném rozhodnutí.
- 148 Z toho vyplývá, že tato poslední výtka rovněž nemůže být přijata.

¹⁴⁹ Tedy všechny výtky žalobkyň ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 týkající se porušení článku 253 ES a práva na obhajobu ve vztahu k přičtení TKAG a TKE protiprávních jednání, kterých se dopustily dceřiné společnosti ThyssenKrupp, musejí být zamítnuty.

– K návrhům na důkazní opatření

¹⁵⁰ Na podporu svého argumentu, podle kterého společnosti skupiny ThyssenKrupp podrobně vysvětlily decentralizovanou organizaci odvětví činnosti dotčené napadeným rozhodnutím v rámci uvedené skupiny, navrhují žalobkyně ve věcech T-147/07, T-148/07, T-149/07 a T-150/07 v souladu s čl. 65 písm. c) jednacího řádu vyslechnout osobu, která vede spis v rámci Komise, úředníka Komise, který vedl šetření v Německu dne 28. a 29. ledna 2004, jakož i člena vedení TKE. Dále žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 navrhují vyslechnout zaměstnance společnosti TKAG. Žalobkyně ve věci T-149/07 rovněž navrhuje, aby Tribunál Komisi uložil povinnost předložit její rozhodnutí C(2005) 4634, ze dne 30. listopadu 2005 v řízení podle článku 81 [ES] (Věc COMP/38.354 – Průmyslové pytle), jehož shrnutí je zveřejněno v Úředním věstníku ze dne 26. října 2007 (L 282, s. 41), ze kterého vyplývá, že neexistuje objektivní důvod pro uložení solidární pokuty zprostředkujícímu holdingu, jestliže je pokuta již uložena dceřiným společností, které se dopustily protiprávního jednání a holdingu, který je v čele skupiny.

¹⁵¹ K posouzení návrhů na důkazní opatření předložených účastníkem řízení v soudním sporu je třeba připomenout, že Tribunál je jako jediný oprávněný posoudit, zda je případně nezbytné doplnit poznatky, které má k dispozici o věcech, jež mu jsou předloženy (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 22. listopadu 2007, Sniace v. Komise, C-260/05 P, Sb. rozh. s. I-10005, bod 77, a citovaná judikatura).

- 152 Zprvé, k návrhům na vyslechnutí svědků, které by umožnilo prokázat, že společnosti skupiny ThyssenKrupp podrobně vysvětlily decentralizovanou organizaci odvětví činnosti dotčeného napadeným rozhodnutím v rámci uvedené skupiny, je třeba uvést, že Komise nezpochybňuje, že společnosti skupiny ThyssenKrupp poskytly ústní vysvětlení týkající se jejich údajné decentralizované organizace. Domnívala se však, že argumenty společností skupiny ThyssenKrupp nebyly podpořeny listinnými důkazy, a některé důkazy ze spisu je dokonce vyvracely.
- 153 Zadruhé, návrh na předložení rozhodnutí Komise C(2005) 4634 tento nemůže být považován za nezbytný k vyřešení sporu, protože rozhodovací praxe Komise nemůže vytvářet právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže (rozsudky *JCB Service v. Komise*, bod 108 výše, body 201 a 205, a *Britannia Alloys & Chemicals v. Komise*, bod 108 výše, bod 60; rozsudek Tribunálu ze dne 8. října 2008, *Carbone-Lorraine v. Komise*, T-73/04, Sb. rozh. s. II-2661, bod 92).
- 154 Návrhy na důkazní opatření musejí být proto zamítnuty a důkazy obsažené ve spise jsou dostatečné k tomu, aby umožnily Tribunálu vyjádřit se k projednávanému žalobnímu důvodu.
- 155 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že projednávaný žalobní důvod je třeba zamítnout.

3. K návrhům na zrušení nebo snížení uložených pokut

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásady non bis in idem

- ¹⁵⁶ V bodě 655 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise takto zamítla argument společnosti ThyssenKrupp, podle něhož by jakákoli pokuta, která by jí byla uložena, porušovala zásadu *non bis in idem* s ohledem na údajná rozhodnutí o shovívavosti přijatá vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž v Belgii, Lucembursku a Nizozemsku:

„Použití zásady [*non bis in idem*] předpokládá [...], že bylo vydáno rozhodnutí o otázce, zda bylo skutečně spácháno protiprávní jednání, nebo že byla znovu přezkoumána legalita tohoto jednání. V projednávaném případě ani jeden z vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž uvedený společností ThyssenKrupp nepřezkoumal věc ani nepřijal konečné rozhodnutí ve věci samé. Zásada *non bis in idem* nebrání Komisi vykonávat její pravomoci, jestliže bylo přijato předběžné rozhodnutí o shovívavosti na vnitrostátní úrovni. Krom toho byla v této věci všechna údajná vnitrostátní rozhodnutí uvedená společností ThyssenKrupp přijata po zahájení řízení Komisí ve smyslu čl. 11 odst. 6 nařízení č. 1/2003. Podle tohoto ustanovení ztrácejí za těchto okolností všechny vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž příslušnost používat článek 81 [ES] [...]“.

- ¹⁵⁷ Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 tvrdí, že napadené rozhodnutí porušuje zásadu *non bis in idem*. Za tímto účelem uvádějí, že jim Komise nemohla uložit pokuty za protiprávní jednání spáchaná společností ThyssenKrupp v Belgii, Lucembursku a Nizozemsku, jelikož již byly právoplatně shledány odpovědnými za uvedená protiprávní jednání ve smyslu článku 54 Úmluvy k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské

unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích (Úř. věst. L 239, s. 19) (dále jen „ÚPSD“) belgickými, lucemburskými a nizozemskými orgány pro hospodářskou soutěž. Za tímto účelem odkazují na rozhodnutí belgického sboru zpravodajů [důvěrné]¹, stanovisko o shovívavosti lucemburského orgánu pro hospodářskou soutěž [důvěrné] a dohodu o shovívavosti (clementietoezegging) nizozemského orgánu pro hospodářskou soutěž [důvěrné]. Zdůrazňují rovněž, že rozhodnutí vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž předcházela zahájení řízení Komise dne 7. října 2005, takže není možné mít za to, že vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž nebyly v okamžiku přijetí jejich rozhodnutí příslušné na základě čl. 11 odst. 6 nařízení č. 1/2003.

- 158 Je třeba připomenout, že zásada *non bis in idem* zakotvená rovněž v článku 4 protokolu č. 7 k ESLP je základní unijní právní zásadou, jejíž dodržování zajišťuje soud (rozsudek Soudního dvora ze dne 29. června 2006 SGL Carbon v. Komise, C-308/04 P, Sb. rozh. s. I-5977, bod 26, a rozsudek Tribunálu ze dne 18. června 2008, Hoechst v. Komise, T-410/03, Sb. rozh. s. II-881, bod 598).
- 159 V oblasti unijního práva hospodářské soutěže již bylo rozhodnuto, že tato zásada zakazuje, aby byl podnik Komisí opětovně shledán odpovědným nebo stíhán pro protisoutěžní jednání, za něž mu již byla uložena sankce, nebo za které byl zproštěn odpovědnosti, a to dřívějším rozhodnutím Komise, proti kterému již nelze podat opravný prostředek (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Recueil, s. I-8375, bod 59, rozsudky Tribunálu ze dne 9. července 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, T-224/00, Recueil, s. II-2597, body 85 a 86, ze dne 29. dubna 2004, Tokai Carbon a další v. Komise, T-236/01, T-239/01, T-244/01 až T-246/01, T-251/01 a T-252/01, Recueil, s. II-1181, body 130 a 131, a FNCBV a další v. Komise, bod 69 výše, bod 340).

1 — Důvěrné údaje byly skryty.

160 Použití zásady *non bis in idem* tedy předpokládá, že se rozhodlo o věcné stránce protiprávního jednání nebo že byla přezkoumána legalita jeho posouzení (rozsudek Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, bod 159 výše, bod 60). Zásada *non bis in idem* tedy zakazuje pouze nové věcné posouzení protiprávního jednání, které by mělo za následek buď uložení druhé sankce, která by se připojila k první sankci za předpokladu, že by se znovu konstatovala odpovědnost, nebo uložení první sankce za předpokladu, že by odpovědnost, která nebyla konstatována prvním rozhodnutím, byla konstatována druhým rozhodnutím (rozsudek Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, bod 159 výše, bod 61).

161 V případě otázky, zda rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž může Komisi zabránit, aby znovu shledala odpovědnost stejného podniku nebo jej znovu stíhala, je třeba připomenout, že použití zásady *non bis in idem* podléhá třem podmínkám, a sice totožnosti skutků, totožnosti pachatele a totožnosti chráněného právního zájmu. Tato zásada tedy zakazuje, aby téže osobě byla za stejné protiprávní jednání vícekrát uložena sankce za účelem ochrany téhož majetkového právního zájmu (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 338; rozsudky FNCBV a další v. Komise, bod 69 výše, bod 340, a Hoechst v. Komise, bod 158 výše, bod 600).

162 Jelikož cílem postupu orgánů pro hospodářskou soutěž členských států a Komise při stíhání a sankcionování podniků za porušení článků 81 ES a 82 ES na základě pravomocí, které jim přiznávají články 5 a 14 nařízení č. 1/2003, je ochrana téhož majetkového právního zájmu, a sice ochrana volné hospodářské soutěže na společném trhu, která je podle čl. 3 odst. 1 písm. g) ES základním cílem Společenství (viz v tomto smyslu rozsudek SGL Carbon v. Komise, bod 158 výše, bod 31), je třeba mít za to, že zásada *non bis in idem* zakazuje, aby byl podnik shledán odpovědným nebo znovu

stíhán Komisí z důvodu porušení článků 81 ES nebo 82 ES, za které byl sankcionován nebo zproštěn odpovědnosti dřívějším rozhodnutím vnitrostátního orgánu přijatým na základě článku 5 nařízení č. 1/2003, které se stalo konečným.

- 163 Je tedy třeba zaprvé přezkoumat, zda akty uplatněné v bodě 157 výše představují rozhodnutí vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž, kterými byly žalobkyně sankcionovány za protiprávní jednání spáchaná v Belgii, Lucembursku a Nizozemsku, konstatovaná v napadeném rozhodnutí, nebo kterými byly s konečnou platností zproštěny odpovědnosti za tato protiprávní jednání.
- 164 Je třeba konstatovat, že akty dotyčných vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž odkazují na ochranu před pokutami, kterou by mohly případně mít společnosti skupiny ThyssenKrupp za protiprávní jednání v Belgii, Lucembursku a Nizozemsku, která byla následně konstatována a sankcionována v napadeném rozhodnutí. Jak ovšem správně zdůrazňuje Komise v bodě 655 odůvodnění napadeného rozhodnutí, „ani jeden z vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž uvedený společností ThyssenKrupp [...] nepřijal konečné rozhodnutí ve věci samé“. Jelikož akty vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž, na které odkazují žalobkyně, nerozhodují o protiprávních jednáních spáchaných v Belgii, Nizozemsku a Lucembursku, nemožou v souladu s judikaturou citovanou v bodě 160 výše zabránit Komisi, aby konstatovala a sankcionovala uvedená protiprávní jednání v napadeném rozhodnutí.
- 165 Podle žalobkyň ve věcech T-144/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 je však stručný přezkum protiprávního jednání vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž dostačující pro účely použití zásady *non bis in idem*. Odkazují v tomto ohledu na článek 54 ÚPSD a rozsudek Soudního dvora ze dne 11. února 2003, Gözütok a Brügge (C-187/01 a C-385/01, Recueil, s. I-1345, bod 30), který měl vést k neplatnosti rozsudku Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, bod 159 výše (bod 60). Rozhodnutí vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž o ochraně před pokutami splňují podmínky článku 54 ÚPSD.

- 166 V tomto ohledu je třeba uvést, že článek 54 ÚPSD stanoví, že „[o]soba, která byla pravomocně odsouzena jednou smluvní stranou, nesmí být pro tentýž čin stíhána druhou smluvní stranou [...]“. Podle rozsudku Gözütok a Brügger, bod 165 výše (body 30 a 31), je osoba pravomocně odsouzená, jestliže je po skončení vnitrostátního řízení stíhání pravomocně ukončeno, i když žádný soud v rámci takového řízení nekonal.
- 167 I za předpokladu, že by článek 54 ÚPSD v rozsahu, v němž představuje vyjádření obecné zásady unijního práva, a sice zásady *non bis in idem*, mohl být uplatněn v oblasti unijního práva hospodářské soutěže, je třeba konstatovat, že prozatímní rozhodnutí o shovívavosti není v každém případě možné považovat za rozhodnutí, na které se vztahuje toto ustanovení. Udělení prozatímní ochrany před pokutami totiž neodpovídá konečné povaze ukončení stíhání, kterou vyžaduje článek 54 ÚPSD.
- 168 Zaprvé je k údajnému rozhodnutí belgického orgánu pro hospodářskou soutěž třeba konstatovat, že toto rozhodnutí [*důvěrné*], vydal belgický sbor zpravodajů. Podle společného oznámení rady pro hospodářskou soutěž a sboru zpravodajů o ochraně před pokutami a snížení jejich výše ve věcech týkajících se kartelových dohod (dále jen „belgické oznámení o shovívavosti“) jsou žádosti o ochranu před pokutami podané k belgickému orgánu pro hospodářskou soutěž přezkoumány nejprve sborem zpravodajů (body 7 a 8 belgického oznámení o shovívavosti). Avšak vzhledem k tomu, že [...] „rada pro hospodářskou soutěž [...] je soudem s rozhodovací pravomocí“ (bod 7 belgického oznámení o shovívavosti), je věcí pouze tohoto orgánu, aby přijal konečná rozhodnutí o ochraně před pokutami „[p]o skončení vyšetřování [...] na základě zprávy sboru zpravodajů [...]“ (bod 8 belgického oznámení o shovívavosti; viz rovněž body 21 a 22 belgického oznámení o shovívavosti). S ohledem na belgický právní rámec je tedy dopis sboru zpravodajů týkající se žádosti o ochranu před pokutami vždy provizorní.

- 169 Prozatímní povaha dopisu sboru zpravodajů ze [důvěrné] mimoto vyplývá z jeho obsahu, jelikož je v něm potvrzeno, že žádosti „[...] splňují *prima facie* podmínky pro získání ochrany před pokutami [...]“.
- 170 Není možné mít zato, že dopis sboru zpravodajů ze [důvěrné] pravomocně ukončil stíhání, pokud jde o účast ThyssenKrupp na protiprávním jednání v Belgii. Jelikož ThyssenKrupp nebyla „pravomocně odsouzena“ ve smyslu článku 54 ÚPSD belgickým orgánem pro hospodářskou soutěž, v projednávaném případě Komisi nic nebránilo konstatovat a stíhat v čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 1 napadeného rozhodnutí účast tohoto podniku na protiprávním jednání v Belgii.
- 171 Zadruhé je ke stanovisku o shovívavosti [důvěrné] lucemburské rady pro hospodářskou soutěž nutné konstatovat, že tímto stanoviskem se ve vztahu ke společností TKAL a TKE potvrzuje přijetí jejich žádosti o shovívavost týkající se protiprávního jednání v Lucembursku a potvrzuje se, že tato žádost bude zohledněna pro účely řízení v Lucembursku (články 1 a 2 stanoviska o shovívavosti). Ovšem stejně jako v případě dopisu belgického sboru zpravodajů nebylo přijato žádné konečné rozhodnutí ohledně výše uvedené žádosti o shovívavost. Lucemburská rada pro hospodářskou soutěž se totiž domnívala, že je „vhodné přerušit řízení o žádosti o shovívavost ve věci samé a počkat na výsledek šetření vedeného Komisí [...]“ (bod 6 a článek 3 stanoviska o shovívavosti).
- 172 Za těchto podmínek nebyla ThyssenKrupp pravomocně odsouzena ve smyslu článku 54 ÚPSP ani stanoviskem o shovívavosti lucemburské rady pro hospodářskou soutěž [důvěrné]. Toto stanovisko o shovívavosti tedy nebránilo Komisi konstatovat a sankcionovat a v čl. 1 odst. 3 a čl. 2 odst. 3 napadeného rozhodnutí účast tohoto podniku na protiprávním jednání v Lucembursku.

173 Zatřetí je třeba v případě příslibu shovívavosti (*clementietoezegging*) nizozemského orgánu pro hospodářskou soutěž [*důvěrné*] konstatovat, že nemá rovněž konečnou povahu. V tomto příslibu je totiž společně s TKAG a TKL přiznávána ochrana před pokutami pouze v případě, že nizozemský orgán pro hospodářskou soutěž sám přezkoumá a bude stíhat protiprávní jednání v Nizozemsku, ať už na žádost Komise, nebo z vlastní iniciativy (bod 7 příslibu shovívavosti). Jelikož tento předpoklad v projednávaném případě nenastal, ponechal si příslib shovívavosti svou prozatímní povahu a nevedl k pravomocnému ukončení stíhání ThyssenKrupp za její účast na protiprávním jednání v Nizozemsku.

174 Za těchto okolností příslib shovívavosti Komisi nebránil konstatovat a sankcionovat v čl. 1 odst. 4 a čl. 2 odst. 4 napadeného rozhodnutí účast ThyssenKrupp na protiprávním jednání v Nizozemsku.

175 Komise tedy měla v bodě 655 odůvodnění napadeného rozhodnutí právem za to, že akty vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž uvedené v bodě 157 výše představovaly prozatímní rozhodnutí o shovívavosti, která jí nebránila ve výkonu pravomocí.

176 Zadruhé není argumentace žalobkyně, podle které měla Komise v bodě 655 odůvodnění napadeného rozhodnutí neprávem za to, že dotyčné vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž nebyly v okamžiku přijetí aktů uvedených v bodě 157 výše příslušné v souladu s čl. 11 odst. 6 nařízení č. 1/2003, s přihlédnutím k výše uvedeným zjištěním relevantní. I za předpokladu, že by uvedené orgány byly v okamžiku přijetí aktů uvedených v bodě 157 výše nadále příslušné k přijetí rozhodnutí o shovívavosti, je totiž třeba konstatovat, že uvedené akty v projednávané věci nepostačují k uplatnění

zásady *non bis in idem*, jelikož se nevyjadřují k věcné stránce protiprávního jednání a v každém případě mají prozatímní povahu.

- 177 To platí rovněž pro argumentaci vycházející z přednosti zásady *non bis in idem* před sekundárním unijním právem, jelikož v projednávaném případě každopádně nejsou splněny podmínky pro uplatnění této zásady.
- 178 Zatřetí žalobkyně ve věcech T-144/07, T-149/07 a T-150/07 uvádějí, že měly legitimní očekávání ohledně skutečnosti, že akty vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž uvedené v bodě 157 výše je chránily před novým stíháním ze strany Komise.
- 179 Právo domáhat se ochrany legitimního očekávání se vztahuje na každého jednotlivce, který se nachází v situaci, ze které vyplývá, že správa Unie u něj tím, že mu poskytla konkrétní ujištění, vyvolala podloženou naději [rozsudek Soudního dvora ze dne 15. července 2004, Di Lenardo a Dillexport, C-37/02 a C-38/02, Sb. rozh. s. I-6911, bod 70; rozsudky Tribunálu ze dne 17. prosince 1998, Embassy Limousines & Services v. Parlament, T-203/96, Recueil, s. II-4239, bod 74, a ze dne 15. listopadu 2007, Enercon v. OHIM (Konvertor větrné energie), T-71/06, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 36].
- 180 Naopak se nikdo nemůže dovolávat porušení zásady ochrany legitimního očekávání, pakliže mu správa neposkytla konkrétní ujištění (rozsudky Tribunálu ze dne 14. září 1995, Lefebvre a další v. Komise, T-571/93, Recueil, s. II-2379, bod 72, a ze dne 29. ledna 1998, Dubois a Fils v. Rada a Komise, T-113/96, Recueil, s. II-125, bod 68). Taková ujištění jsou tvořena, bez ohledu na formu, ve které jsou sdělena, přesnými, nepodmíněnými a shodujícími se informacemi z oprávněných a spolehlivých zdrojů (rozsudek

Tribunálu ze dne 21. července 1998, Mellett v. Soudní dvůr, T-66/96 a T-221/97, Sb. VS s. I-A-449 a II-1305, body 104 a 107).

- ¹⁸¹ Je třeba konstatovat, že žalobkyně nevznáší žádný důkaz, ze kterého by vyplývalo, že jim Komise poskytla konkrétní ujištění, že akty orgánů pro hospodářskou soutěž uvedené v bodě 157 výše je budou chránit před jakýmkoli stíháním a odsouzením za protiprávní jednání v Belgii, Lucembursku a Nizozemsku, konstatovaným a sankcionovaným v napadeném rozhodnutí. Rovněž a nezávisle na otázce, zda chování vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž mohlo u jednotlivců vyvolat legitimní očekávání, které by mohlo ovlivnit legalitu rozhodnutí Komise, žalobkyně neuvádějí žádný důkaz, který by prokázal, že od vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž obdržely konkrétní ujištění, že akty uvedené v bodě 157 výše zabrání Komisi konstatovat a sankcionovat uvedená protiprávní jednání. Konečně, jak již bylo uvedeno v bodech 168 až 175 výše, z obsahu uvedených aktů vyplývá, že byly prozatímní a nemohly tedy vyvolat žádné legitimní očekávání, že ThyssenKrupp nebude stíhána a sankcionována za protiprávní jednání konstatovaná v napadeném rozhodnutí.
- ¹⁸² Argument vycházející z porušení zásady ochrany legitimního očekávání tedy musí být zamítnut.
- ¹⁸³ Začtvrté a podpůrně žalobkyně ve věcech T-144/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 tvrdí, že i kdyby zásada *non bis in idem* nebyla použitelná, představuje nezohlednění vnitrostátních rozhodnutí o ochraně před pokutami přijatých ve vztahu k nim v napadeném rozhodnutí zjevně nesprávné posouzení a porušení zásad řádné správy a právní jistoty.

- 184 Nejprve, jak vyplývá z bodů 158 až 175 výše, představují akty vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž, na které odkazují žalobkyně, prozatímní rozhodnutí o shovívavosti, která Komisi nebrání ve výkonu jejich pravomocí.
- 185 Z judikatury uplatněné žalobkyněmi na podporu jejich argumentu dále vyplývá, že je Komise při stanovení částky pokuty povinna podle zásady rovnosti zohlednit sankce, které již byly stejnému podniku uloženy za stejný skutek, pokud se jedná o sankce uložené za porušení práva kartelových dohod členského státu, a tedy ke kterým došlo na území Unie (rozsudky Soudního dvora ze dne 13. února 1969, *Wilhelm a další*, 14/68, Recueil, s. 1, bod 11, a ze dne 14. prosince 1972, *Boehringer Mannheim v. Komise*, 7/72, Recueil, s. 1281, bod 3; rozsudek *Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise*, bod 159 výše, bod 87; viz rovněž v tomto smyslu rozsudek Tribunálu ze dne 27. září 2006, *Roquette Frères v. Komise*, T-322/01, Sb. rozh. s. II-3137, bod 279).
- 186 Avšak o takovouto situaci se v projednávaném případě zjevně nejedná, jelikož je nesporné, že akty vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž, uvedené výše v bodě 157, žalobkyním neuložily žádnou sankci.
- 187 Konečně judikatura citovaná v bodě 185 výše se v každém případě vztahovala k rozhodnutím přijatým vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž v době, kdy nařízení č. 1/2003 nebylo platné a týkala se rizika, že dojde k uložení souběžných sankcí za protiprávní jednání podle vnitrostátního práva a podle unijního práva hospodářské soutěže. Jak Komise správně zdůrazňuje, takové riziko je v projednávaném případě vyloučeno díky evropské síti pro hospodářskou soutěž vytvořené nařízením č. 1/2003, díky ustanovením týkajícím se spolupráce mezi Komisí a orgány členských států pro hospodářskou soutěž obsaženým v uvedeném nařízení a díky oznámení o spolupráci v rámci sítě.

- 188 V projednávaném případě žádná unijní zásada s ohledem na výše uvedené Komisi neukládala, aby při stanovení pokut v napadeném rozhodnutí zohlednila prozatímní rozhodnutí o shovívavosti uvedená v bodě 157 výše.
- 189 Podpůrný argument uplatněný žalobkyněmi ve věcech T-144/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 musí být tedy rovněž zamítnut.
- 190 Za těchto podmínek musí být žalobní důvod vycházející z porušení zásady *non bis in idem* zamítnut v plném rozsahu.

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení pokynů z roku 1998, zásad proporcionality a rovného zacházení a práva na obhajobu při stanovení výchozí částky pokut v závislosti na závažnosti protiprávních jednání

Úvodní poznámky

- 191 V rámci tohoto žalobního důvodu žalobkyně ve věcech T-147/07, T-148/08, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 zpochybňují stanovení výchozích částek pokut Komisí.
- 192 Úvodem je třeba připomenout, že z ustálené judikatury vyplývá, že Komise má širokou posuzovací pravomoc, pokud jde o metodu výpočtu pokut. Tato metoda, popsaná v pokynech z roku 1998, obsahuje různé proměnné, jež Komisi umožňují vykonávat

její posuzovací pravomoc v souladu s ustanoveními čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 (viz v tomto smyslu rozsudek Papierfabrik August Koehler a další v. Komise, bod 122 výše, bod 112 a citovaná judikatura).

- ¹⁹³ Závažnost porušení unijního práva hospodářské soutěže musí být stanovena v závislosti na více skutečnostech, jakými jsou zejména zvláštní okolnosti věci, její kontext a odrazující účinek pokut, a to aniž je sestaven závazný nebo taxativní výčet kritérií, ke kterým musí být povinně přihlédnuto (rozsudky Soudního dvora ze dne 19. března 2009, Archer Daniels Midland v. Komise, C 510/06 P, Sb. rozh. s. I 1843, bod 72, a Prym a Prym Consumer v. Komise, bod 122 výše, bod 54).
- ¹⁹⁴ Jak bylo uvedeno v bodě 25 výše, stanovila Komise v projednávaném případě výši pokut použitím metody definované v pokynech z roku 1998.
- ¹⁹⁵ Pokyny z roku 1998 sice nemohou být kvalifikovány jako právní pravidlo, které správa musí v každém případě dodržovat, představují však orientační pravidlo chování, podle něhož má být v praxi postupováno a od něhož se správa může v konkrétním případě odchýlit pouze uvede-li důvody, které jsou slučitelné se zásadou rovného zacházení (viz rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 94 výše, bod 209 a citovaná judikatura a rozsudek Carbone Lorraine v. Komise, bod 153 výše, bod 70).
- ¹⁹⁶ Komise se přijetím takových pravidel chování a zveřejněním oznámení, že je napříště použije na případy jimi dotčené, omezuje při výkonu své posuzovací pravomoci a nemůže se od těchto pravidel odchýlit, aniž bude případně sankcionována z důvodu porušení obecných právních zásad, jako je zásada rovného zacházení nebo ochrana

legitimního očekávání (viz rozsudek *Dansk Rørindustri a další v. Komise*, bod 94 výše, bod 211 a citovaná judikatura; rozsudek *Carbone Lorraine v. Komise*, bod 153 výše, bod 71).

- ¹⁹⁷ Mimoto pokyny z roku 1998 obecným a abstraktním způsobem stanoví metodiku, kterou si Komise uložila za účelem stanovení výše pokut, a v důsledku toho zajišťují právní jistotu podniků (rozsudek *Dansk Rørindustri a další v. Komise*, bod 56 výše, body 211 a 213).
- ¹⁹⁸ Nakonec je třeba připomenout, že pokyny z roku 1998 zaprvé stanoví posouzení závažnosti protiprávního jednání jako takového, na jejímž základě může být stanovena obecná výchozí částka (bod 1 A druhý pododstavec). Zadruhé je závažnost analyzována ve vztahu k povaze spáchaných protiprávních jednání a vlastnostem dotčeného podniku, zejména k jeho velikosti a postavení na relevantním trhu, což může vést k vážení výchozí částky, zařazení podniků do kategorií a stanovení zvláštní výchozí částky (bod 1 A třetí až sedmý pododstavec).

Napadené rozhodnutí

- ¹⁹⁹ Zaprvé Komise v oddílu napadeného rozhodnutí věnovaném závažnosti protiprávních jednání (oddíl 13.6.1) přezkoumává současně čtyři protiprávní jednání zjištěná v jeho článku 1 z toho důvodu, že „vykazují společné vlastnosti“ (bod 657 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Tento oddíl je rozdělen na tři pododdíly: první pododdíl je

nadepsaný „Povaha protiprávních jednání“ (pododdíl 13.6.1.1), druhý pododdíl je nadepsaný „Velikost relevantního zeměpisného trhu“ (pododdíl 13.6.1.2) a třetí pododdíl je nadepsaný „Závěr ohledně závažnosti protiprávního jednání“ (pododdíl 13.6.1.3).

200 V pododdílu nadepsaném „Povaha protiprávních jednání“ Komise v bodech 658 a 659 odůvodnění napadeného rozhodnutí vysvětluje následující:

„658 Protiprávní jednání, která jsou předmětem tohoto rozhodnutí, spočívala především v tajné koluzi mezi soutěžiteli s cílem rozdělení trhů nebo zmrazení tržních podílů rozdělením projektů prodeje a instalace nových výtahů nebo eskalátorů a s cílem nekonkurovat si, pokud jde o údržbu a modernizaci výtahů a eskalátorů (s výjimkou Německa, kde údržba a modernizace nebyla mezi účastníky kartelové dohody diskutována). Taková horizontální omezení patří ze své podstaty mezi nejzávažnější porušení článku 81 [ES]. Protiprávní jednání v této věci uměle zbavila zákazníky výhod, které mohli očekávaně získat z konkurenčních nabídek. Je třeba rovněž uvést, že některé z manipulovaných projektů byly veřejnými zakázkami financovanými z daní a uskutečněnými právě s cílem získat konkurenční nabídky zejména s dobrým poměrem mezi kvalitou a cenou.

659 Za účelem posouzení závažnosti protiprávního jednání jsou obecně významnější skutečnosti týkající se účelu takového protiprávního jednání, než skutečnosti týkající se jeho účinků, a to obzvláště tehdy, pokud se dohody jako v této věci týkají velmi závažných protiprávních jednání, jako je stanovování cen a rozdělení trhu. Účinky dohody nejsou obecně průkazným kritériem pro posouzení závažnosti protiprávního jednání.“

- 201 Komise tvrdí, že „se nesnažila prokázat přesné účinky protiprávního jednání, neboť [nebylo] možné s dostatečnou přesností určit použitelné soutěžní parametry (cena, obchodní podmínky, kvalita, inovace a jiné) při neexistenci protiprávních jednání“ (bod 660 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Domnívá se nicméně, že „je [...] zjevné, že protiprávní jednání měla skutečný dopad“ a za tímto účelem vysvětluje, že „skutečnost, že účastníci kartelové dohody provedli různá protisoutěžní ujednání, znamená sama o sobě dopad na trh, i když je obtížné změřit skutečný účinek, neboť není zejména známo, zda a v kolika dalších projektech byly zmanipulovány nabídky, ani kolik projektů mohlo být rozděleno mezi účastníky kartelu bez toho, aby byly nutné kontakty mezi nimi“ (bod 660 odůvodnění napadeného rozhodnutí). V témže bodě odůvodnění Komise dodává, že „vysoké společné podíly soutěžitelů na trhu jsou znakem pravděpodobných protisoutěžních účinků a [že] relativní stabilita těchto podílů na trhu během celé doby trvání protiprávních jednání tyto účinky potvrzuje“.
- 202 V bodech 661 až 669 odůvodnění napadeného rozhodnutí se Komise vyjadřuje k argumentům předloženým žalobkyněmi v průběhu správního řízení, které směřují k prokázání omezeného dopadu protiprávních jednání na trh.
- 203 V pododdílu nadepsaném „Velikost relevantního zeměpisného trhu“ Komise v bodě 670 odůvodnění napadeného rozhodnutí tvrdí, že „kartelové dohody, které jsou předmětem [napadeného] rozhodnutí, se vztahovaly na celé území Belgie, Německa, Lucemburska nebo Nizozemska“ a že „z judikatury jasně vyplývá, že vnitrostátní zeměpisný trh vztahující se na celý členský stát již sám o sobě představuje podstatnou část společného trhu“.
- 204 V pododdílu nadepsaném „Závěr ohledně závažnosti protiprávního jednání“ Komise v bodě 671 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí, že se každý z adresátů rozhodnutí dopustil jednoho či několika velmi závažných protiprávních jednání v rozporu s článkem 81 ES „[v]zhledem k povaze protiprávních jednání a skutečnosti, že každé

z nich se vztahovalo na celé území členského státu (Belgie, Německo, Lucembursko nebo Nizozemsko)“. Dospívá k závěru, že „tyto faktory znamenají, že protiprávní jednání je třeba považovat za velmi závažná, i když jejich skutečný dopad nelze změřit“.

- 205 Zadruhé Komise v oddíle napadeného rozhodnutí nadepsaném „Rozdílné zacházení“ (oddíl 13.6.2) stanoví výchozí částku pokuty pro každý podnik, jenž se účastnil jednotlivých kartelových dohod (viz body 28 až 31 výše), která podle bodu 672 odůvodnění napadeného rozhodnutí zohledňuje „skutečnou hospodářskou schopnost pachatelů způsobit značnou újmu hospodářské soutěži“. Komise v bodě 673 odůvodnění napadeného rozhodnutí vysvětluje, že „[z]a tímto účelem [byly] podniky rozděleny do několika kategorií v závislosti na obratu realizovaném v odvětví výtahů nebo eskalátorů, případně včetně odvětví služeb údržby a modernizace“.

K údajné protiprávnosti obecných výchozích částek pokut

- 206 Zaprvé, k protiprávnímu jednání v Německu žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 uvádějí, že Komise při stanovení výchozí částky pokuty porušila zásadu proporcionality a svou vlastní rozhodovací praxi. Stanovila totiž výchozí částku pokuty na základě velikosti trhu s výtahy a eskalátory, která byla více než 500 milionů eur (bod 664 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Přitom kartelové dohody ovlivnily pouze prodeje eskalátorů a malou část prodejů výtahů v Německu, která odpovídá velkým nebo prestižním projektům. Velikost trhu dotčeného dohodami tak nepřesahovala 170 milionů eur. Trh s velkými projekty představoval trh odlišný od dalších trhů v oblasti výtahů, na němž byly přítomné pouze Otis, Schindler, Kone a ThyssenKrupp a na kterém byly podmínky hospodářské soutěže tak zvláštní, že kartelové dohody, které se ho týkaly, nemohly mít citelný vliv na trh s běžnými výtahy, což vyplývá ze znaleckého posudku předloženého žalobkyněmi ve věcech

T-147/07, T-149/07 a T-150/07 (dále jen „znalecký posudek“). Podle žalobkyň ve věcech T-149/07 a T-150/07 není možné v každém případě zohlednit spekulace o významnějším vlivu, jelikož nebyly uvedeny v oznámení námitek, čímž bylo porušeno jejich právo na obhajobu.

²⁰⁷ Zaprvé je třeba zdůraznit, že žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 nezpochybňují legalitu metody uvedené v bodě 1 A pokynů z roku 1998 týkající se stanovování obecných výchozích částek pokut. Uvedená metoda přitom vychází z logiky paušalizace, podle níž se obecná výchozí částka pokuty určená podle závažnosti protiprávního jednání vypočte v závislosti na povaze protiprávního jednání, jeho zeměpisném rozsahu, jakož i na skutečném dopadu protiprávního jednání na trh, pokud jej lze měřit (rozsudky Tribunálu ze dne 15. března 2006, BASF v. Komise, T 15/02, Sb. rozh. s. II 497, bod 134, a ze dne 6. května 2009, Wieland-Werke v. Komise, T 116/04, Sb. rozh. s. II 1087, bod 62).

²⁰⁸ V rozporu s tvrzením žalobkyň ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 Komise nestanovila obecnou výchozí částku pokuty za protiprávní jednání v Německu tím, že se opřela o velikost údajně dotčeného trhu. Jak totiž vyplývá z bodů 657 až 671 odůvodnění napadeného rozhodnutí, Komise opřela závěr týkající se posouzení závažnosti protiprávních jednání o povahu těchto jednání a jejich zeměpisný rozsah.

²⁰⁹ V tomto ohledu je třeba uvést, že velikost dotčeného trhu v zásadě není povinným prvkem, ale pouze jednou z více relevantních skutečností při posouzení závažnosti protiprávního jednání s tím, že Komise ostatně podle judikatury není povinna vymezit

dotčený trh nebo posoudit jeho velikost, pokud má dotčené protiprávní jednání protisoutěžní cíl (viz v tomto smyslu rozsudek *Prym a Prym Consumer v. Komise*, bod 193 výše, body 55 a 64).

²¹⁰ Pro účely stanovení obecné výchozí částky pokuty tak Komise může – aniž je to však její povinností – přihlédnout k hodnotě trhu, který je předmětem protiprávního jednání (viz v tomto smyslu rozsudky *BASF v. Komise*, bod 207 výše, bod 134, a *Wieland Werke v. Komise*, bod 207 výše, bod 63). Pokyny z roku 1998 totiž nestanoví, že se výše pokut vypočte v závislosti na celkovém obratu nebo obratu, jehož podniky na dotčeném trhu dosáhly. Nicméně nebrání ani tomu, aby takové obraty byly při stanovení výše pokuty zohledněny, aby byly dodrženy obecné zásady unijního práva, jestliže to vyžadují okolnosti (rozsudek *Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise*, bod 159 výše, bod 187). Argument žalobkyň, podle kterého obecná výchozí částka pokuty stanovená pro kartelovou dohodu v Německu musí odrážet údajně omezenou velikost dotčeného trhu se proto zakládá na nesprávném předpokladu a musí být zamítnut.

²¹¹ Je tedy třeba zamítnout argument žalobkyň, podle kterého Komise porušila zásadu proporcionality, když nezohlednila skutečnost, že na trhu s výtahy kartelové dohody ovlivnily pouze velké nebo prestižní projekty a že tedy velikost trhu dotčeného kartelovými dohodami nepřesáhla 170 milionů eur. Argument vycházející z porušení rozhodovací praxe Komise dále nemůže obstát, protože – jak bylo připomenuto v bodě 153 výše – taková praxe nemůže sloužit jako právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže.

- 212 V každém případě je třeba konstatovat, že i na základě odhadů žalobkyň, podle kterých hodnota dotčeného trhu nepřekročila 170 milionů eur, by výchozí částka pokuty ve výši 70 milionů eur představovala přibližně 41% trhu. Přitom již bylo rozhodnuto, že výchozí částka v tak vysokém procentuálním podílu může být v případě velmi závažných protiprávních jednání odůvodněná (viz v tomto smyslu rozsudek BASF v. Komise, bod 210 výše, body 130 a 133 až 137).
- 213 V této souvislosti nemůže být přijat ani argument vycházející z údajného porušení práv žalobkyň ve věcech T-149/07 a T-150/07 na obhajobu. Bez ohledu na skutečnost, že v rozporu s tvrzením žalobkyň Komise nestanovila závažnost protiprávního jednání na základě objemu trhu dotčeného kartelovou dohodou ani dopadu kartelové dohody, je třeba konstatovat, že Komise měla v oznámení námitek, zejména v bodech 77 až 83, jakož i 579 a 583 tohoto oznámení, za to, že kartelová dohoda v Německu se týkala celého odvětví výtahů a eskalátorů. Dále Komise k posouzení závažnosti každého protiprávního jednání pro účely stanovení výše pokuty v bodě 617 písm. b) odůvodnění oznámení námitek uvedla, že zohlední skutečnost, že „ujednání se vztahovala na celé odvětví výtahů a eskalátorů“.
- 214 Zadruhé je k argumentu žalobkyň ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07, podle kterého kartelové dohody neměly účinky na údajném odlišném trhu standardních výtahů, třeba připomenout, že k posouzení závažnosti protiprávního jednání pokyny z roku 1998 v bodě 1A v prvním a druhém pododstavci uvádějí následující:

„Při hodnocení závažnosti protiprávního jednání je třeba brát v úvahu jeho povahu, skutečný dopad na trh, pokud jej lze měřit, a velikost dotyčného zeměpisného trhu.

Protiprávní jednání se tak zařadí do jedné ze tří kategorií: méně závažná protiprávní jednání, závažná protiprávní jednání a velmi závažná protiprávní jednání.“

- 215 V souladu s bodem 1 A prvním pododstavcem pokynů z roku 1998 je tedy Komise povinna provést v rámci posouzení závažnosti protiprávního jednání přezkum skutečného dopadu na trh pouze je-li zjevné, že takový dopad lze měřit (viz v tomto smyslu rozsudek Prym a Prym Consumer v. Komise, bod 193 výše, bod 74; rozsudky Tribunálu ze dne 9. července 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, T-224/00, Recueil, s. II-2597, bod 159, a Degussa v. Komise, bod 112 výše, bod 216).
- 216 Podle ustálené judikatury má Komise při posuzování skutečného dopadu protiprávního jednání na trh vycházet z hospodářské soutěže, která by normálně existovala, kdyby k protiprávnímu jednání nedošlo (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 16. prosince 1975, Suiker Unie a další v. Komise, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Recueil, s. 1663, body 619 a 620; rozsudky Tribunálu ze dne 14. května 1998, Mayr Melnhof v. Komise, T-347/94, Recueil, s. II-1751, bod 235; Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, bod 159 výše, bod 150, a Carbone-Lorraine v. Komise, bod 153 výše, bod 83).
- 217 V projednávaném případě Komise v bodě 660 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí, že „se nesnažila prokázat přesné účinky protiprávního jednání, neboť [nebylo] možné s dostatečnou přesností určit použitelné soutěžní parametry (cena, obchodní podmínky, kvalita, inovace a jiné) při neexistenci protiprávních jednání“. I když se Komise v bodě 660 odůvodnění napadeného rozhodnutí domnívá, že je zjevné, že kartelové dohody měly skutečný dopad, jelikož byly provedeny, což samo o sobě znamená dopad na trh, a i když Komise zamítla v bodech 661 až 669 argumenty dotčených podniků směřující k prokázání omezených účinků kartelových dohod, je třeba

konstatovat, že v napadeném rozhodnutí nebyl při posouzení závažnosti protiprávních jednání zohledněn jejich případný dopad na trh.

218 Komise tak v bodě 671 odůvodnění napadeného rozhodnutí opírá svůj závěr ohledně posouzení závažnosti protiprávních jednání pouze o zohlednění povahy uvedených protiprávních jednání a jejich zeměpisného rozsahu. Komise totiž v uvedeném bodě odůvodnění dospívá k závěru, že „[v]zhledem k povaze protiprávních jednání a skutečnosti, že každé z nich se vztahovalo na celé území členského státu (Belgie, Německo, Lucembursko nebo Nizozemsko) [...], [je třeba se domnívat, že] každý z adresátů rozhodnutí se dopustil jednoho či několika velmi závažných protiprávních jednání v rozporu s článkem 81 ES“.

219 Zejména v případě protiprávního jednání v Německu z bodu 664 odůvodnění napadeného rozhodnutí, ve kterém Komise navíc odpovídá na tvrzení společností Kone a Otis ohledně údajně omezeného dopadu protiprávního jednání, vyplývá, že nebylo „možné prokázat přesné účinky protiprávního jednání“ a že dohody v Německu neovlivnily pouze eskalátory a projekty výtahů s vysokou hodnotou, jelikož Komise měla za to, že bylo pravděpodobné, že „činnosti kartelové dohody v oblasti výtahů v hodnotě nad milion eur, které zahrnovaly vysokorychlostní výtahy a výtahy s velkou hodnotou, měly vliv na fungování zbývající části trhu s výtahy“. V uvedeném bodě odůvodnění Komise rovněž uvedla, že celková hodnota projektu měla větší význam než počet a druh výtahů, že bylo nemožné prokázat konkrétní účinky protiprávního jednání a že skutkové okolnosti jasně prokázaly, že záměrem účastníků nebylo vyloučit určité druhy výrobků, ale dohodnout se na projektech, kde mohla být hospodářská soutěž nejjednodušeji odstraněna.

220 V projednávaném případě je třeba konstatovat, že žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 netvrdí, že dopad protiprávního jednání v Německu byl měřitelný, ale pouze, že protiprávní jednání se údajně týkalo trhu s omezenou velikostí a že kartelové dohody nemohly mít citelný dopad na údajný trh s běžnými výtahy. Za

těchto podmínek žalobkyně neprokázaly, že byla Komise povinna v souladu s pokyny z roku 1998 a judikaturou citovanou v bodě 215 výše zohlednit skutečný dopad protiprávních jednání za účelem posouzení jejich závažnosti, takže jejich argument nemůže obstát.

221 S ohledem na výše uvedené není třeba vyjadřovat se k přípustnosti znaleckého posudku, zpochybněné Komisí, který má prokázat, že kartelová dohoda v Německu se týkala jen části trhu s výtahy ani vyhovět návrhům na důkazní opatření navrženým v tomto ohledu žalobkyněmi ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 a směřujícím k prokázání přípustnosti znaleckého posudku.

222 K uvedenému posudku je každopádně třeba uvést, že ačkoli podle žalobkyň ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 trh údajně ovlivněný dohodami nepřesahuje 170 milionů eur a nemohl mít citelný dopad na trh s běžnými výtahy, znalecký posudek zaprvé uvádí, že vysokorychlostní výtahy (High-Tech/Premium) představovaly v roce 2003 mezi 11,5 a 13,04 miliony eur a zadruhé, že velké projekty zahrnují jak vysokorychlostní výtahy, tak běžné výtahy. Tedy i za předpokladu, že by bylo třeba se domnívat, že kartelovou dohodou byly dotčeny pouze údajné velké projekty, nemůže být vyloučen jejich dopad na údajný trh s běžnými výtahy, jelikož velké projekty zahrnují zjevně velký počet běžných výtahů.

223 Navíc je třeba zdůraznit, že i za předpokladu, že by Komise chtěla zohlednit tuto fakultativní skutečnost, jako je dopad protiprávního jednání na trh a že by měla v důsledku toho v napadeném rozhodnutí poskytnout důvěryhodné a dostatečné indicie umožňující posoudit, jaký skutečný dopad mohlo mít protiprávní jednání z hlediska

hospodářské soutěže na uvedeném trhu (rozsudek Prym a Prym Consumer v. Komise, bod 193 výše, bod 82), je třeba mít za to, že v každém případě tuto povinnost splnila.

224 K protiprávnímu jednání v Německu Komise především uvedla, že společnosti Kone, Otis, Schindler a ThyssenKrupp držely v celkové hodnotě více než 60% trhu s výtahy a téměř 100% trhu s eskalátory (body 51 a 232 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Dále po roce 2000 drželi tři účastníci kartelové dohody společně přibližně 75% trhu s eskalátory a téměř 50% trhu s výtahy (body 278 a 280 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Cílem kartelové dohody navíc bylo zmrazit podíly na trhu dotčených podniků (body 236 a následující odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise rovněž zdůraznila četnost schůzek (body 217 a 218 odůvodnění napadeného rozhodnutí) a opatření přijatá účastníky k utajení svých kontaktů (body 219 až 221 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

225 Jak bylo tedy uvedeno v bodě 217 výše, Komise v bodě 660 odůvodnění napadeného rozhodnutí dospěla k závěru, že skutečnost, že byla prováděna různá protisoutěžní ujednání, naznačuje sama o sobě dopad na trh, i když bylo složité změřit jejich skutečný účinek, protože nebylo zejména možné prokázat, zda a v kolika dalších projektech byly zmanipulovány nabídky, ani kolik projektů mohlo být rozděleno mezi účastníky kartelové dohody bez toho, aby byly nutné kontakty mezi nimi. Komise doplnila, že vysoké společné podíly soutěžitelů na trhu svědčí o pravděpodobných protisoutěžních účincích a že relativní stabilita těchto tržních podílů během celé doby trvání protiprávních jednání tyto účinky potvrzuje.

226 Z výše uvedených úvah vyplývá, že výchozí částka 70 milionů eur stanovená za protiprávní jednání v Německu nebyla nepřiměřená s ohledem na zvláštní závažnost protiprávního jednání, i kdyby se prokázalo, jak to tvrdí žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07, že v případě výtahů kartelová dohoda ovlivnila jen velké projekty.

- 227 Zatřetí žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 uvádějí, že kartelová dohoda měla účinky jen v Německu a pouze na zanedbatelné části trhu, takže výchozí částka 70 milionů eur stanovená za protiprávní jednání v Německu musí být s ohledem na dotčený zeměpisný trh snížena.
- 228 V tomto ohledu je třeba připomenout, že obecná výchozí částka pokuty se stanoví konkrétně na základě zeměpisného rozsahu protiprávního jednání.
- 229 Dále je ustálenou judikaturou, že zeměpisný trh celostátního rozsahu odpovídá podstatné části společného trhu (rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 1983, *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin v. Komise*, 322/81, Recueil, s. 3461, bod 28, a rozsudek Tribunálu ze dne 27. července 2005, *Brasserie nationale a další v. Komise*, T-49/02 až T-51/02, Sb. rozh. s. II-3033, bod 176). Jelikož je nesporné, že se kartelová dohoda v Německu týkala celého území tohoto členského státu, je třeba mít za to, že pokrývala podstatnou část společného trhu.
- 230 S ohledem – zaprvé zvláště závažnou povahu kartelové dohody a zadruhé skutečnost, že pokrývala podstatnou část společného trhu – je třeba mít za to, že skutečnost, že Komise stanovila výchozí částku pokuty za protiprávní jednání v Německu ve výši 70 milionů eur, neporušuje zásadu proporcionality.
- 231 Podpůrně žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 tvrdí, že i na základě celkového objemu trhu s výtahy je výchozí částka 70 milionů eur stanovená za protiprávní jednání v Německu nadměrná, jelikož podniky, které se účastnily řízení, představovaly méně než 50% celkového objemu německého trhu s výtahy (bod 280

odůvodnění napadeného rozhodnutí). Takový argument je ovšem třeba zamítnout, jelikož, jak bylo uvedeno v bodech 208 až 210 výše, Komise není povinna stanovit – a v projednávaném případě nestanovila – obecnou výchozí částku pokuty za protiprávní jednání v Německu na základě velikosti údajně dotčeného trhu.

232 Žalobkyně v každém případě nezpochybnují, že v roce 2003 představovaly podniky, které se účastnily kartelové dohody v Německu, 48% celkového trhu s výtahy, odhadovaných na 506 milionů eur (bod 280 odůvodnění napadeného rozhodnutí) a 75% trhu s eskalátory, odhadovaných na 70 milionů eur (body 82 a 278 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Výchozí částka 70 milionů eur tak představovala 23,7% obratu dosaženého podniky, které se účastnily německé kartelové dohody. Takové procento přitom nelze považovat za nadměrné s ohledem zaprvé na zvláště závažnou povahu protiprávního jednání a zadruhé na jeho zeměpisný rozsah.

233 Dále žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 podpůrně tvrdí, že se Komise při stanovení výchozí částky pokuty za protiprávní jednání v Německu odchytila od své metody stanovení pokuty použité v napadeném rozhodnutí. Komise, která uznala, že dosah kartelových dohod v Německu byl omezenější než ve třech zemích Beneluxu, nemohla použít stejná kritéria pro stanovení pokuty uložené za protiprávní jednání v Německu.

234 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že ačkoli se Komise nesnažila prokázat přesné účinky protiprávního jednání (bod 660 odůvodnění napadeného rozhodnutí), stanovila nicméně pokud jde o protiprávní jednání v Německu omezenou výchozí částku pokuty, aby ve prospěch dotyčných podniků zohlednila možnost, že kartelovými dohodami nebyl přímo dotčen celý trh s výtahy. Jak uvádí Komise v bodě 664 odůvodnění napadeného rozhodnutí, při stanovení výchozí částky pokuty skutečně

„zohlednila skutečnost, že činnosti kartelové dohody [v Německu] možná přímo neovlivňovaly celý trh s výtahy“. Zdá se totiž, že výchozí částka pokuty za kartelovou dohodu v Německu byla stanovena na nižší úrovni než částky použité pro jiné kartelové dohody, kterých se týká napadené rozhodnutí, s ohledem na velikost dotčených trhů.

²³⁵ I za předpokladu, že by Komise musela při zjištění několika velmi závažných protiprávních jednání v jednom rozhodnutí dodržet určitou soudržnost mezi obecnými výchozími částkami a velikostí jednotlivých dotčených trhů, nic v projednávané věci nenaznačuje, že obecné výchozí částky stanovené pro protiprávní jednání v Belgii, Německu, Lucembursku a Nizozemsku nejsou soudržné nebo že se odchýlily od údajné metody výpočtu stanovené v napadeném rozhodnutí.

²³⁶ Přezkum relevantních údajů totiž ukazuje, že Komise ve vztahu k velikosti dotčených trhů stanovila obecné výchozí částky pokut soudržně. Komise tak stanovila obecné výchozí částky tím vyšší, čím významnější byla velikost trhu, aniž však použila přesný matematický vzorec, k čemuž ovšem nebyla povinna (viz body 207 až 210 výše). Tak byla obecná výchozí částka pro jasně nejvýznamnější – německý – trh, který představuje 576 milionů eur, stanovena na 70 milionů eur, pro následující dva trhy co do významu, trhy Nizozemska a Belgie, které představují 363 milionů eur a 254 milionů eur, byla obecná výchozí částka stanovena na 55 milionů eur a na 40 milionů eur a konečně pro lucemburský trh, který je zjevně menší a představuje 32 milionů eur, i když pokyny z roku 1998 stanoví pro velmi závažná protiprávní jednání stanovení částky z důvodu závažnosti „nad 20 milionů [eur]“, považovala Komise za vhodné omezit tuto částku na 10 milionů eur (viz v tomto smyslu rozsudek BASF v. Komise, bod 210 výše, bod 136). Výtka žalobkyň tedy musí být zamítnuta.

- 237 Z toho vyplývá, že musejí být zamítnuty všechny výtky týkající se stanovení výchozí částky pokuty za protiprávní jednání v Německu.
- 238 Zadruhé žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 v případě protiprávního jednání v Lucembursku uvádějí disproporci mezi obecnou výchozí částkou pokuty a velikostí trhu dotčeného protiprávním jednáním.
- 239 V tomto ohledu je třeba uvést, že žalobkyně ve věci T-148/07 nezpochybňuje ani legalitu metody uvedené v bodě 1 A pokynů z roku 1998 a týkající se stanovení výchozí částky pokuty, které, jak bylo připomenuto v bodě 207 výše, odpovídá logice paušalizace. Dále je v souladu s judikaturou citovanou v bodě 209 výše velikost dotčeného trhu pouze jednou z více relevantních skutečností při posouzení závažnosti protiprávního jednání, kterou Komise není povinna zohlednit pro účely stanovení výchozí částky pokuty. Přitom v bodě 208 výše bylo připomenuto, že v projednávaném případě, jak vyplývá z bodů 657 až 671 odůvodnění napadeného rozhodnutí, Komise opřela svůj závěr týkající se posouzení závažnosti protiprávních jednání o povahu těchto jednání a jejich zeměpisný rozsah. Argument žalobkyň vycházející z nadměrnosti výchozí částky pokuty stanovené za protiprávní jednání v Lucembursku vzhledem k velikosti trhu dotčeného protiprávním jednáním tedy musí být zamítnut.
- 240 V každém případě je třeba zdůraznit, že Komise stanovila obecnou výchozí částku pokuty za protiprávní jednání v Lucembursku na 10 milionů eur. Ačkoli tedy Komise stanovila závažnost protiprávního jednání na základě jeho povahy a zeměpisného rozsahu, považovala za vhodné stanovit obecnou výchozí částku pokuty odpovídající polovině minimální prahové hodnoty 20 milionů eur, která je normálně stanovena pokyny za tento druh protiprávního jednání (viz bod A druhý pododstavec třetí odřáčka pokynů z roku 1998).

- 241 Z toho vyplývá, že argument žalobkyň ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 musí být zamítnut.
- 242 Zatřetí žalobkyně ve věcech T-150/07 a T-154/07 v případě protiprávního jednání v Nizozemsku tvrdí, že Komise nezohlednila omezený dopad protiprávního jednání na trh, jelikož kartelovou dohodou bylo dotčeno méně než 10 až 15% trhu, což potvrdily všechny podniky, které se účastnily protiprávního jednání v Nizozemsku. Komise dále i přesto, že nebyla povinna konstatovat přesné důsledky protiprávního jednání na nizozemském trhu, měla zohlednit velmi malý objem trhu dotčeného kartelovou dohodou.
- 243 V tomto ohledu je třeba uvést, že žalobkyně ve věci T-154/07 nezpochybňuje ani legitimitu metody uvedené v bodě 1 A pokynů z roku 1998 týkající se stanovení výchozí částky pokuty, která, jak bylo připomenuto v bodě 207 výše, odpovídá logice paušalizace. Dále je velikost dotčeného trhu, v souladu s judikaturou citovanou v bodě 209 výše, pouze jednou z více relevantních skutečností při posouzení závažnosti protiprávního jednání, kterou Komise není povinna zohlednit pro účely stanovení výchozí částky pokuty. Přitom v bodě 208 výše bylo připomenuto, že v projednávaném případě, jak vyplývá z bodů 657 až 671 odůvodnění napadeného rozhodnutí, Komise svůj závěr týkající se posouzení závažnosti protiprávních jednání opřela o povahu těchto jednání a jejich zeměpisný rozsah. Argument žalobkyň vycházející z nadměrnosti výchozí částky pokuty stanovené za protiprávní jednání v Nizozemsku vzhledem k velikosti trhu dotčeného protiprávním jednáním musí být tedy zamítnut.
- 244 Navíc, jak správně uvádí Komise, spočívají prohlášení účastníků kartelové dohody v Nizozemsku ohledně projektů, které byly údajně ovlivněny kartelovou dohodou, pouze na počtu projektů, u nichž uvedení účastníci výslovně uznali kartelovou dohodu. V tomto ohledu, jak Komise uvedla v bodě 384 odůvodnění napadeného rozhodnutí, nebylo třeba rozdělit si všechny projekty v rámci kartelové dohody v Nizozemsku,

protože dotyčné podniky musely diskutovat jen o projektech, které nebyly přidělovány automaticky jednomu z nich z důvodu vztahu vytvořeného se stávajícím zákazníkem. Zadruhé, i když je pravda, že Otis a ThyssenKrupp tvrdily, že celkový počet projektů k přidělení, o kterých se diskutovalo, pokrýval pouze omezený podíl všech projektů, které měly být provedeny (bod 492 odůvodnění napadeného rozhodnutí), výpočty, které v tomto ohledu předložily, obsahují v každém případě značné rozdíly (body 494, 495, 496, 497 a 499 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

245 Z toho vyplývá, že argumenty vycházející z nadměrnosti výchozí částky pokuty za protiprávní jednání v Nizozemsku musejí být zamítnuty.

246 Všechny výtky týkající se obecných výchozích částek pokuty tedy musejí být zamítnuty.

K údajné protiprávnosti zvláštních výchozích částek pokut

247 Je třeba připomenout, že v rámci stanovení výše pokut ukládaných na základě čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 je rozdílné zacházení mezi dotyčnými podniky vlastní výkonu pravomocí, které Komisi podle tohoto ustanovení přísluší. V rámci svého prostoru pro uvážení je totiž Komise povinna individualizovat sankci v závislosti na jednání a vlastnostech dotyčných podniků, aby zajistila v každém projednávaném případě plnou účinnost unijních pravidel hospodářské soutěže (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 7. června 1983, *Musique Diffusion française a další v. Komise*, 100/80 až 103/80, Recueil, s. 1825, bod 109, a *Britannia Alloys & Chemicals v. Komise*, bod 108 výše, bod 44).

- 248 Pokyny z roku 1998 tak stanoví, že u protiprávního jednání určité závažnosti může být nezbytné, týká-li se protiprávní jednání několika podniků, jako například kartely, zvážit obecnou výchozí částku pro stanovení zvláštní výchozí částky zohledňující váhu, a tedy skutečný dopad protiprávního jednání každého podniku na hospodářskou soutěž, zejména existuje-li značný nepoměr ve velikosti podniků, které se dopustily protiprávního jednání stejného typu (bod 1 A šestý pododstavec). Zejména je nezbytné brát v úvahu, zda původci protiprávních jednání skutečně měli hospodářskou schopnost způsobit významnou škodu jiným hospodářským subjektům, zejména pak spotřebitelům (bod 1 A čtvrtý pododstavec).
- 249 Pokyny z roku 1998 rovněž upřesňují, že zásada rovného trestu za stejné chování tak může podle okolností vést k uložení různých pokut dotyčným podnikům, aniž se toto rozlišení řídí aritmetickým výpočtem (bod 1 A sedmý pododstavec).
- 250 Jak bylo uvedeno v bodě 210 výše, z judikatury vyplývá, že pokyny z roku 1998 nestanoví, že se výše pokut vypočte podle obratu dosaženého podniky na dotčeném trhu. Pro účely hodnocení vlivu podniku na trh nebo, slovy pokynů, jeho skutečné hospodářské schopnosti způsobit významnou škodu jiným hospodářským subjektům, tedy Komise nemá povinnost předběžně vymezit trh a posoudit velikost tohoto trhu (rozsudek Prym a Prym Consumer v. Komise, bod 122 výše, bod 63). Avšak pokyny z roku 1998 ani nebrání zohlednění těchto obrátů při stanovení výše pokuty, aby byly dodrženy základní zásady unijního práva a vyžadují-li to okolnosti (rozsudky Tribunálu ze dne 20. března 2002, LR AF 1998 v. Komise, T-23/99, Recueil, s. II-1705, body 283 a 284; ze dne 9. července 2003, Cheil Jedang v. Komise, T-220/00, Recueil, s. II-2473, bod 82, a ze dne 25. října 2005, Groupe Danone v. Komise, T-38/02, Sb. rozh. s. II-4407, bod 157).

- 251 V projednávaném případě z bodů 672 až 685 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise u každého protiprávního jednání zjištěného v článku 1 napadeného rozhodnutí uplatnila „odlišné zacházení s podniky za účelem zohlednění skutečné hospodářské schopnosti pachatelů způsobit významnou újmu hospodářské soutěži“ (bod 672 odůvodnění napadeného rozhodnutí). U každého protiprávního jednání rozdělila podniky do kategorií pro účely stanovení zvláštních výchozích částek pokut v závislosti na jejich obratu dosaženém na každém vnitrostátním trhu s relevantními výrobky (body 673 až 685 odůvodnění napadeného rozhodnutí). S výjimkou stanovení zvláštní výchozí částky pro společnost Schindler z důvodu její účasti na kartelové dohodě v Německu Komise pro účely stanovení zvláštních výchozích částek pro ostatní podniky vycházela u každého protiprávního jednání z obratu za rok 2003, který je podle Komise posledním rokem, v jehož průběhu byly uvedené podniky aktivními účastníky dotčených kartelových dohod (body 674, 676, 680 a 684 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 252 Zaprvé, k protiprávnímu jednání v Belgii žalobkyně ve věcech T-149/07 a T-150/07 ve své argumentaci ohledně výchozí částky pokut uvádějí, že ThyssenKrupp během doby trvání protiprávního jednání v Belgii vlastnila podstatně menší podíl na trhu než společnosti Kone a Schindler, takže výchozí částka pokuty měla být nižší.
- 253 V souladu s bodem 1 sedmým pododstavcem pokynů z roku 1998 se rozlišení mezi podniky, které se účastnily téhož protiprávního jednání, nemusí řídit aritmetickým výpočtem. Zásady proporcionality a rovného zacházení totiž neukládají, aby výchozí částka pokuty představovala pro všechny jednotlivé účastníky kartelové dohody stejný procentní podíl individuálního obratu (rozsudek BASF v. Komise, bod 210 výše, bod 149).
- 254 Pro ověření toho, zda je rozdělení účastníků kartelové dohody do kategorií v souladu se zásadami rovného zacházení a proporcionality, se tedy Tribunál v rámci svého přezkumu legality výkonu posuzovací pravomoci, jíž Komise v této oblasti disponuje,

musí omezit na kontrolu toho, zda je toto rozdělení soudržné a objektivně odůvodněné (rozsudky Tribunálu ze dne 19. března 2003, CMA CGM a další v. Komise, T-213/00, Recueil, s. II-913, body 406 a 416; Tokai Carbon a další v. Komise, bod 159 výše, body 220 a 222; BASF v. Komise, bod 210 výše, bod 157, a Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik v. Komise, bod 122 výše, bod 184).

²⁵⁵ Přítom v projednávaném případě v rozporu s tvrzením žalobkyň ve věcech T-149/07 a T-150/07 Komise zohlednila relativně méně významné postavení společnosti TKLA na belgickém trhu, když ji zařadila do samostatné kategorie s výchozí částkou pokuty, která byla zřetelně nižší než výchozí částky pokut stanovené pro další účastníky kartelové dohody v Belgii. Tak byla ThyssenKrupp na rozdíl od společností Kone a Schindler, které byly zařazeny do první kategorie s výchozí částkou pokuty ve výši 40 milionů eur, a společnosti Otis, která byla zařazena do druhé kategorie s výchozí částkou pokuty ve výši 27 milionů eur, zařazena do třetí kategorie s výchozí částkou pokuty ve výši 16,5 milionů eur, která je navíc nižší než minimální prahová hodnota 20 milionů eur, již normálně stanovují pokyny pro tento druh velmi závažného protiprávního jednání (viz bod 1 A druhý pododstavec třetí odrážky) (viz v tomto smyslu rozsudek Tribunálu ze dne 9. července 2003, Daesang a Sewon Europe v. Komise, T-230/00, Recueil, s. II-2733, bod 58).

²⁵⁶ Za těchto podmínek musejí být zamítnuty argumenty žalobkyň ve věcech T-149/07 a T-150/07 vycházející z údajně protiprávní povahy zvláštní výchozí částky pokuty, která jim byla uložena z důvodu účasti společnosti TKLA na kartelové dohodě v Belgii.

²⁵⁷ Zadruhé žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 v případě protiprávního jednání v Německu zaprvé namítají údajné diskriminační zacházení v rozsahu, v němž byla výchozí částka pokuty, která jim byla uložena, stanovena pouze na základě povahy a zeměpisného dosahu protiprávních jednání, zatímco výchozí částka

pokuty uložená společnosti Schindler zohlednila skutečnost, že se uvedená jednání týkala pouze části dotčeného výrobního trhu. Použití přístupu, který Komise zvolila v případě společnosti Schindler, na situaci žalobkyň ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 by mělo vést ke snížení výchozí částky jejich pokuty.

258 Je třeba nejprve konstatovat, že z napadeného rozhodnutí, konkrétně z jeho bodů 676 až 679 odůvodnění, jednoznačně vyplývá, že pro účely zařazení podniků, které se účastnily kartelové dohody v Německu, do kategorií se Komise jak v případě společnosti Schindler tak u dalších účastníků kartelové dohody v Německu opřela o obrat dosažený dotyčnými podniky na trhu dotčeném kartelovou dohodou.

259 Je třeba dále uvést, že u kartelové dohody v Německu se situace společnosti Schindler liší od situace společnosti ThyssenKrupp. Je totiž nesporné, že během celé doby účasti společnosti Schindler na kartelové dohodě v Německu mezi srpnem 1995 a prosincem 2000 se tato kartelová dohoda týkala jen eskalátorů (bod 213 odůvodnění a čl. 1 odst. 2 napadeného rozhodnutí). Společnost Schindler se tedy účastnila jen části protiprávního jednání konstatovaného v čl. 1 odst. 2 napadeného rozhodnutí týkající se eskalátorů. Naopak ThyssenKrupp se účastnila dvou částí protiprávního jednání, a sice mezi srpnem 1995 a prosincem 2003 části týkající se eskalátorů, a mezi prosincem 2000 a prosincem 2003 části týkající se výtahů (body 212 a 213 odůvodnění a čl. 1 odst. 2 napadeného rozhodnutí). Přitom použití rozdílného zacházení má práve zohlednit rozdíly mezi podniky na úrovni jejich schopnosti způsobit významnou újmu hospodářské soutěži, která byla v případě společnosti Schindler nezbytně nižší, protože se tato společnost neúčastnila části protiprávního jednání týkající se výtahů.

260 Za těchto podmínek nemohou žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 platně vyvozovat závěr o diskriminačním zacházení, které údajně vyplývá z toho, že v případě společnosti Schindler byl pro účely stanovení zvláštní výchozí částky pokuty zohledněn pouze obrat dosažený na trhu s eskalátory. Komise naopak při dodržení zásady rovného zacházení zohlednila různé obraty obou kategorií dotyčných podniků právě na základě zohlednění rozdílů mezi situací společnosti Schindler a situacemi dalších účastníků kartelové dohody.

261 Zadruhé žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 tvrdí, že byly neprávem zařazeny do první kategorie, jelikož Komise podle údajů, které mají k dispozici, nepřihlédla ke skutečné situaci z hlediska podílů na trhu. Na podporu svého argumentu uvedené žalobkyně odkazují zaprvé na podíly společnosti Schindler na trhu s výtahy a eskalátory v roce 2003, který je referenčním rokem. Zadruhé žalobkyně upozorňují, že nevlastní obdobné podíly na německém trhu eskalátorů a velkých projektů výtahů jako společnosti Kone a Otis. V tomto ohledu Komise údajně nezpřístupnila výpočty, na jejichž základě byly vymezeny kategorie podle tržních podílů, a to ani poté, co ji k tomu žalobkyně vyzvaly.

262 Nejprve je třeba připomenout, že pro účely stanovení zvláštních výchozích částek pokuty Komise přistoupila k zařazení podniků do kategorií podle jejich obrátů dosažených na každém dotčeném vnitrostátním výrobovém trhu (bod 673 odůvodnění napadeného rozhodnutí) (viz bod 251 výše). V tomto ohledu měla Komise v bodě 678 odůvodnění napadeného rozhodnutí za to, že „s ohledem na podobnost tržních podílů a hospodářské schopnosti společností Kone, Otis a ThyssenKrupp, není třeba zacházet s nimi při stanovení pokuty rozdílně.“

263 Dále je třeba uvést, že skutečnost, že výchozí částka pokuty nutně nepředstavuje pro všechny účastníky kartelové dohody stejný procentní podíl jejich obratu, je inherentní v metodě spočívající v rozdělení podniků do kategorií, která vede k paušalizaci výchozí částky stanovené pro podniky spadající do téže kategorie. Tribunál však již rozhodl, že ačkoli tato metoda nebere ohled na rozdíly ve velikosti podniků téže kategorie, nelze ji v zásadě pokládat za protiprávní (rozsudky CMA CGM a další v. Komise, bod 254 výše, bod 385, Tokai Carbon a další v. Komise, bod 254 výše, bod 217 a BASF v. Komise, bod 210 výše, bod 150).

264 V projednávaném případě žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 nezpochybnují tvrzení uvedená v bodech 673 a 678 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

265 Jelikož se zaprvé kartelová dohoda, které se účastnila Schindler, týkala pouze eskalátorů, Komise právem zohlednila pouze obraty dosažené tímto podnikem v uvedeném odvětví, aby určila jeho zvláštní výchozí částku pokuty. Argument žalobkyň vycházející ze srovnání s tržními podíly společnosti Schindler na trhu výtahů a eskalátorů v roce 2003 tedy nemůže obstát.

266 Zadruhé, jelikož žalobkyně nezpochybnují, že Komise rozdělila podniky do kategorií na základě jejich obrátů dosažených na každém dotčeném vnitrostátním výrobním trhu (bod 673 odůvodnění napadeného rozhodnutí) a jelikož pro účely hodnocení vlivu podniku na trh nebo – slovy pokynů z roku 1998 – jeho skutečné hospodářské schopnosti způsobit významnou škodu jiným hospodářským subjektům, nemá Komise povinnost předběžně vymezit trh a posoudit jeho velikost (rozsudek Prym

a Prym Consumer v. Komise, bod 193 výše, bod 63), argumenty žalobkyň vycházející z tržních podílů dotýčných podniků týkající se eskalátorů a velkých projektů v odvětví výtahů každopádně nemohou obstát.

- ²⁶⁷ Z toho vyplývá, že argument žalobkyň, podle kterého byly neprávem zařazeny do první kategorie, musí být zamítnut. Za těchto podmínek není třeba vyhovět žádosti žalobkyň ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 o organizační procesní opatření, kterými se domáhaly, aby byla Komisi uložena povinnost oznámit její výpočty ohledně tržních podílů na německém trhu.
- ²⁶⁸ Zatřetí žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 v případě protiprávního jednání v Lucembursku uvádějí, že ThyssenKrupp nebyla schopná z důvodu své malé velikosti a nízkého podílu na trhu způsobit škodu jiným hospodářským subjektům a spotřebitelům (bod 1 A pokynů z roku 1998).
- ²⁶⁹ Komise zaprvé zařadila společnosti ThyssenKrupp a Kone do druhé kategorie, ačkoli Kone držela o dost vyšší podíl na trhu, který dosahoval až dvojnásobek tržního podílu ThyssenKrupp (bod 680 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- ²⁷⁰ V tomto ohledu je třeba konstatovat, že jak vyplývá z bodu 680 odůvodnění napadeného rozhodnutí, v roce 2003 byl obrat společností Kone a ThyssenKrupp na lucemburském trhu relativně podobný a byl v případě obou společností třikrát až čtyřikrát nižší než obraty společností Otis a Schindler na tomto trhu. Komise tedy bez zjevného překročení prostoru pro uvážení, který jí přísluší, zařadila společnosti Schindler a Otis do první kategorie a společnosti Kone a ThyssenKrupp do druhé kategorie a toto zařazení do kategorií se jeví jako soudržné a objektivně odůvodněné.

271 Zadruhé, srovnání tržních podílů společnosti ThyssenKrupp a společností Otis a Schindler údajně prokazuje, že bylo objektivně nesprávné zařadit ThyssenKrupp do druhé kategorie. Společnosti Otis a Schindler totiž byly zařazeny do první kategorie a jejich tržní podíly v roce 2003 byly přibližně pětkrát vyšší než podíly společnosti ThyssenKrupp. Výchozí částka pokuty společnosti ThyssenKrupp odpovídá jedné čtvrtině výchozí částky stanovené pro Otis a Schindler, ačkoli tržní podíl ThyssenKrupp byl přibližně jen pětina tržních podílů těchto dvou podniků a pouze přibližně polovina tržního podílu Kone. Tento nepochopitelný odporuje rozhodovací praxi Komise, podle které byly základní částky pro nižší kategorie vždy poměrně sníženy ve vztahu k částce stanovené pro první kategorii.

272 Tento argument musí být rovněž zamítnut. Velký rozdíl mezi tržními podíly společností Otis a Schindler a podíly společností Kone a ThyssenKrupp totiž odůvodňoval rozdělení účastníků do dvou kategorií. Nicméně bez ohledu na skutečnost, že stanovení výchozí částky pokuty pro každou kategorii neodpovídá aritmetickému výpočtu, který by musel vyjadřovat každý zjištěný rozdíl tržních podílů mezi podniky podle toho, zda patří do první nebo druhé kategorie, je třeba konstatovat, že jelikož v projednávaném případě představuje obrat dosažený podniky v první kategorii přibližně čtyřnásobek obratu ThyssenKrupp, která patří do druhé kategorie, stanovení výchozí částky pokuty pro ThyssenKrupp, která představuje 25% výchozí částky pokuty uložené podnikům v první kategorii, se jeví v každém případě jako soudržné a objektivně odůvodněné.

273 Zatřetí Komise v případě Lucemburska údajně uplatnila nesprávný systém rozdělení do kategorií, protože v porovnání se zařazením společností TKLA a TKL v rámci protiprávních jednání v Belgii a Nizozemsku, měla při zohlednění nízkého tržního podílu

ThyssenKrupp v Lucembursku zařadit tuto společnost do nižší kategorie než Kone a v důsledku toho jí stanovit nižší základní částku pokuty.

274 V tomto ohledu již bylo v bodě 270 výše konstatováno, že Komise zařadila společnosti Kone a ThyssenKrupp do druhé kategorie, aniž zjevně překročila prostor pro uvážení, který jí přísluší, a toto zařazení se jeví jako soudržné a objektivně odůvodněné. Dále je irelevantní argument vycházející z rozdílného zacházení, které Komise použila na další společnosti skupiny ThyssenKrupp v rámci dalších protiprávních jednání, protože cílem rozdílného zacházení je právě řádně zohlednit pro každé protiprávní jednání relativní význam dotčených podniků na dotčených trzích. Argument žalobkyně musí být tedy zamítnut.

275 Začtvrté žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 napadají údajné porušení zásady proporcionality, které vychází ze vztahu mezi jejich obratem dosaženým na relevantním trhu a výchozí částkou pokuty, která jim byla uložena. Žalobkyně tak ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 uvádějí, že výchozí částka pokuty, která jim byla přidělena, je [důvěrné] obratu, kterého dosáhly na lucemburském trhu v roce 2003.

276 Jak přitom vyplývá z bodu 218 výše, obecná výchozí částka pokut se zaprvé určuje při zohlednění povahy protiprávních jednání a dotčeného zeměpisného rozsahu. Zadržely byly obraty dosažené dotčenými podniky na lucemburském trhu Komisí zohledněny pouze v rámci rozdílného zacházení s dotčenými podniky, aby se zohlednil jejich relativní význam na dotčeném trhu a jejich skutečná hospodářská schopnost způsobit významnou škodu hospodářské soutěži (bod 672 odůvodnění napadeného rozhodnutí), což je navíc v souladu s judikaturou citovanou v bodech 247 a 250 výše.

Srovnání, které žalobkyně provedly mezi obratem, jehož dosáhly na dotčeném trhu a výchozí částkou jejich pokuty, tedy nemůže obstát.

277 Vzhledem k tomu, že unijní právo v každém případě neobsahuje obecně použitelnou zásadu, podle které musí být sankce přiměřená obratu dosaženému podnikem z prodeje výrobků, které jsou předmětem protiprávního jednání (rozsudek Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, bod 193 výše, bod 75), musí být tedy zamítnut argument vycházející z nadměrnosti zvláštní výchozí částky pokuty uložené společnosti ThyssenKrupp za protiprávní jednání v Lucembursku.

278 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že všechny výtky týkající se zvláštních výchozích částek pokut musejí být zamítnuty.

279 Projednávaný žalobní důvod tedy musí být zamítnut v plném rozsahu.

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení pokynů z roku 1998, zásady proporcionality, článku 253 ES a zásady rovného zacházení při použití skupinového násobícího činitele pro účely zohlednění cíle odrazení při stanovení výchozí částky pokut

280 V napadeném rozhodnutí Komise připomíná nezbytnost stanovit pokuty na „úrovni, která jim zajistí dostatečný odrazující účinek tím, že se zohlední velikost každého podniku“ (bod 686 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Poté co konstatovala, že

„[s] jejich celosvětovými obraty 47 100 000 000 eur a 34 300 000 000 eur jsou společnosti ThyssenKrupp a UTC/Otis významnějšími pachateli než ostatní osoby, kterým je určeno napadené rozhodnutí“, se Komise domnívala, že „je třeba výchozí částku [pokuty] zvýšit, aby se zohlednila velikost a celkové prostředky“ těchto podniků a že „je vhodné použít násobící činitel 2 (zvýšení o 100%) na výchozí částku pokuty ukládané společnosti ThyssenKrupp a násobící činitel 1,7 (zvýšení o 70%) na výchozí částku pokuty, která bude uložena společnosti UTC/Otis“ (bod 690 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

- 281 Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 uvádějí, že Komise porušila pokyny z roku 1998, zásadu proporcionality a zásadu rovného zacházení, když použila násobící činitel 2 na výchozí částky pokut uložené společností skupiny ThyssenKrupp ve čtyřech dotyčných členských státech, aby zajistila dostatečně odrazující účinek těchto pokut. Žalobkyně ve věci T-154/07 uplatňuje rovněž nedostatek odůvodnění týkající se násobící sazby použité v napadeném rozhodnutí.
- 282 Zprvė musí být zamítnuta výtka uplatněná žalobkyní ve věci T-154/07, vycházející z porušení článku 253 ES. V bodech 689 a 690 odůvodnění napadeného rozhodnutí totiž Komise odůvodnila použití násobícího činitele 2, když odkázala na značnou hospodářskou a finanční sílu společnosti ThyssenKrupp, jejíž celosvětový obrat stejně jako obrat společnosti Otis značně překračuje obraty Kone a Schindler.
- 283 Zadruhé žalobkyně uvedené v bodě 281 výše zpochybňují zohlednění celosvětového obratu skupiny ThyssenKrupp pro účely stanovení násobící sazby. V tomto ohledu zdůrazňují neexistenci hospodářské jednotky sestávající z dceřiných společností, které se dopustily protiprávních jednání a jejich mateřských společností. Žalobkyně ve věci T-154/07 doplňuje, že ThyssenKrupp má decentralizovanou organizaci, v jejímž rámci je TKL činná samostatně a nezávisle. Žalobkyně ve věcech T-147/07 a T-148/07 rovněž uvádějí, že pouze obrat odvětví „výtahy“ skupiny ThyssenKrupp

mohl být relevantní v rámci stanovení tohoto činitele. Konečně se žalobkyně ve věci T-144/07 domnívá, že použití skupinového násobícího faktoru pro účely odrazení není nezbytné pro zajištění dodržení práva hospodářské soutěže, protože bez jeho použití by pokuta společnosti TKLA činila [*důvěrné*] % obratu dosaženého v Belgii touto společností během relevantního období.

284 Nejprve je třeba připomenout, že Komise měla právem za to, že žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 tvoří hospodářskou jednotku (viz body 100 až 131 výše).

285 Je třeba dále zdůraznit, že nutnost zajistit dostatečně odrazující účinek pokuty neodůvodňuje celkové zvýšení pokut v rámci provádění politiky hospodářské soutěže, avšak vyžaduje, aby výše pokuty byla přizpůsobena zamýšlenému dopadu na podnik, jemuž je pokuta ukládána, a to tak, aby se zejména s přihlédnutím k finanční způsobilosti dotyčného podniku nestala zanedbatelnou či naopak nepřiměřenou v souladu s požadavky vycházejícími z nutnosti zajistit účinnost pokuty, a dále z dodržování zásady proporcionality (rozsudek Tribunálu ze dne 8. července 2008, Lafarge v. Komise, T-54/03, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 670).

286 Je pravda, že Komise pro účely zohlednění cíle spočívajícího v odrazení v pokynech z roku 1998 nedefinovala metodu či zvláštní kritéria, které by mohly být závazné, pokud by byly výslovně upraveny. Bod 1 A čtvrtý pododstavec pokynů v kontextu hodnocení závažnosti protiprávního jednání uvádí pouze nezbytnost určit výši pokuty

na úrovni, která jí zajistí dostatečně odrazující účinek (rozsudek Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik v. Komise, bod 122 výše, bod 193).

²⁸⁷ Z ustálené judikatury však vyplývá, že Komise má právo použít celkový obrat každého podniku, který se účastní na kartelové dohodě, jako relevantní kritérium ke stanovení násobící sazby pro účely odrazení (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 29. června 2006, Showa Denko v. Komise, C-289/04 P, Sb. rozh. s. I-5859, body 17 a 18). Velikost a celkové zdroje podniku jsou tak relevantními kritérii s ohledem na sledovaný cíl, kterým je zajištění účinnosti pokuty přizpůsobením její výše celkovým zdrojům podniku a jeho způsobilosti shromáždit finanční prostředky potřebné k zaplacení uvedené pokuty. Stanovení míry zvýšení výchozí částky pokuty s cílem zajistit její dostatečně odrazující účinek totiž směřuje spíše k zajištění účinnosti pokuty než ke zohlednění škodlivosti protiprávního jednání z hlediska běžné hospodářské souměry, potažmo ke zohlednění jeho závažnosti (rozsudek Lafarge v. Komise, bod 285 výše, bod 672).

²⁸⁸ V důsledku toho Komise neporušila ani pokyny z roku 1998, ani zásadu proporcionality, když se pro účely použití odrazujícího činitele opřela o celkový obrat skupiny ThyssenKrupp. Argument žalobkyně ve věci T-144/07 směřující ke srovnání obratu společnosti TKLA v Belgii a výše pokuty pro účely prokázání, že ve vztahu k ní nebylo nezbytné použít odrazující činitel, tedy rovněž obstat.

²⁸⁹ Zatřetí žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07 a T-150/07 s odkazem na rozhodovací praxi Komise, konkrétně na její rozhodnutí 2007/534/ES ze dne 13. září 2006 v řízení podle článku 81 ES (Věc č.j. COMP/F/38.456 – Bitumen (Nizozemsko)) (Úř. věst. L 196, s. 4, dále jen „rozhodnutí Silniční bitumen“) o násobícím činiteli 2 použitý na pokuty uložené skupině ThyssenKrupp tvrdí, že vzhledem k tomu, že se jedná o čistě vnitrostátní skutečnosti, měl být uvedený činitel stanovený

na nižší úrovni. Žalobkyně ve věcech T-147/07, T-148/07, T-149/07 a T-150/07 v tomto ohledu Tribunálu navrhuje, aby v souladu s čl. 65 písm. b) jednacího řádu nařídil Komisi předložit rozhodnutí Silniční bitumen.

- ²⁹⁰ K nadměrnosti násobící sazby použité v projednávaném případě je třeba uvést, že zvýšení pokuty pro účely odrazení má zajistit její účinnost tak, že se její výše přizpůsobí s ohledem na celkové zdroje podniku a jeho schopnost získat prostředky nezbytné k zaplacení uvedené pokuty (rozsudek Lafarge v. Komise, bod 285 výše, bod 671). Argument vycházející z čistě vnitrostátní povahy protiprávních jednání konstatovaných Komisí tedy nemůže obstát.
- ²⁹¹ Argument vycházející z rozhodnutí Silniční bitumen rovněž nemůže být přijat. V souladu s judikaturou citovanou v bodě 153 výše nejsou dřívější rozhodnutí Komise relevantní, jelikož – jak bylo připomenuto v bodě 108 výše – dřívější rozhodovací praxe Komise nemůže vytvářet právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže. Je tedy třeba rovněž zamítnout návrh na důkazní opatření podaný žalobkyněmi ve věcech T-147/07, T-148/07, T-149/07 a T-150/07, jehož cílem bylo nařídít, aby Komise předložila rozhodnutí Silniční bitumen.
- ²⁹² V každém případě, s ohledem na celkový obrat společnosti ThyssenKrupp, který činí 47,1 miliard eur (bod 689 odůvodnění napadeného rozhodnutí), se použití násobícího činitele 2 na výchozí částky pokut uložených ThyssenKrupp jeví jako přiměřené k zabezpečení účinnosti pokut s ohledem na finanční schopnosti tohoto podniku, a tedy k zajištění dostatečně odrazujícího účinku pokut, které mu byly uloženy.

- 293 Začtvrté žalobkyně ve věcech T-144/07 a T-154/07 poukazují na údajně diskriminační povahu použití násobícího činitele na jejich příslušné pokuty, jelikož Komise nepoužila násobící činitel pro účely odrazení na společnosti Kone a Schindler, ačkoli tyto podniky jsou součástí nadnárodní skupiny s vyšším obratem v rámci Unie. Dále bylo postavení dceřiných společností Kone a Schindler na dotčeném trhu v Nizozemsku mnohem významnější než postavení ThyssenKrupp.
- 294 Tento argument nemůže být přijat. Zvýšením výchozí částky pokuty pro účely dosažení cíle pokuty spočívajícího v odrazení Komise ve skutečnosti pouze přistoupila k rozdílnému zacházení s účastníky téže kartelové dohody, aby tak přihlédla k tomu, jak se jí pokuta reálně dotkne (rozsudek BASF v. Komise, bod 210 výše, bod 241).
- 295 Komise přitom v projednávaném případě vycházela, aniž porušila zásadu rovného zacházení, z celkového obratu účastníků, nikoli z obrátů dosažených v rámci Unie nebo na dotčeném vnitrostátním trhu, aby posoudila nezbytnost zvýšit pokuty za účelem zajištění jejich odrazujícího účinku. S ohledem na celkový obrat ThyssenKrupp je totiž možné mít za to, že tento podnik by byl uloženými pokutami dotčen méně než společnosti Kone a Schindler, které mají obraty 3,2 respektive 5,73 miliard eur (bod 689 odůvodnění napadeného rozhodnutí), pokud by nebylo použito žádné zvýšení pro účely odrazení.
- 296 Použití násobícího činitele 2 na pokuty společnosti ThyssenKrupp se tedy v projednávaném případě jeví jako odůvodněné k zajištění účinnosti pokut s ohledem na finanční schopnosti tohoto podniku.

297 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že projednávaný žalobní důvod musí být zamítnut.

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení pokynů z roku 1998, zásady proporcionality a práva na obhajobu při 50% zvýšení základní částky pokuty z důvodu opakování protiprávního jednání

298 V napadeném rozhodnutí se Komise domnívá, že základní částka pokut uložených TKAG, TKE a dceřiným společností ThyssenKrupp musí být zvýšena o 50% z důvodu opakování protiprávního jednání (body 707, 710, 714 a 720 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

299 V bodě 697 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise za tímto účelem připomíná:

„[...] [O] opakování protiprávního jednání se jedná tehdy, když je podnik, který je předchozím rozhodnutím Komise shledán odpovědným následně prohlášen odpovědným za protiprávní jednání stejného druhu, i když toto protiprávní jednání bylo spácháno v jiném odvětví činnosti nebo v souvislosti s jiným výrobkem. [Bod 2] [pokynů z roku 1998] má opakování protiprávního jednání spáchaného stejným nebo stejnými podniky za přitěžující okolnost. Pojem ‚podnik‘ zahrnuje všechny právní subjekty v rámci téže skupiny, které neurčují své chování na trhu samostatně. Ve věci Michelin [rozsudek Michaelin v. Komise, bod 107 výše, bod 290] [Tribunál] potvrdil, že opakování protiprávního jednání se může rovněž uplatnit vůči entitě, která je 100% vlastněná (mateřskou) společností, která ovládá jinou entitu, jež již byla shledána odpovědnou za dřívější protiprávní jednání.“

300 Pro účely konstatování opakování protiprávního jednání v projednávané věci se Komise v bodě 698 odůvodnění napadeného rozhodnutí opírá o své rozhodnutí 98/247/ESUO ze dne 21. ledna 1998 v řízení podle článku 65 [UO] (Věc IV/35.814 – Přírážka za slévání) (Úř. věst. L 100, s. 55) (dále jen rozhodnutí „Přírážka za slévání“). V tomto bodě odůvodnění uvádí, že:

„V roce 1998 byly v [rozhodnutí Komise] Přírážka za slévání uloženy pokuty v souvislosti s kartelovou dohodou, jejímž cílem a účinkem bylo omezení a narušení hospodářské soutěže. Mezi jiným byla pokuta uložena společnosti ThyssenKrupp Stainless GmbH (TKS), podniku založenému podle německého práva dne 1. ledna 1995 spojením činností společností Krupp a Thyssen v odvětví nerezové oceli. Pokuta byla rovněž uložena Acciai Speciali Terni SpA (AST), podniku založenému podle italského práva dne 1. ledna 1994, jehož hlavní činnosti zahrnují výrobu plochých výrobků z nerezové oceli. V prosinci 1994 určitý počet podniků, včetně společností Krupp a Thyssen, společně odkoupilo AST. V prosinci 1995 Krupp zvýšila svůj podíl ve společnosti AST z 50% na 75% a poté na 100% v květnu 1996. Krupp následně převedla všechny své akcie v AST na společnost TKS [...]“

301 Komise rovněž v napadeném rozhodnutí (body 700, 704, 709, 713 a 717 odůvodnění napadeného rozhodnutí) upřesňuje, že kartelová dohoda konstatovaná v rozhodnutí Přírážka za slévání trvala ode dne 16. prosince 1993, kdy se uskutečnila schůzka, v jejímž průběhu zúčastněné podniky rozhodly o koluzi, až do dne 21. ledna 1998, kdy bylo přijato rozhodnutí konstatující protiprávní jednání, takže protiprávní jednání, kterých se dopustily společnosti skupiny ThyssenKrupp byla nejen opakovaná, ale rovněž se prolínala a byla spáchaná souběžně.

302 Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 se domnívají, že Komise v bodech 699 až 707 (věci T-147/07 a T-150/07), 708 až 710 (věci T-144/07 a T-150/07), 711 až 714 (věci T-148/07 a T-149/07), 717 (věc T-150/07) a 720 (věci T-150/07 a T-154/07) odůvodnění napadeného rozhodnutí neprávem zvýšila jejich pokutu o 50% z důvodu opakování protiprávního jednání. Komise nemohla

mít za to, že protiprávní jednání, za které byly společnost ThyssenKrupp Stainless AG, jejíž název byl před zářím 1997 KruppThyssen Nirosta GmbH (poznámka pod čarou č. 882 napadeného rozhodnutí) (dále nazvaná jen „TKS“ pro období před a po zářím 1997) a společnost Acciai Speciali Terni SpA (dále jen „AST“) sankcionované v rozhodnutí Přířážka za slévání představovalo podobné předchozí protiprávní jednání, kterého se dopustily.

303 Úvodem je třeba připomenout, že v článku 1 rozhodnutí Přířážka za slévání, na který Komise v napadeném rozhodnutí odkazuje, aby v projednávaném případě konstatovala opakování protiprávního jednání, měla Komise za to, že několik společností, mezi nimi Krupp Hoesch Stahl AG (dále jen „KHS“) (TKS od 1. ledna 1995), Thyssen Stahl AG (dále jen „TS“) (TKS od 1. ledna 1995) a AST porušovaly čl. 65 odst. 1 UO v období, které pro tyto společnosti trvalo od prosince 1993 do 21. ledna 1998 tím, že ve vzájemné shodě změnily a používaly referenční hodnoty výpočtového vzorce přířážky za slévání. Podle Komise bylo cílem a výsledkem tohoto jednání omezení a narušení normálního fungování hospodářské soutěže na společném trhu.

304 Z rozhodnutí Přířážka za slévání vyplývá, že KHS a TS se přímo účastnily protiprávního jednání až do 31. prosince 1994 a měly za něj tedy samostatně odpovídat. Avšak pokuta, která jim měla být Komisí uložena, byla uložena pouze společnosti TKS, která Komisí dopisem ze dne 23. července 1997 informovala, že přebírá odpovědnost za jednání TS a KHS od roku 1993 (body 14 a 102 odůvodnění rozhodnutí Přířážka za slévání).

305 TKS a AST dne 11., respektive 13. března 1998 podaly žalobu k Tribunálu a navrhovaly zrušení rozhodnutí Přířážka za slévání v rozsahu, v němž se jich týkalo, a podpůrně podstatné snížení pokut, které jim tímto rozhodnutím byly uloženy. Tribunál rozsudkem Krupp Thyssen Stainless a Acciai speciali Terni v. Komise, bod 106 výše, zrušil

článek 1 rozhodnutí Přírážka za slévání v rozsahu, v němž přičítalo TKS odpovědnost za protiprávní jednání, jehož se dopustila TS, z důvodu porušení práva společnosti TKS na obhajobu, jelikož tato společnost nemohla předložit svá vyjádření k realitě a relevanci skutečností vytýkaných společnosti TS. Výše uvedený rozsudek byl předmětem dvou kasačních opravných prostředků, které Soudní dvůr zamítl svým rozsudkem ze dne 14. července 2005, ThyssenKrupp v. Komise (C-65/02 P a C-73/02 P, Sb. rozh. s. I-6773).

³⁰⁶ Komise v návaznosti na rozsudek Krupp Thyssen Stainless a Acciai speciali Terni v. Komise, bod 106 výše, dne 20. prosince 2006 přijala rozhodnutí COM(2006) 6765 final, v řízení podle článku 65 [UO] (věc COMP/F/39.234 – Přírážka za slévání – znovupřijetí) (dále jen „nové rozhodnutí“). V novém rozhodnutí Komise konstatovala, že TS porušovala čl. 65 odst. 1 UO mezi 16. prosincem 1993 a 31. prosincem 1994, a shledala TKS odpovědnou za chování TS na základě dopisu TKS ze dne 23. července 1997.

³⁰⁷ V rámci projednávaného žalobního důvodu žalobkyně zpochybňuje, že tvoří hospodářskou jednotku ve smyslu článků 81 ES a 82 ES s podniky sankcionovanými v rozhodnutí Přírážka za slévání. V tomto ohledu uvádějí, že Komise neprávem vyvodila z rozsudku Michaelin v. Komise, bod 107 výše, že 100% účast mateřské společnosti na kapitálu její dceřiné společnosti stačí k tomu, aby bylo dřívější protiprávní jednání této dceřiné společnosti přičitatelné mateřské společnosti, aniž je třeba posuzovat otázku skutečné samostatnosti dceřiné společnosti. Podle žalobkyně tedy Komise na rozdíl od toho, co tvrdí, nemohla, pokud to chtěla, uložit pokutu téže mateřské společnosti ve dvou rozhodnutích, jak to vyžaduje rozsudek Michelin, bod 107 výše (bod 290).

³⁰⁸ Je třeba uvést, že pojem opakování protiprávního jednání, tak jak je chápán v některých vnitrostátních právních řádech, znamená, že se určitá osoba dopustila nových

protiprávních jednání poté, co jí byla uložena sankce za obdobná protiprávní jednání (rozsudky Tribunálu ze dne 11. března 1999, Thyssen Stahl v. Komise, T-141/94, Re-
cueil, s. II-347, bod 617; Michelin v. Komise, bod 107 výše, bod 284; Groupe Danone
v. Komise, bod 250 výše, bod 362, a Hoechst v. Komise, bod 158 výše, bod 450). Dále
bod 2 pokynů z roku 1998 uvádí zvláště „opakované protiprávní jednání stejného
typu spáchané stejným podnikem (stejnými podniky)“ v rámci příkladného výčtu pří-
těžujících okolností, které mohou odůvodnit zvýšení základní částky pokuty.

309 Jak bylo připomenuto v bodě 92 výše, pojem podniku musí být v kontextu práva hos-
podářské soutěže chápán jako pojem označující hospodářskou jednotku z hlediska
cíle dotčené dohody, i když z právního hlediska je tato hospodářská jednotka složena
z více fyzických nebo právnických osob.

310 Protisoutěžní jednání podniku může být tedy přičteno jinému podniku, pokud neur-
čoval své jednání na trhu samostatně, ale v zásadě uplatňoval pokyny vydané posled-
ně uvedeným podnikem, zejména s ohledem na hospodářské a právní vazby, které je
spojují (rozsudky Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 94 výše, bod 117; Metsä-
-Serla a další v. Komise, bod 94 výše, bod 27, a ze dne 10. září 2009, Akzo Nobel a další
v. Komise, bod 91 výše, bod 58; rozsudek Tribunálu ze dne 27. září 2006, Avebe v. Ko-
mise, T-314/01, Sb. rozh. s. II-3085, bod 135).

311 V tomto ohledu je namístě upřesnit, že podle judikatury se Komise nemůže spokojit
s konstatováním, že podnik „mohl“ vykonávat takový rozhodující vliv na jiný podnik,
aniž je třeba upřesňovat, zda takový vliv skutečně vykonával. Naopak, Komisi v zása-
dě přísluší prokázat takový rozhodující vliv na základě souhrnu skutkových okolností,

mezi něž patří zejména případná řídicí pravomoc jednoho z uvedených podniků vůči druhému podniku (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 2. října 2003, *Aristrain v. Komise*, C-196/99 P, Recueil, s. I-11005, body 95 až 99; a *Dansk Rørindustri a další v. Komise*, bod 94 výše, body 118 až 122 rozsudek Tribunálu ze dne 20. března 2002, HFB a další v. Komise, T-9/99, Recueil, s. II-1487, bod 527, a *Avebe v. Komise*, bod 310 výše).

³¹² Je pravda, jak uvádí Komise, že Tribunál měl v rozsudku *Michelin v. Komise*, bod 107 výše (bod 290) za to, že jestliže jsou dvě dceřiné společnosti přímo nebo nepřímo z více než 99% vlastněny toutéž mateřskou společností, je možné rozumně dospět k závěru, že tyto dceřiné společnosti neurčují své jednání na trhu samostatně. V tomto rozsudku Tribunál doplnil, že jednotlivé společnosti náležející to téže skupiny tvoří jednu hospodářskou entitu, a tedy podnik ve smyslu článků 81 ES a 82 ES, jestliže dotčené společnosti neurčují své jednání na trhu samostatně.

³¹³ Ovšem jak bylo uvedeno v bodech 96 a 97 výše, Soudní dvůr nedávno připomněl, že v konkrétním případě, kdy mateřská společnost vlastní 100% kapitálu své dceřiné společnosti, která porušila unijní pravidla hospodářské soutěže, i když existuje domněnka, podle níž uvedená mateřská společnost skutečně vykonává rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti, je taková domněnka vyvratitelná (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 10. září 2009, *Akzo Nobel a další v. Komise*, bod 91 výše, body 60 a 61, a citovaná judikatura). Dále, jak již Soudní dvůr připomněl v rozsudku *Aristrain v. Komise*, bod 311 výše (bod 99), pouhá skutečnost, že kapitál dvou samostatných obchodních společností náleží téže osobě, sama o sobě nepostačuje k prokázání, že tyto dvě společnosti tvoří jednu hospodářskou jednotku, v důsledku čehož by podle unijního práva hospodářské soutěže mohlo být jednání jedné společnosti přičteno druhé.

- 314 V projednávaném případě je třeba zaprvé konstatovat, že v rámci věci Přírážka za slévání Komise neměla za to, že mateřské společnosti KHS, TS, TKS a AST, jejichž právní a hospodářskou nástupkyní je TKAG, tvořily s těmito společnostmi hospodářskou jednotku pro účely použití článků 81 ES a 82 ES, a netvrdila tedy, že KHS, TS, TKS a AST neurčovaly samostatně své chování na trhu. Z rozhodnutí Přírážka za slévání totiž vyplývá, Komise v případě společností, které náleží ke skupině Thyssen-Krupp, konstatovala protiprávní jednání pouze u společností KHS, TS, TKS a AST, s vyloučením jejich příslušných mateřských společností, které jak uvedly žalobkyně, aniž jim Komise protirečila, nebyly vyslechnuty v rámci správního řízení, které vedlo k jeho přijetí.
- 315 Zadruhé z napadeného rozhodnutí nevyplývá, že Komise měla v rámci projednávané věci za to, že KHS, TS, TKS a AST jsou součástí podniků, ve vztahu ke kterým bylo konstatováno protiprávní jednání v jeho článku 1.
- 316 Protiprávní jednání konstatovaná v článku 1 napadeného rozhodnutí tedy nelze považovat za opakování protiprávního jednání stejným podnikem nebo podniky, jako jsou ty, ve vztahu k nimž byla konstatována protiprávní jednání ve věci Přírážka za slévání.
- 317 V tomto ohledu nemůže být nejprve přijat argument Komise, podle něhož měla ThyssenKrupp v rámci správního řízení, které vedlo k přijetí napadeného rozhodnutí a k projednávané žalobě, možnost zpochybnit existenci hospodářské jednotky mezi ní a podniky, které byly sankcionovány v rámci věci Přírážka za slévání.

- 318 Je totiž třeba uvést, že podle judikatury Soudního dvora zaprvé dodržování práva na obhajobu vylučuje možnost považovat za legální rozhodnutí, kterým Komise ukládá podniku pokutu v oblasti hospodářské soutěže, aniž mu předem oznámila proti němu uplatněné námitky, a zadruhé musí oznámení námitek s ohledem na svůj význam jednoznačně uvádět, které právnické osobě mohou být pokuty uloženy, a této osobě musí být určeno, (viz rozsudky Papierfabrik August Koehler v. Komise, bod 192 výše, body 37 a 38, a ze dne 10. září 2009, Akzo Nobel a další v. Komise, bod 91 výše, bod 57, a citovaná judikatura).
- 319 Nelze tedy připustit, aby se Komise v rámci stanovení přítěžující okolnosti opakování protiprávního jednání domnívala, že podnik musí být shledán odpovědným za předchozí protiprávní jednání, za které nebyl sankcionován rozhodnutím Komise a v rámci jehož prokázání nebyl osobou, jíž bylo určeno oznámení námitek, takže takovému podniku nebylo v řízení, které vedlo k přijetí rozhodnutí konstatujícího předchozí protiprávní jednání, umožněno vznést argumenty za účelem zpochybnění případné existence hospodářské jednotky mezi ním a jinými podniky.
- 320 K takovému závěru je třeba dospět tím spíše, že i když je pravda, že zásada proporcionality vyžaduje, aby byla při posouzení sklonu podniku porušovat pravidla hospodářské soutěže zohledněna doba, která uplynula mezi dotčeným protiprávním jednáním a dřívějším porušením těchto pravidel, Soudní dvůr již zdůraznil, že Komise nemůže být v rámci zjišťování opakování protiprávního vázána případnou promlčecí lhůtou (rozsudek Soudního dvora ze dne 8. února 2007, Groupe Danone v. Komise, C-3/06 P, Sb. rozh. s. I-1331, bod 38, a rozsudek Hoechst v. Komise, bod 158 výše, bod 462; viz rovněž rozsudek ze dne 25. října 2005, Groupe Danone v. Komise, bod 250 výše, bod 353) a že takové zjištění může být tedy uskutečněno mnoho let po konstatování protiprávního jednání, v okamžiku, kdy podnik v každém případě nebude moci

zpochybnit existenci takové hospodářské jednotky, zejména pokud se uplatní domněnka připomenutá v bodě 313 výše.

321 Dále nemůže být přijat ani argument Komise, podle kterého je zvýšení pokuty za opakování protiprávního jednání odůvodněno rovněž s ohledem na protiprávní jednání konstatovaná v rozhodnutí Komise 90/417/ESUO ze dne 18. července 1990 v řízení podle článku 65 [UO], které se týkalo dohody a jednání ve vzájemné shodě evropských výrobců nerezových plochých výrobků válcovaných za studena (Úř. věst. L 220, s. 28), a v rozhodnutí Komise 94/215/ESUO ze dne 16. února 1994 v řízení podle článku 65 [UO] o kartelových dohodách a jednání ve vzájemné shodě evropských výrobců nosníků (Úř. věst. L 116, s. 1) (*neoficiální překlad*). Kromě toho, že tato rozhodnutí nebyla zmíněna ani v oznámení námitek, ani v napadeném rozhodnutí, je třeba konstatovat, že stejně jako podniky sankcionované ve věci Přírážka za slévání nejsou podniky, které byly shledány odpovědnými v uvedených rozhodnutích, stejnými podniky ve smyslu článků 81 ES a 82 ES jako podniky sankcionované v napadeném rozhodnutí.

322 Konečně rovněž nelze přijmout argument Komise, podle kterého v případě vlastnictví téměř celého kapitálu dceřiné společnosti je mateřská společnost rovněž osobou, které je určeno varování, jež pro dceřinou společnost vyplývá z předchozího rozhodnutí Komise, kterým byla dceřiná společnost sankcionovaná za porušení práva hospodářské soutěže. I když je sice možné se rozumně domnívat, že mateřská společnost skutečně věděla o předchozím rozhodnutí určeném Komisi dceřiné společnosti, jejíž téměř celý kapitál vlastní, taková vědomost nemůže napravit skutečnost, že předchozím rozhodnutím nebyla konstatována hospodářská jednotka mezi takovou mateřskou společností a její dceřinou společností za účelem přičtení uvedené mateřské společnosti odpovědnosti za předchozí protiprávní jednání a za účelem zvýšení pokut, které jí byly uloženy z důvodu opakování protiprávního jednání.

323 Z toho vyplývá, že projednávaný žalobní důvod je opodstatněný a že je třeba změnit napadené rozhodnutí, aniž je třeba zkoumat další argumenty žalobkyň uvedené v rámci projednávaného žalobního důvodu. Důsledky této změny jsou uvedeny v bodech 461 a 462 níže.

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení oznámení o spolupráci z roku 2002 a z porušení zásad legitimního očekávání a rovného zacházení při posouzení spolupráce

324 Žalobkyně připomínají, že podaly žádosti o přiznání ochrany před pokutami nebo o přiznání snížení pokut na základě oznámení o spolupráci z roku 2002, pokud jde o Belgie, Německo a Lucembursko. Komise nicméně porušila ustanovení uvedeného oznámení při posouzení kvality a užitečnosti jejich spolupráce. Žalobkyně rovněž tvrdí, že Komise porušila zásadu rovného zacházení při posouzení snížení pokuty použitelného na základě tohoto oznámení. Žalobkyně se rovněž dovolávají toho, že napadené rozhodnutí je nedostatečně odůvodněno.

Oznámení o spolupráci z roku 2002

325 Je třeba uvést, že v oznámení o spolupráci z roku 2002 Komise definovala podmínky, za kterých mohou být podniky, které s ní za účelem prokázání kartelové dohody spolupracují, od pokuty osvobozeny nebo zvýhodněny snížením výše pokuty, kterou by jinak musely uhradit.

326 Oznámení o spolupráci z roku 2002 především v hlavě A ve svém bodě 8 stanoví:

„Komise poskytne podniku ochranu před jakoukoli pokutou, které by byl jinak vystaven, jestliže:

- a) podnik je první, kdo předložil důkaz, který podle názoru Komise může Komisi umožnit, aby přijala rozhodnutí o provedení šetření ve smyslu čl. 14 odst. 3 nařízení č. 17 v souvislosti s údajným kartelem ovlivňujícím Společenství; nebo

- b) podnik je první, kdo předloží důkaz, který podle názoru Komise může Komisi umožnit, aby zjistila protiprávní jednání podle článku 81 [ES] v souvislosti s údajným kartelem ovlivňujícím Společenství.“

327 Dále oznámení o spolupráci z roku 2002 v hlavě B ve svém bodě 20 stanoví, že „[p]odniky, které nesplňují podmínky [pro osvobození od pokuty] oddílu A, mohou mít nárok na snížení jakékoli pokuty, kterou by jinak bylo možné udělit“ a ve svém bodě 21, že „[p]ro získání nároku musí podnik poskytnout Komisi důkaz o předpokládaném protiprávním jednání, který představuje významnou přidanou hodnotu k důkazům, které Komise již vlastní, a musí ukončit svou účast v předpokládaném protiprávním jednání nejpozději v době předložení důkazů“.

328 K pojmu „přidaná hodnota“ je v bodě 22 oznámení o spolupráci z roku 2002 vysvětleno:

„Pojem ‚přidané hodnoty‘ se vztahuje na rozsah, v němž poskytnutý důkaz posiluje svou povahou a/nebo obsaženými podrobnostmi schopnost Komise dokázat dotyčné skutečnosti. Při tomto vyhodnocování Komise obvykle přikládá větší hodnotu písemným důkazům, které pocházejí z doby, k níž se vztahují, než později vypracovaným důkazům. Podobně se má obecně za to, že důkazy, které mají přímý vztah k dotyčným otázkám, mají větší hodnotu než důkazy, které s nimi souvisejí pouze nepřímo.“

329 Bod 23 písm. b) první pododstavec oznámení o spolupráci z roku 2002 stanoví – pokud jde o snížení pokuty – zařazení do třech kategorií:

„ – [p]ro první podnik, který splnil požadavky bodu 21: snížení o 30–50%,

– [p]ro druhý podnik, který splnil požadavky bodu 21: snížení o 20–30%,

– [p]ro další podniky, které splnily požadavky bodu 21: snížení do 20%“.

330 Oznámení o spolupráci z roku 2002 v bodě 23 písm. b) druhém pododstavci stanoví:

„Při určování úrovně snížení v každém z těchto pásem Komise přihlédne k době, kdy byly předloženy důkazy splňující požadavky bodu 21, a k míře, v jaké tyto důkazy představovaly přidanou hodnotu. Může také vzít v úvahu rozsah a stálost jakékoli spolupráce, kterou podnik poskytl poté, co předložil důkazy“.

331 Nakonec, bod 23 písm. b) poslední pododstavec oznámení o spolupráci z roku 2002 stanoví:

„[P]okud podnik kromě toho poskytne důkazy, které se vztahují ke skutečnostem, které předtím nebyly Komisi známy a mají přímý dopad na závažnost nebo trvání předpokládaného kartelu, Komise je nevezme v úvahu při stanování pokuty pro podnik, který tyto důkazy předložil“.

K prostoru pro uvážení Komise a přezkumu unijního soudu

332 Je třeba připomenout, že čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003, který tvoří právní základ pro ukládání pokut v případě porušení unijních pravidel hospodářské soutěže, Komisi poskytuje prostor pro uvážení při stanovení pokut (viz v tomto smyslu rozsudek Tribunálu ze dne 21. října 1997, Deutsche Bahn v. Komise, T 229/94, Recueil, s. II 1689,

bod 127), které je především nástrojem její obecné politiky v oblasti hospodářské soutěže (viz v tomto smyslu rozsudek *Musique Diffusion française a další v. Komise*, bod 247 výše, body 105 a 109). V této souvislosti pro účely zajištění transparentnosti a objektivit svých rozhodnutí o pokutách Komise přijala a zveřejnila v roce 2002 oznámení o spolupráci. Jedná se o nástroj, který je při dodržování právních norem vyšší síly určený k upřesnění kritérií, jež Komise hodlá používat v rámci výkonu své posuzovací pravomoci. Z toho vyplývá, že tím sama omezila tuto svou pravomoc (viz obdobně rozsudek Tribunálu ze dne 30. dubna 1998, *Vlaams Gewest v. Komise*, T 214/95, Recueil, s. II 717, bod 89) v rozsahu, v němž Komisi přísluší dodržovat orientační pravidla, jež si sama stanovila (viz obdobně rozsudek Tribunálu ze dne 12. prosince 1996, *AIUFFASS a AKT v. Komise*, T 380/94, Recueil, s. II 2169, bod 57).

- ³³³ Omezení vlastní posuzovací pravomoci Komisí vyplývající z přijetí oznámení o spolupráci z roku 2002 však není neslučitelné se zachováním podstatného prostoru Komise pro uvážení (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 10. května 2007, *SGL Carbon v. Komise*, C 328/05 P, Sb. rozh. s. I 3921, bod 81; viz obdobně rozsudek *Raiffeisen Zentralbank Österreich a další v. Komise*, bod 60 výše, bod 224).
- ³³⁴ Oznámení o spolupráci z roku 2002 totiž obsahuje různé flexibilní prvky, které Komisi umožňují vykonávat její diskreční pravomoc v souladu s ustanoveními článku 23 nařízení č. 1/2003, tak jak byla vyložena Soudním dvorem (viz obdobně rozsudek *Raiffeisen Zentralbank Österreich a další v. Komise*, bod 60 výše, bod 224).
- ³³⁵ Je tedy třeba uvést, že Komise má široký prostor pro uvážení, má-li posoudit, zda důkazy poskytnuté podnikem, který hodlá využít oznámení o spolupráci z roku 2002, představují významnou přidanou hodnotu ve smyslu bodu 21 uvedeného oznámení

(viz v tomto smyslu rozsudek SGL Carbon v. Komise, bod 296 výše, bod 88 a rozsudek Hoechst v. Komise, bod 158 výše, bod 555). K bodu 8 písm. a) a b) oznámení o spolupráci z roku 2002 je třeba konstatovat, že tento podstatný prostor pro uvážení vyplývá ze samotného znění tohoto ustanovení, které výslovně odkazuje na předložení důkazů, které „podle názoru Komise“ mohou Komisi umožnit, aby přijala rozhodnutí o provedení šetření, nebo jí mohou umožnit, aby konstatovala protiprávní jednání. Posouzení kvality a užitečnosti spolupráce poskytnuté podnikem totiž zahrnuje komplexní skutková posouzení (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek ze dne 10. května 2007, SGL Carbon v. Komise, bod 81, a Carbone Lorraine v. Komise, bod 153 výše, bod 271).

³³⁶ Stejně tak Komise poté, co konstatuje, že důkazy představují významnou přidanou hodnotu ve smyslu bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002, disponuje prostorem pro uvážení, má-li stanovit přesný rozsah snížení pokuty pro dotčený podnik. Bod 23 písm. b) první pododstavec oznámení o spolupráci z roku 2002 totiž stanoví rozpětí pro snížení pokuty pro jednotlivé kategorie dotčených podniků, zatímco druhý pododstavec stanoví kritéria, která je Komise povinna zohlednit za účelem vymezení rozsahu snížení v rámci těchto rozpětí.

³³⁷ S ohledem na prostor pro uvážení, kterým Komise disponuje při posouzení spolupráce podniku na základě oznámení o spolupráci z roku 2002, může Tribunál postihnout jen zjevné překročení tohoto prostoru (viz v tomto smyslu rozsudek SGL Carbon v. Komise, bod 296 výše, body 81, 88 a 89).

Ke spolupráci ThyssenKrupp za účelem prokázání protiprávního jednání v Belgii

- 338 Komise se v bodě 773 odůvodnění napadeného rozhodnutí rozhodla „přiznat ThyssenKrupp snížení [pokuty] o 20% v rámci rozpětí stanoveného v b[odě] 23 [písm.] b) [druhé odrážce] oznámení o spolupráci [z roku 2002]“.
- 339 V bodě 769 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise za tímto účelem vysvětluje, že „[k]dyž ThyssenKrupp předložila svou žádost [na základě oznámení o spolupráci z roku 2002], Komise již uskutečnila tři šetření v Belgii a obdržela dvě žádosti [na základě téhož oznámení] od společností Kone a Otis, které se týkaly činností kartelu v Belgii“.
- 340 Komise poté, co v bodě 770 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedla, že „[n]ové informace poskytnuté ThyssenKrupp obsahovaly hlavně ústní vysvětlení k některým projektům výtahů a eskalátorů“, uznala v bodě 771 odůvodnění, že „žádost ThyssenKrupp [na základě oznámení o spolupráci z roku 2002] přináší významnou přidanou hodnotu, protože poskytuje doplňující informace k [důvěrné].“ Komise v bodě 771 odůvodnění doplňuje, že „[d]ále jsou vyjádření ThyssenKrupp podložena důkazy, které již Komise vlastní a které se týkají zúčastněných společností, zahrnutých výrobků a služeb, období, kterého se týká šetření, místa a organizace schůzek kartelové dohody, jakož i jejího fungování a provádění“.
- 341 V bodě 772 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise dospěla k závěru, že „ThyssenKrupp poskytla důkazy, které podstatně posílily schopnost Komise prokázat protiprávní jednání“, a upřesňuje, že se „předložené důkazy nicméně netýkají skutečností, o kterých Komise předtím nevěděla a neobsahují ani důkazy z relevantního období“.

- 342 Zprvė žalobkynė ve vėcech T-144/07, T-149/07 a T-150/07 uvádějí, že napadené rozhodnutí je zmatečné, co se týče procenta snížení pokuty, které Komise chtěla použít na ThyssenKrupp za její spolupráci při prokázání protiprávního jednání v Belgii. Komise v bodě 773 odůvodnění napadeného rozhodnutí odkazuje na 20% snížení, zatímco v bodě 856 odůvodnění napadeného rozhodnutí činí toto snížení 25%. Podle žalobkyně má ThyssenKrupp na základě zásady *in dubio pro reo* právo na co nejméně výhodnější výklad napadeného rozhodnutí ohledně výše sankce. Pokuta tedy měla být spíše než o 20% snížena o 25%.
- 343 Je třeba konstatovat, že žalobkyně ve vėcech T-144/07, T-149/07 a T-150/07 se v tomto ohledu nemohou opírat o zásadu *in dubio pro reo*, podle které svědčí pochybnost ve prospěch dotyčných podniků, jelikož tato zásada se týká provádění důkazů protiprávního jednání a směřuje k určení toho, zda jsou skutková zjištění Komise v napadeném rozhodnutí podložena důkazy, které předložila. Přitom uvedené žalobkyně nezpochybňují protiprávní jednání, za které byly v napadeném rozhodnutí sankcionovány.
- 344 V případě argumentu žalobkyně, podle kterého by měla být snížena výše pokuty uložené ThyssenKrupp za protiprávní jednání v Belgii, jelikož bod 856 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí snížení o 25%, je třeba připomenout, že pokuta, která byla uložena v čl. 1 odst. 1 čtvrté odrážce napadeného rozhodnutí, zahrnuje 20% snížení na základě spolupráce ThyssenKrupp v rámci použití oznámení o spolupráci z roku 2002.
- 345 Je pravda, že výrok aktu je neoddělitelně spojený s jeho odůvodněním, takže je-li to třeba, musí být vykládán s přihlédnutím k důvodům, které vedly k jeho přijetí (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. května 1997, TWD v. Komise, C-355/95 P, Recueil,

s. I-2549, bod 21). Avšak z odůvodnění napadeného rozhodnutí jasně vyplývá, že Komise chtěla ThyssenKrupp na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 poskytnout snížení pokuty o 20%, nikoli o 25%.

346 Komise totiž zaprvé v bodě 772 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedla, že „ThyssenKrupp zcela splnila podmínky b[odu] 21 [oznámení o spolupráci z roku 2002] [důvěrné] a poskytla důkazy, které značně posílily schopnost Komise prokázat protiprávní jednání“. Upřesnila „[n]icméně, [že] se předložené důkazy netýkají skutečností, o kterých Komise předtím nevěděla a neobsahují ani důkazy z relevantního období“, z čehož vyplývá uplatnění minimálního snížení v rámci rozpětí stanoveného v bodě 23 písm. b) prvním pododstavci druhé odrážce oznámení o spolupráci z roku 2002. Zadruhé bod 773 odůvodnění napadeného rozhodnutí výslovně potvrzuje, že „[s] ohledem na výše uvedené je třeba poskytnout ThyssenKrupp snížení o 20% v rámci [použitelného] rozpětí“.

347 Sazba 25% uvedená v bodě 856 odůvodnění napadeného rozhodnutí, který shrnuje všechna snížení pokut poskytnutá různým podnikům za jejich spolupráci v rámci správního řízení, musí být s ohledem na body 772 a 773 odůvodnění, jakož i na výrok napadeného rozhodnutí, chápána jako překlep. První výtka žalobkyně ve věcech T-144/07, T-149/07 a T-150/07 tedy musí být zamítnuta.

348 Zadruhé žalobkyně ve věcech T-144/07, T-149/07 a T-150/07 tvrdí, že ThyssenKrupp měla mít na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 prospěch z přinejmenším 25% snížení pokuty, která jí byla uložena za protiprávní jednání v Belgii. ThyssenKrupp

totiž předložila důkazy týkající se skutečností a okolností, o kterých Komise předem nevěděla. Jednalo se navíc o klíčové prvky protiprávního jednání.

³⁴⁹ V tomto ohledu je třeba konstatovat, že žalobkyně ve věcech T-144/07, T-149/07 a T-150/07 nepochybně, že spolupráce ThyssenKrupp spadá pod bod 23 písm. b) první pododstavec druhou odrážku oznámení o spolupráci z roku 2002 a že uvedený podnik měl z tohoto důvodu právo na snížení pokuty mezi 20% až 30%. Snížení pokuty o 20% poskytnuté ThyssenKrupp na základě její spolupráce (bod 773 odůvodnění napadeného rozhodnutí) se tak nachází v rozpětí stanoveném za tímto účelem uvedeným oznámením.

³⁵⁰ Je třeba rovněž připomenout, že Komise disponuje prostorem pro uvážení, má-li stanovit přesný rozsah snížení pokuty, které má být přiznáno v rámci rozpětí, jež jsou stanovena v bodě 23 písm. b) prvním pododstavci oznámení o spolupráci z roku 2002 a Tribunál může postihnout jen zjevné překročení tohoto prostoru (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 10. května 2007, SGL Karbon v. Komise, bod 335 výše, body 81, 88 a 89).

³⁵¹ V napadeném rozhodnutí se Komise poté, co přiznala, že ThyssenKrupp měla právo na snížení pokuty v rozsahu, v němž „[poskytnuté] důkazy podstatně posílily [její] schopnost [...] prokázat protiprávní jednání“, rozhodla poskytnout jí snížení pokuty o 20%, protože „se předložené důkazy netýkají skutečností, o kterých Komise předtím nevěděla a neobsahují ani důkazy z relevantního období“ (bod 772 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

- 352 Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-149/07 a T-150/07 nicméně zpochybňují věcnou správnost skutkových zjištění učiněných v bodě 772 odůvodnění napadeného rozhodnutí.
- 353 Nejprve tvrdí, že protiprávní jednání v Belgii se skládalo ze dvou fází, a sice zprvé z kartelové dohody o tržních podílech nebo zmrazení tržních podílů a zadruhé kartelové dohody o rozdělení veřejných a soukromých nabídkových řízení za účelem dosažení dohodnutých tržních podílů. Komise se přitom opřela pouze o důkazy předložené ThyssenKrupp, aby konstatovala v bodech 158 a 159 odůvodnění napadeného rozhodnutí zmrazení tržních podílů dotyčných podniků. ThyssenKrupp tedy předložila informace, které předtím Komisi nebyly známé, o aspektu zakládajícím protiprávní jednání v Belgii, a sice o kartelové dohodě o rozdělení odvětví prodeje a instalaci výtahů a eskalátorů v Belgii.
- 354 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že dva aspekty protiprávního jednání popsané v bodě 158 odůvodnění napadeného rozhodnutí jsou vnitřně propojené. Rozdělení veřejných a soukromých zakázek, jakož i jiných smluv „v souladu s předem dohodnutými podíly“, které uvádí třetí věta bodu 158 odůvodnění, předpokládá kartelovou dohodu o rozdělení trhu, kterou uvádí první věta bodu 158 odůvodnění, jakož i bod 159 odůvodnění. Jelikož žalobkyně nezpochybňují, že důkazy předložené společnostmi Kone a Otis stačily k prokázání kartelové dohody uvedené třetí větou bodu 158 odůvodnění, je třeba mít za to, že existence kartelové dohody o tržních podílech čtyř dotyčných výrobců byla Komisi nutně známa v době podání žádosti společnosti ThyssenKrupp.
- 355 V každém případě ze spisu Komise vyplývá, že jí Kone již v únoru 2004 informovala o mechanismu přizpůsobování mezi účastníky protiprávního jednání v Belgii, když se skutečné podíly na trhu lišily od dohodnutých tržních podílů, což bylo možné jen v rámci kartelové dohody o tržních podílech. Za těchto podmínek sice okolnost,

že bod 159 odůvodnění napadeného rozhodnutí odkazuje za účelem prokázání existence kartelové dohody o tržních podílech pouze na důkazy od ThyssenKrupp, svědčí o tom, že tyto důkazy posílily schopnost Komise prokázat protiprávní jednání, avšak neznamená, že informovaly Komisi o skutečnostech, které jí předtím nebyly známy.

³⁵⁶ Dále skutečnost, že zástupci společnosti Kone v odpovědi na otázku Komise vznesenou na schůzce [*důvěrné*] a týkající se „použitého zdroje tržních podílů“, prohlásili, že tento zdroj neznali vzhledem ke skutečnosti, že v okamžiku, kdy nastoupili na svá místa u Kone, již byly tržní podíly stanoveny, neznamená, že Komise nevěděla o kartelové dohodě o tržních podílech před [*důvěrné*], dnem, ke kterému žádost ThyssenKrupp došla Komisi. Naopak, pouhá skutečnost, že Komise vyslechla zástupce společnosti Kone ohledně způsobu, jakým byly podíly zúčastněných podniků na trhu určovány, prokazuje právně dostačujícím způsobem, že Komise věděla o kartelové dohodě o tržních podílech již před [*důvěrné*].

³⁵⁷ Jak vyplývá ze spisu, vzhledem ke skutečnostem, které byly Komisi známy již v okamžiku, kdy ThyssenKrupp podala svou žádost na základě oznámení o spolupráci z roku 2002, tedy ke kartelové dohodě o tržních podílech a k tržním podílům skutečně dohodnutým mezi účastníky, je třeba mít za to, že informace, které tento podnik Komisi podal, se nevztahovaly ke skutečnostem, které jí předtím nebyly známy. Dále je třeba k tvrzení, podle kterého byly tržní podíly zmrazeny na základě tržních statistik vypracovaných odvětvovým sdružením Agoria, dříve Fabrimetal, konstatovat, že poskytlo pouze omezenou přidanou hodnotu v rámci prokázání protiprávního jednání v Belgii.

358 Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-149/07 a T-150/07 dále uvádějí, že ThyssenKrupp poskytla rozhodující příspěvek ke zjištění protiprávního jednání týkajícího se údržby a modernizace výtahů a eskalátorů v Belgii (bod 771 odůvodnění napadeného rozhodnutí), protože byla prvním podnikem, který poskytl důkaz, že dotčené podniky používaly [*důvěrné*], které vedlo k větší závažnosti protiprávního jednání, což jasně vyplývá ze srovnání oznámení námitek a napadeného rozhodnutí (body 189 až 196 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

359 Žalobkyně vysvětlují, že Komisi předložily fax společnosti Schindler jako důkaz svého tvrzení o [*důvěrné*]. Komise tedy v bodě 772 odůvodnění napadeného rozhodnutí neprávem tvrdí, že ThyssenKrupp neposkytla žádný důkaz z doby protiprávního jednání. I když byl tento fax zkopírován při šetřeních vedených u společností Schindler a Kone, Komise význam tohoto dokumentu pochopila jen díky informacím společnosti ThyssenKrupp. Přidaná hodnota spočívala právě v dodatečném vysvětlení poskytnutém ThyssenKrupp, a to tím spíše, že důkazy, kterými Komise disponovala, konkrétně prohlášení společnosti Kone ze dne 11. února 2004, uváděly, že žádný [*důvěrné*] nebyl použit.

360 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že Komise již fax společnosti Schindler, na který odkazují uvedené žalobkyně, vlastnila v okamžiku, kdy ThyssenKrupp podala svou žádost [*důvěrné*]. Z nezpochybněných zjištění v bodě 196 odůvodnění napadeného rozhodnutí a z dokumentů uvedených v poznámce pod čarou č. 224 tohoto rozhodnutí totiž vyplývá, že fax společnosti Schindler byl již zabaven u společností Kone a Schindler v lednu 2004. Za těchto podmínek, i když tento fax představuje důkaz z doby protiprávního jednání, nic to nemění na tom, že tento dokument, předložený společností ThyssenKrupp, nemůže být považován za dokument, který přinesl významnou přidanou hodnotu oproti dokumentům, které měla Komise již k dispozici

v okamžiku, kdy tento podnik podal svou žádost. Vzhledem k tomu, že tento dokument nespĺňuje podmínky bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002, není třeba, aby jej Komise zohlednila pro účely stanovení výše snížení pokuty poskytnutého ThyssenKrupp na základě její spolupráce v rámci tohoto oznámení. Pouze dokumenty, které splňují podmínky bodu 21 uvedeného oznámení, zakládají nárok na snížení pokuty na základě téhož oznámení.

361 Když ThyssenKrupp předložila fax společnosti Schindler, poskytla sice doplňující informace týkající se [důvěrné]. Tyto informace, ačkoli splňují podmínky bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002, ovšem nepředstavují důkazy z relevantní doby a týkají se skutečnosti, a sice [důvěrné], která se již objevila ve vysvětleních poskytnutých společností Otis dne 15. března 2004 (bod 194 odůvodnění napadeného rozhodnutí a poznámka pod čarou č. 222). V každém případě z bodů 189 a 193 až 196 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že [důvěrné], na který poukazují žalobkyně, se týkal pouze fungování a provádění kartelové dohody o údržbě a sám o sobě nepředstavoval rozhodující skutečnost pro konstatování protiprávního jednání uvedeného v čl. 1 odst. 1 napadeného rozhodnutí.

362 Konečně žalobkyně ve věcech T-144/07, T-149/07 a T-150/07 nemohou tvrdit, že ze srovnání oznámení námitek a napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise mohla konstatovat závažnější protiprávní jednání na základě informací, které jí oznámila ThyssenKrupp. Ze srovnání bodů 195 až 200 oznámení námitek a bodů 189 až 196 odůvodnění napadeného rozhodnutí, které zmiňují uvedené žalobkyně, totiž nevyplývá, že mezi oznámením námitek a přijetím napadeného rozhodnutí došlo k závažnější kvalifikaci skutkového stavu. V každém případě by případná závažnější kvalifikace protiprávního jednání, ke které došlo po oznámení námitek, nemohla být výsledkem

faxu společnosti Schindler a vysvětlení poskytnutých společností ThyssenKrupp v její žádosti, protože tato žádost byla podána před oznámením námitek a fax společnosti Schindler a vysvětlení vznesená společností ThyssenKrupp již byly podrobně analyzovány v bodech 196 a 200 oznámení námitek.

- 363 S ohledem na vše výše uvedené je třeba konstatovat, že Komise mohla bez zjevného překročení svého prostoru pro uvážení stanovit snížení pokuty společnosti ThyssenKrupp na základě její spolupráce při prokázání protiprávního jednání v Belgii na minimální úrovni v rámci rozpětí stanoveného v bodě 23 písm. b) prvním pododstavci druhé odrážce oznámení o spolupráci z roku 2002.
- 364 Zatřetí žalobkyně ve věcech T-144/07, T-149/07 a T-150/07 uvádějí, že Komise porušila zásadu rovného zacházení, když společnosti ThyssenKrupp přiznala 20% snížení pokuty, zatímco společnosti Otis, jejíž spolupráce byla podobná spolupráci ThyssenKrupp, poskytla 40% snížení pokuty.
- 365 Komise podle ustálené judikatury nemůže v rámci posouzení spolupráce poskytnuté účastníky kartelové dohody porušit zásadu rovného zacházení (viz rozsudky Tribunálu Krupp Thyssen Stainless a Acciai speciali Terni v. Komise, bod 106 výše, bod 237, a ze dne 20. března 2002, ABB Asea Brown Boveri v. Komise, T-31/99, Recueil, s. II-1881, bod 240, a citovaná judikatura).
- 366 Nicméně argument uvedený v bodě 364 výše a směřující k prokázání porušení zásady rovného zacházení, nemůže být přijat.
- 367 Zprv se totiž posouzení přidané hodnoty žádosti na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 uskutečňuje na základě důkazů, které má již Komise k dispozici. Přitom Komise vzhledem k tomu, že spolupráce společnosti Otis předcházela spolupráci ThyssenKrupp (body 96 a 98 odůvodnění napadeného rozhodnutí), disponovala více

důkazy v okamžiku, kdy ThyssenKrupp podala svou žádost na základě uvedeného oznámení, než v okamžiku žádosti společnosti Otis.

- 368 Zadruhé Otis předložila listinné důkazy z relevantního období s významnou přidanou hodnotou (bod 766 odůvodnění napadeného rozhodnutí), zatímco ThyssenKrupp poskytla pouze jediný důkaz z relevantního období, a sice fax společnosti Schindler uvedený v bodě 360 výše, který však nesplňoval podmínky bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002, protože tento důkaz již Komise vlastnila v okamžiku, kdy ThyssenKrupp předložila svou žádost na základě tohoto oznámení.
- 369 Za těchto podmínek, jelikož se společnosti Otis a ThyssenKrupp nenacházely ve srovnatelných situacích, Komise poskytla na základě druhé odrážky uvedeného ustanovení společnosti ThyssenKrupp snížení pokuty ve výši 20%, aniž se dopustila porušení zásady rovného zacházení.
- 370 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že všechny výtky společnosti ThyssenKrupp týkající se použití oznámení o spolupráci z roku 2002 na její spolupráci pro účely prokázání protiprávního jednání v Belgii musejí být zamítnuty.

Ke spolupráci společnosti ThyssenKrupp pro účely prokázání protiprávního jednání v Německu

- 371 Komise se v bodě 812 odůvodnění napadeného rozhodnutí rozhodla neposkytnout společnosti ThyssenKrupp ani ochranu před pokutou, ani snížení její výše za spolupráci této společnosti při prokázání protiprávního jednání v Německu [*důvěrné*] (bod 807 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

372 V bodě 808 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvádí, že „ThyssenKrupp vznáší určitá tvrzení týkající se [důvěrné]“. Nicméně „[t]ato tvrzení nejsou podložena žádným důkazem z relevantního období a Komise nenašla žádný důkaz, který by je podpořil“.

373 Dále Komise v bodě 809 odůvodnění napadeného rozhodnutí tvrdí, že „další informace oznámené společností ThyssenKrupp [důvěrné] pouze potvrzují důkazy z oznámení námitek, což nepředstavuje ani rozhodující přínos, ani významnou přidanou hodnotu“.

374 Konečně Komise v bodech 810 a 811 odůvodnění napadeného rozhodnutí vysvětluje zejména toto:

„810 [...] Vyjádření ThyssenKrupp nebyla určující při zjištění protiprávního jednání Komisí, jelikož ta již disponovala dostatečnými důkazy, jak je prokázáno v oznámení námitek. [...] ThyssenKrupp nepředložila důkazy pocházející z období, kterého se týká šetření. Naopak její vyjádření formulovaná po doručení oznámení námitek a poté, co měl podnik přístup ke spisu, pouze potvrzují důkazy, které již měla Komise k dispozici. [...] [J]ednostranná nepodložená prohlášení týkající se [důvěrné], zůstávají neopodstatněná.“

811 S ohledem na výše uvedené není možné mít za to, že informace poskytnuté společností ThyssenKrupp mají významnou přidanou hodnotu ve smyslu oznámení o spolupráci [z roku 2002]. [důvěrné]. I v tomto okamžiku ThyssenKrupp omezila svou spolupráci [důvěrné] na pouhé potvrzení prohlášení již učiněných jinými účastníky kartelové dohody. [důvěrné].“

- 375 Žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 tvrdí, že Komise porušila oznámení o spolupráci z roku 2002 v rozsahu, v němž neměla za to, že důkazy poskytnuté ThyssenKrupp ohledně protiprávních jednání spáchaných v Německu představují významnou přidanou hodnotu.
- 376 Zprvė ThyssenKrupp nezpochybnila skutková zjištění vytyčaná v oznámení námitek, ale potvrdila je a doplnila. Tím tedy posílila schopnost Komise prokázat protiprávní jednání v souladu s bodem 22 první větou oznámení o spolupráci z roku 2002. ThyssenKrupp okamžitě poté, co se jí podařilo osvětlit protiprávní jednání spáchaná v Německu, dala Komisi k dispozici výsledky svých vnitřních šetření.
- 377 Zadruhé ThyssenKrupp tím, že poskytla informace o [důvěrné], poskytla Komisi důkazy s významnou přidanou hodnotou, které odůvodňují 20% snížení pokuty, která jí byla uložena za protiprávní jednání v Německu. Důkazy [důvěrné] představují významnou přidanou hodnotu, bez ohledu na skutečnost, zda Komise takové důkazy zohlední. Komise navíc údajně tím, že nevezala takové důkazy v úvahu, porušila legitimní očekávání žalobkyň, protože z bodu 617 oznámení námitek vyplývalo, že [důvěrné] bylo zohledněno při hodnocení závažnosti každého protiprávního jednání.
- 378 V tomto ohledu je třeba připomenout, že na rozdíl od bodu D odst. 2 druhé odrážky oznámení o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod (Úř. věst. 1996 C 207, s. 4) (dále jen „oznámení o spolupráci z roku 1996“) nestanoví oznámení o spolupráci z roku 2002 snížení pokuty ve prospěch podniku, který po obdržení oznámení námitek nezpochybňuje věcnou správnost skutkových zjištění, na kterých Komise založila svá obvinění.

- 379 V rámci oznámení o spolupráci z roku 2002 musí podnik pro získání nároku na snížení pokuty poskytnout Komisi důkaz o předpokládaném protiprávním jednání, který představuje významnou přidanou hodnotu k důkazům, které Komise již vlastní (viz bod 21 uvedeného oznámení).
- 380 S ohledem na prostor pro uvážení, kterým Komise disponuje při hodnocení spolupráce podniku na základě oznámení o spolupráci z roku 2002, především při určování, zda mají důkazy významnou přidanou hodnotu, může Tribunál postihnout jen zjevné překročení tohoto prostoru (viz bod 350 výše).
- 381 Je tedy třeba přezkoumat, zda Komise zjevně překročila svůj prostor pro uvážení, když konstatovala, že důkazy poskytnuté společností ThyssenKrupp nemají významnou přidanou hodnotu ve smyslu tohoto oznámení.
- 382 V souladu s body 21 a 22 uvedeného oznámení Komise za účelem posouzení přidané hodnoty důkazů poskytnutých podnikem zohlední nejen povahu nebo podrobnosti důkazů, ale rovněž důkazy, které již vlastní v okamžiku, kdy dotýčný podnik podal svou žádost.
- 383 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že k okamžiku, kdy ThyssenKrupp podala svou žádost [*důvěrné*], již Komise obdržela nejen žádosti na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 společností Kone, Otis a Schindler, které se týkaly protiprávního jednání v Německu, ale rovněž zorganizovala dvě řady šetření na základě čl. 14 odst. 3 nařízení č. 17 (body 104 a 106 odůvodnění napadeného rozhodnutí) a zaslala žádosti o informace na základě článku 18 nařízení č. 1/2003 podnikům účastnícím

se protiprávního jednání v Německu, sdružením VDMA, VFA a VMA a několika zákazníků v Německu (body 110, 111 a 113 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Dále již Komise shromáždila dostatek důkazů, aby dne 7. října 2005 oznámila námitky účastníkům protiprávního jednání v Německu, před tím, než ThyssenKrupp podala svou žádost (bod 135 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Mimoto žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 nezpochybňují, že tvrzení ThyssenKrupp nebyla podložena důkazy z relevantního období (body 808 a 810 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

384 K tvrzení žalobkyň ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07, podle kterého ThyssenKrupp „potvrdila a doplnila“ skutečnosti týkající se kartelové dohody v Německu, je třeba konstatovat, že kromě důkazů týkajících se utajení kartelové dohody žalobkyně neuvádějí žádné upřesnění ohledně důkazů, které poskytly, ani v čem představovaly významnou přidanou hodnotu ve smyslu bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002.

385 Pokud jde o důkazy týkající se [důvěrné] v Německu, z dokumentů uvedených v bodech 234 až 236 oznámení námitek a z bodů 219 až 221 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že důkazy předložené společnostmi Kone, Otis a Schindler před podáním žádosti společnosti ThyssenKrupp, již stačily k prokázání, že účastníci kartelové dohody v Německu přijali různá preventivní opatření k [důvěrné].

386 V rozsahu, v němž se argument žalobkyň ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 týká [důvěrné], je třeba uvést, že se tyto snahy, pokud jsou prokázány, týkají období po spáchání protiprávního jednání, jak bylo konstatováno v čl. 1 odst. 2 napadeného rozhodnutí. Tyto důkazy tedy nemohly posílit schopnost Komise prokázat protiprávní

jednání a nepřináší tedy významnou přidanou hodnotu ve smyslu bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002.

- 387 Jelikož v projednávaném případě důkazy poskytnuté společností ThyssenKrupp nesplňují podmínky tohoto ustanovení, Komise právem odmítla poskytnout společnosti ThyssenKrupp snížení její pokuty na základě bodu 23 písm. b) poslední odrážky tohoto oznámení.
- 388 Konečně bylo k výtce vycházející z porušení zásady ochrany legitimního očekávání v bodě 179 výše připomenuto, že právo domáhat se ochrany legitimního očekávání se vztahuje na každého jednotlivce, který se nachází v situaci, ze které vyplývá, že unijní správa u něj tím, že mu poskytla konkrétní ujištění, vyvolala podloženou naději.
- 389 Nicméně okolnost, že Komise v bodě 617 oznámení námitek vysvětlila, že pro účely hodnocení závažnosti protiprávního jednání zohlední zejména skutečnost, že účastníci kartelové dohody přijali významná opatření, aby zabránili odhalení kartelové dohody, nemůže být považována za přesné ujištění, že společnosti ThyssenKrupp bude přiznáno snížení pokuty za její spolupráci na základě bodu 23 oznámení o spolupráci z roku 2002. Snížení pokuty na základě tohoto ustanovení totiž závisí na významné přidané hodnotě poskytnutých důkazů, k níž bod 617 oznámení námitek nic neuvádí. Dále vzhledem k tomu, že k okamžiku, kdy bylo ThyssenKrupp doručeno oznámení námitek, tato ještě nepodala svou žádost na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 ohledně protiprávního jednání v Německu, nemohl bod 617 oznámení námitek v žádném případě vytvořit legitimní očekávání ohledně přidané hodnoty dosud nepředložených důkazů. Tato poslední výtka tedy musí být rovněž zamítnuta.

- 390 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že všechny výtky společnosti ThyssenKrupp týkající se použití oznámení o spolupráci z roku 2002 na její spolupráci pro účely prokázání protiprávního jednání v Německu musejí být zamítnuty.

Ke spolupráci společnosti ThyssenKrupp pro účely prokázání protiprávního jednání v Lucembursku

- 391 ThyssenKrupp, která byla třetím podnikem, který předložil žádost na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 ohledně kartelové dohody v Lucembursku (bod 119 odůvodnění napadeného rozhodnutí), neměla prospěch ze snížení pokuty na základě tohoto oznámení, pokud jde o uvedenou kartelovou dohodu (bod 828 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise za tímto účelem v bodě 827 odůvodnění napadeného rozhodnutí vysvětlila:

„Komise poznamenává, že již provedla šetření v Lucembursku a obdržela dvě potvrzující žádosti společností Kone a Otis [na základě oznámení o spolupráci z roku 2002] týkající se činnosti kartelové dohody v Lucembursku před tím, než ThyssenKrupp podala svou žádost [na základě téhož oznámení]. Žádost [...] ThyssenKrupp se skládá z krátkého ústního prohlášení tohoto podniku a neposkytuje žádný důkaz z relevantního období ani nové významné informace, [a] obecně [se] omezuje na potvrzení informací, které již Komisi byly známy, například [u osob účastnících] se kartelové dohody. ThyssenKrupp tedy nepředložila žádný nový důkaz s významnou přidanou hodnotou a v porovnání s důkazy, které již Komise vlastnila v okamžiku podání žádosti neposílila citelným způsobem schopnost Komise prokázat dotčené skutečnosti. ThyssenKrupp po podání své žádosti [...] navíc nespolupracovala, s výjimkou odpovědi na žádost Komise o informace na základě čl. 18 odst. 2 [nařízení č. 1/2003].“

392 Žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 tvrdí, že Komise z právního hlediska nesprávně použila oznámení o spolupráci z roku 2002, jelikož nezohlednila přidanou hodnotu důkazů poskytnutých společnostmi ThyssenKrupp. Tato společnost totiž Komisi poskytla důkazy s významnou přidanou hodnotou, když nezpochybnila skutkový stav uvedený v oznámení námitek a podpořila a doplnila námitky vyjádřené Komisí, což by se mělo podle bodu 23 písm. b) prvního pododstavce druhé odrážky oznámení o spolupráci z roku 2002 projevit snížením pokuty, která jí byla uložena v Lucembursku, o 20% až 30%.

393 Jak již bylo připomenuto v bodě 378 výše, oznámení o spolupráci z roku 2002 nestanoví snížení pokuty ve prospěch podniku, který po obdržení oznámení námitek nezpochybňuje věcnou správnost skutkových zjištění, na kterých Komise založila svá obvinění. Je tedy třeba přezkoumat, zda s ohledem na prostor pro uvážení, kterým Komise disponuje při hodnocení spolupráce podniku na základě oznámení o spolupráci z roku 2002, Komise zjevně překročila tento prostor pro uvážení, když konstatovala, že důkazy poskytnuté společnostmi ThyssenKrupp nemají významnou přidanou hodnotu oproti důkazům, které již vlastnila v okamžiku, kdy uvedený podnik podal svou žádost na základě tohoto oznámení.

394 V projednávaném případě je třeba zaprvé konstatovat, že žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07, které nenapadají ochranu před pokutami udělenou společnosti Kone na základě bodu 8 písm. b) oznámení o spolupráci z roku 2002, nezpochybňují ani fakt, že již informace poskytnuté společností Kone Komisi umožnily konstatovat protiprávní jednání v Lucembursku (bod 816 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise tedy k okamžiku, kdy ThyssenKrupp podala svou žádost, již obdržela dostatečné důkazy pro konstatování protiprávního jednání v Lucembursku. Komise již navíc dne 11. března 2004 před podáním žádosti společností ThyssenKrupp rovněž obdržela žádost společnosti Otis, na jejímž základě měla tato

společnost prospěch z 40% snížení pokuty, která jí byla uložena za protiprávní jednání v Lucembursku (body 118 a 823 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

395 Zadruhé žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 nezpochybňují, že ThyssenKrupp v rámci své žádosti [*důvěrné*], neposkytla Komisi žádný důkaz z relevantního období (bod 827 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Přitom v souladu s bodem 22 oznámení o spolupráci z roku 2002 mají písemné důkazy, které pocházejí z doby, k níž se vztahují, větší hodnotu, než později vypracované důkazy.

396 Žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 nicméně uvádějí několik skutečností, které podle jejich názoru mohou prokázat, že důkazy poskytnuté společností ThyssenKrupp přinesly významnou přidanou hodnotu oproti důkazům, které Komise již vlastnila.

397 Zprv se uvedené žalobkyně opírají o vysoký počet odkazů v napadeném rozhodnutí na žádost společnosti ThyssenKrupp na základě oznámení o spolupráci z roku 2002, aby prokázaly přidanou hodnotu této žádosti.

398 Avšak skutečnost, že Komise v napadeném rozhodnutí využila všechny důkazy, kterými disponovala, tedy i informace oznámené společností ThyssenKrupp v její žádosti [*důvěrné*], ještě neprokazuje, že tyto informace měly významnou přidanou hodnotu ve srovnání s důkazy, kterými již k tomuto datu disponovala. Přidaná hodnota ve smyslu oznámení o spolupráci z roku 2002 je totiž posuzována jak na základě kvality spolupráce, tak na základě jejího porovnání s důkazy, které již Komise vlastní.

- 399 V této souvislosti se žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 nemohou dovolávat toho, že Komise porušila povinnost uvést odůvodnění v rozsahu, v němž neprávem minimalizovala význam podrobných důkazů, které jí podniky poskytly. Podle ustálené judikatury musejí být z odůvodnění požadovaného článkem 253 ES jasně a jednoznačně patrné úvahy unijního orgánu,, jenž akt vydal, tak aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření a příslušný soud mohl vykonávat svůj přezkum (rozsudky Soudního dvora ze dne 2. dubna 1998, Komise v. Sytraval a Brink's France, C- 367/95 P, Recueil, s. I-1719, bod 63, a ze dne 30. září 2003, Německo v. Komise, C-301/96, Recueil, s. I-9919, bod 87). Komise přitom v projednávaném případě v bodech 825 až 828 odůvodnění napadeného rozhodnutí (viz zejména bod 391 výše) jasně uvedla důvody, proč nemohlo být uděleno snížení pokuty uložené za protiprávní jednání v Lucembursku.
- 400 Zadruhé žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 uvádějí, že Komise se opírá o prohlášení ThyssenKrupp, aby v bodě 307 odůvodnění napadeného rozhodnutí odkázala na opatření přijatá účastníky protiprávního jednání za účelem zatajení schůzek a kontaktů mezi soutěžiteli.
- 401 Je třeba konstatovat, že prohlášení společnosti ThyssenKrupp uvedená v bodě 307 odůvodnění napadeného rozhodnutí zdůrazňují, že [*důvěrné*] TKAL používal druhý mobilní telefon s předplacenými kartami pro organizaci protisoutěžních schůzek. Avšak úsilí účastníků kartelové dohody v Lucembursku za účelem utajení jejich schůzek a kontaktů již jasně vyplývá ze žádosti společnosti Kone ze dne 5. února 2004, konkrétně z jejích bodů 3.4.2 a 3.4.5. Komise za těchto podmínek zjevně nepřekročila svůj prostor pro uvážení, když konstatovala, že prohlášení ThyssenKrupp převzatá v bodě 307 odůvodnění napadeného rozhodnutí nemají významnou přidanou hodnotu v porovnání s důkazy, které již vlastnila.

- 402 Zatřetí žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 uvádějí, že ThyssenKrupp byla prvním podnikem, který Komisi oznámil, že protiprávní schůzky byly organizovány [*důvěrné*] (bod 303 odůvodnění napadeného rozhodnutí). V tomto ohledu z poznámky pod čarou č. 455 napadeného rozhodnutí vyplývá, že příspěvek [*důvěrné*] ThyssenKrupp předcházel příspěvkům jejích konkurentů.
- 403 Jak nicméně vyplývá ze spisu, je třeba konstatovat, že v rozporu s tvrzením žalobkyň ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07, již úloha společnosti [*důvěrné*] při organizaci protiprávních schůzek byla před příspěvkem ThyssenKrupp Komisi známa na základě prohlášení společností Kone a Otis v únoru a březnu 2004. Za těchto podmínek nemůže být prohlášením společnosti ThyssenKrupp uvedeným v předchozím bodě přiznána žádná významná přidaná hodnota ve smyslu bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002.
- 404 V každém případě, i za předpokladu, že by ThyssenKrupp byla prvním podnikem, který sdělil informace uvedené v bodě 402 výše, Komise nepřekročila zjevně svůj prostor pro uvážení, když měla za to, že tyto důkazy nepřinášejí významnou přidanou hodnotu ve smyslu bodu 21 uvedeného oznámení. Kromě skutečnosti, že totožnost podniku, který svolával protiprávní schůzky, nemůže být považována za skutečnost podstatnou pro prokázání kartelové dohody, totiž z bodu 721 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise nepovažovala dotčené informace za dostatečně přesvědčivé, aby dospěla k závěru, že [*důvěrné*] byli podněcovateli kartelové dohody v Lucembursku nebo v ní hráli určující úlohu.
- 405 Začtvrté ThyssenKrupp Komisi ve své žádosti [*důvěrné*] informovala o mechanismu přizpůsobování. V případě nedodržení dohodnutých tržních podílů údajně docházelo automaticky k přerozdělení projektů mezi účastníky kartelové dohody (body 317 a 336 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise v tomto ohledu v napadeném

rozhodnutí (poznámky pod čarou č. 484 a 517 napadeného rozhodnutí) cituje příspěvek společnosti Kone ze dne 29. října 2004, který nebyl dobrovolný a byl předložen výrazně později než příspěvek společnosti ThyssenKrupp.

- 406 Jak ovšem vyplývá ze spisu, je třeba konstatovat, že v žádosti [*důvěrné*] ThyssenKrupp pouze uvedla, že cílem rozdělení projektů bylo zmrazení tržních podílů a že nedodržení dohod vedlo k úpravě následných projektů. Přitom Komise tyto informace vlastnila již v okamžiku, kdy ThyssenKrupp podala svou žádost. Informacím oznámeným společností ThyssenKrupp a týkajícím se „mechanismu přizpůsobování“ nemůže být tedy přiznána žádná významná přidaná hodnota ve smyslu bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002.
- 407 Zapáté měla ThyssenKrupp ve svém příspěvku [*důvěrné*] uvést, že seznamy projektů obsahovaly jména projektů, množství výtahů a ceny. Komise použila tuto informaci v bodě 321 písm. a), c) a d) odůvodnění napadeného rozhodnutí, aniž však uznala, že se jedná o příspěvek ThyssenKrupp.
- 408 Avšak jak vyplývá ze spisu, je třeba konstatovat, že informace uvedené v předchozím bodě již Komise vlastnila v okamžiku, kdy ThyssenKrupp podala svou žádost. Dotyčným informacím tedy není možné přiznat žádnou významnou přidanou hodnotu ve smyslu bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002.
- 409 Zašesté žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 tvrdí, že Komise používá informace týkající se obsahu smluv o údržbě a za tímto účelem vychází z příspěvků společnosti Kone ze dne 5. února 2004 a ThyssenKrupp ze dne [*důvěrné*], jelikož

informace společností Schindler a Luxlift byly poskytnuty až následně (bod 348 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise se přitom vzhledem k tomu, že potvrdila informace v bodě 348 odůvodnění čtyřmi prohlášeními konkurentů, zjevně se nemohla spoléhat pouze na prohlášení společnosti Kone.

410 Jak ovšem vyplývá ze spisu, je třeba konstatovat, že před žádostí společnosti ThyssenKrupp [*důvěrné*] poskytla Kone dne 5. a 11. února 2004 informace týkající se smluv o údržbě, které byly mnohem podrobnější než informace oznámené společností ThyssenKrupp a že tyto informace byly ústně potvrzeny společností Otis dne 23. března 2004. Za těchto podmínek nemůže být informacím týkajícím smluv o údržbě, které oznámila ThyssenKrupp v rámci své žádosti na základě oznámení o spolupráci z roku 2002, přiznána žádná významná přidaná hodnota

411 Z výše uvedeného vyplývá, že žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 neprokázaly, že Komise zjevně překročila svůj prostor pro uvážení, když měla za to, že důkazy poskytnuté společností ThyssenKrupp neměly významnou přidanou hodnotu ve smyslu bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002.

412 Zatřetí žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 tvrdí, že se Komise dopustila závažného nesprávného posouzení, když nezohlednila rozhodnutí [*důvěrné*] lucemburského orgánu pro hospodářskou soutěž, které udělilo ThyssenKrupp ochranu před pokutami, což naznačuje, že její spolupráce postačovala podle lucemburského

práva k udělení ochrany před pokutami nebo snížení sankce, a že její spolupráce tedy představovala přidanou hodnotu.

- 413 V tomto ohledu je třeba připomenout, že stanovisko o shovívavosti lucemburské rady pro hospodářskou soutěž [*důvěrné*] ve vztahu ke společnostem TKAL a TKE potvrzuje přijetí jejich žádosti o shovívavost týkající se protiprávního jednání v Lucembursku a potvrzuje, že tato žádost bude zohledněna pro potřeby řízení v Lucembursku (články 1 a 2 stanoviska o shovívavosti). Nicméně toto stanovisko neobsahuje žádné kvalitativní posouzení důkazů poskytnutých ThyssenKrupp. Lucemburská rada pro hospodářskou soutěž totiž považovala „za vhodné přerušit řízení ve věci samé o žádosti o shovívavost a počkat na výsledek šetření vedeného Komisí [...]“ (stanovisko o shovívavosti, bod 6 a článek 3). Argument žalobkyň za těchto podmínek nelze přijmout.
- 414 Začtvrté žalobkyně ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 tvrdí, že z důvodu zjevných jazykových obtíží, se kterými se střetli úředníci pověřeni věcí a které se údajně projevíly při nesprávném výkladu určitých důkazů, Komise správně nezhodnotila přidanou hodnotu příspěvku společnosti ThyssenKrupp na základě oznámení o spolupráci z roku 2002. Tento argument však musí být zamítnut z důvodů uvedených v bodě 86 výše.
- 415 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že všechny námítky společnosti ThyssenKrupp týkající se použití oznámení o spolupráci z roku 2002 na její spolupráci pro účely prokázání protiprávního jednání v Lucembursku musejí být zamítnuty.
- 416 Projednávaný žalobní důvod tedy musí být zamítnut v plném rozsahu.

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásad ochrany legitimního očekávání, rovného zacházení, proporcionality a řádné správy při určení rozsahu snížení pokuty přiznaného za spolupráci nad rámec oznámení o spolupráci z roku 2002

- 417 V bodě 614 oznámení námitek Komise uvedla, že „zamýšlí [zamýšlela] přiznat snížení [pokuty] za spolupráci nad rámec oznámení o spolupráci [z roku 2002], zvláště jestliže společnost nezpochybňuje [nezpochybňovala] skutková zjištění nebo jestliže poskytuje [poskytovala] dodatečnou pomoc, která umožní objasnit nebo doplnit skutečnosti zjištěné Komisí“.
- 418 V bodě 758 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise vysvětluje, že „[j]elikož bod 614 oznámení námitek vytvořil očekávání v projednávané věci, rozhodla se vykládat tento bod ve prospěch podniků, které na jeho základě přispěly k prokázání prvků protiprávního jednání uvedeného v [napadeném] rozhodnutí tím, že nezpochybnily skutková zjištění nebo poskytly další informace nebo doplňující upřesnění“.
- 419 Komise tak všem účastníkům čtyř protiprávních jednání, s vyloučením podniků, na které se vztahovala ochrana před pokutou (body 762, 817 a 839 odůvodnění napadeného rozhodnutí), a dále společnosti Kone v rámci kartelové dohody v Nizozemsku (bod 851 odůvodnění napadeného rozhodnutí), přiznala 1% snížení pokuty za jejich spolupráci nad rámec oznámení o spolupráci z roku 2002 za nezpochybnění skutkových zjištění uvedených v oznámení námitek (body 768, 774, 777, 794, 801, 806, 813, 824, 829, 835, 845, 854, 855 a 856 odůvodnění napadeného rozhodnutí).
- 420 Zprv se žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 domnívají, že se mohou legitimně domáhat snížení pokut uložených

ThyssenKrupp za protiprávní jednání v Belgii, Německu a Lucembursku nejméně o 10% z důvodu nezpochybnění skutkových zjištění uvedených v oznámení námitek. Taková legitimní očekávání podle nich vyplývala z bodu 614 oznámení námitek a rozhodovací praxe Komise, podle níž má podnik, který nezpochybní věcnou správnost skutkových zjištění, která jsou vůči němu uplatněna v oznámení námitek, prospěch z 10% snížení pokuty v souladu s oznámením o spolupráci z roku 1996.

- ⁴²¹ Zprvė bylo v bodě 388 výše připomenuto, že právo domáhat se ochrany legitimního očekávání se vztahuje na každého jednotlivce, který se nachází v situaci, ze které vyplývá, že u něj unijní správa vyvolala podloženou naději, když mu poskytla konkrétní ujištění.
- ⁴²² Naopak, jak již bylo uvedeno v bodě 180 výše, nikdo se nemůže dovolávat porušení zásady ochrany legitimního očekávání, jestliže mu správa neposkytla konkrétní ujištění. Taková ujištění jsou tvořena přesnými, nepodmíněnými a shodujícími se informacemi z oprávněných a spolehlivých zdrojů.
- ⁴²³ Oznámení o spolupráci z roku 2002 na rozdíl od oznámení o spolupráci z roku 1996 nestanoví žádné snížení pokuty ve prospěch podniků, které nezpochybňují věcnou správnost skutkových zjištění, na kterých Komise založila svá obvinění v oznámení námitek. Komise však v bodě 758 odůvodnění napadeného rozhodnutí uznala, že bod 614 oznámení námitek vytváří legitimní očekávání podniků, že nezpochybněné skutkových zjištění povede ke snížení pokuty nad rámec oznámení o spolupráci z roku 2002.

424 V bodě 614 oznámení námitek Komise oznámila, že „zamýšlí [zamýšlela] přiznat snížení [pokuty] za spolupráci nad rámec oznámení o spolupráci [z roku 2002], zvláště jestliže společnost nezpochybňuje [nezpochybňovala] skutková zjištění nebo jestliže poskytuje [poskytovala] dodatečnou pomoc, která umožní objasnit nebo doplnit skutečnosti zjištěné Komisí“. Nelze mít za to, že takové tvrzení představuje konkrétní ujištění, které mohlo u žalobkyň vyvolat podložená očekávání, že jim bude přiznáno snížení pokuty vyšší než 1%. Bod 614 oznámení námitek totiž neuvádí rozsah nebo míru snížení, která by byla případně dotyčným podnikům přiznána, takže v tomto směru nemohl v žádném případě vyvolat jakékoli legitimní očekávání.

425 Zadruhé je třeba zamítnout argument žalobkyň, podle kterého se Komise odchýlila od své předchozí praxe, na jejímž základě bylo podniku, který nezpochybňoval věcnou správnost skutkových zjištění vytykánych v oznámení námitek, přiznáno 10% snížení pokuty, která by mu byla uložena, jelikož – jak bylo uvedeno výše v bodě 153 výše – rozhodovací praxe Komise nemůže podle ustálené judikatury vytvářet právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže.

426 Dále žalobkyně nezpochybňují, že na jejich žádosti bude použito pouze oznámení o spolupráci z roku 2002. Rozhodovací praxe Komise nebo judikatura týkající se použití bodu D odst. 2 druhé odrážky oznámení o spolupráci z roku 1996 tedy nemohla v žádném případě vyvolat legitimní očekávání žalobkyň ohledně rozsahu snížení pokuty poskytnuté z důvodu nezpochybnění skutkových zjištění týkajících se kartelových dohod v Belgii, Německu, Lucembursku a Nizozemsku, zakládající se na bodě 614 oznámení námitek.

427 Zadruhé žalobkyně ve věcech T-144/07 a T-154/07 tvrdí, že Komise porušila zásadu proporcionality, když nepřiznala 10% snížení pokuty z důvodu nezpochybnění

skutkových zjištění. V tomto ohledu uvádějí rovněž porušení zásady řádné správy, jelikož Komise podněcovala podniky, aby nezpochybnily skutková zjištění, ale poskytla jim jen 1% snížení jejich pokut.

428 V tomto ohledu je třeba připomenout, že zásada proporcionality vyžaduje, aby akty unijních orgánů nepřekročily meze toho, co je přiměřené a nezbytné k dosažení legitimních cílů sledovaných dotčenou právní úpravou, čímž se rozumí, že pokud se nabízí volba mezi vícero přiměřenými opatřeními, je třeba zvolit nejméně omezující opatření a že způsobené nevýhody nesmějí být nepřiměřené vzhledem ke sledovaným cílům (rozsudky Soudního dvora ze dne 5. května 1998, Spojené království v. Komise, C-180/96, Recueil, s. I-2265, bod 96, a Tribunálu ze dne 12. září 2007, Prym a Prym Consumer v. Komise, T-30/05, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 223).

429 K rozsahu případného snížení pokuty z důvodu nezpochybnění skutkových zjištění je třeba uvést, že z judikatury vyplývá, že podnik, který výslovně prohlásí, že nezpochybnuje skutková zjištění, na kterých Komise založila své námitky, může být považován za podnik, který přispěl k usnadnění úkolu Komise, který spočívá ve zjišťování a trestání protiprávních jednání v rozporu s unijními pravidly hospodářské soutěže (rozsudky Tribunálu ze dne 14. května 1998, Mo och Domsjö v. Komise, T 352/94, Recueil, s. II 1989, bod 395, a SCA Holding v. Komise, T-327/94, Recueil, s. II-1373, bod 157).

430 V bodě 758 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise však uvedla, že „[r]ozsah snížení bude muset zohlednit, že spolupráce poskytnutá po oznámení námitek, když již Komise prokázala veškeré prvky protiprávního jednání, v okamžiku, kdy se již podnik seznámil se všemi skutečnostmi vyšetřování a měl přístup k vyšetřovacímu spisu, může v nejlepším případě Komisi pomoci při jejím vyšetřování pouze okrajově“.

Komise doplnila, že „[o]becně [je] uznání skutkových zjištění za těchto okolností na nejvyšším důkazem, který podporuje skutková zjištění, která Komise obvykle považuje za dostatečně prokázané jinými důkazy založenými do spisu“.

⁴³¹ V tomto ohledu je třeba připomenout, že oznámení o spolupráci z roku 2002 vyžaduje vysokou úroveň spolupráce s Komisí a navíc předpokládá „sblížení úrovně snížení pokut a hodnoty příspěvku společnosti ke zjištění protiprávního jednání“ (bod 5 oznámení o spolupráci z roku 2002). Jak již bylo zaprvé uvedeno v bodě 378 výše, na rozdíl od oznámení o spolupráci z roku 1996 tak oznámení o spolupráci z roku 2002 nestanoví snížení pokut z důvodu nezpochybnění skutkových zjištění, a zadruhé v případě žádostí předložených Komisi na základě oznámení o spolupráci z roku 2002, maximální snížení, které mohou získat podniky, které nejsou ani prvním ani druhým podnikem, který by splnil podmínku uvedenou v bodě 21 tohoto oznámení, ale jejichž důkazy nicméně představují významnou přidanou hodnotu oproti důkazům, které Komise již vlastní, činí 20%.

⁴³² S ohledem na výše uvedené a na skutečnost, že snížení poskytnutá v projednávaném případě za nezpochybnění skutkových zjištění doplňují snížení pokut již poskytnutá v rámci oznámení o spolupráci z roku 2002, a rovněž s ohledem na zanedbatelnou hodnotu spolupráce nabídnuté po oznámení námitek (bod 758 odůvodnění napadeného rozhodnutí), Komise neporušila zásadu proporcionality, když neposkytla 10% snížení pokuty společnosti ThyssenKrupp z důvodu nezpochybnění skutkových zjištění týkajících se kartelových dohod v Belgii, Německu, Lucembursku a Nizozemsku. Dále žalobkyně ve věcech T-144/07 a T-154/07 neuvádějí žádnou skutečnost, která by prokazovala, že je Komise podnítila k tomu, aby nezpochybnily skutková zjištění, takže jejich výtka vycházející z porušení zásady řádné správy každopádně nemůže obstát.

433 Zatřetí žalobkyně ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 uvádějí, že ThyssenKrupp, která Komisi informovala o snahách účastníků protiprávního jednání v Německu směřujících k maření jejího šetření, utrpěla diskriminační zacházení ve vztahu k podnikům, které taková jednání popřely, jelikož obě kategorie podniků získaly stejné snížení pokut na základě spolupráce nad rámec oznámení o spolupráci z roku 2002. Žalobkyně ve věci T-144/07 v tomto ohledu rovněž uvádějí, že snížení pokuty o 1% bylo použito na všechny podniky, bez ohledu na jejich spolupráci.

434 Tuto výtku nelze přijmout. Jelikož tvrzení společnosti ThyssenKrupp ohledně snah mařit šetření nemohla ulehčit schopnost Komise prokázat protiprávní jednání (viz bod 386 výše), omezuje se užitečná spolupráce společnosti ThyssenKrupp nad rámec oznámení o spolupráci z roku 2002 na nezpochybnění skutkových zjištění. Spolupráce ThyssenKrupp je tak srovnatelná se spoluprací dalších podniků, které se ohledně spolupráce nad rámec uvedeného oznámení omezily na nezpochybnění skutkových zjištění uvedených v oznámení námitek.

435 Začtvrté žalobkyně ve věcech T-144/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 tvrdí, že metoda stanovení snížení o 1% za nezpochybnění skutkových zjištění způsobuje společnosti ThyssenKrupp finanční újmu oproti dalším podnikům účastnících se správního řízení. Komise totiž ve vztahu k ThyssenKrupp stanovila poskytnutá snížení pokut ve dvou fázích, a sice v Belgii a Nizozemsku snížení o 20%, respektive 40% na základě spolupráce v rámci oznámení o spolupráci z roku 2002 a pak snížení o 1% na základě spolupráce nad rámec tohoto oznámení. Ve vztahu k jiným podnikům však bylo snížení o 1% použito přímo na Komisi stanovenou pokutu. Komise tedy svým způsobem výpočtu pokut upřednostňuje podniky, které nezískaly snížení pokuty na

základě oznámení o spolupráci z roku 2002 oproti podnikům, které spolupracovaly během správního řízení.

436 Bylo připomenuto (viz bod 365 výše), že podle ustálené judikatury Komise nesmí v rámci svého posouzení spolupráce poskytnuté účastníky kartelové dohody porušit zásadu rovného zacházení.

437 Kromě toho, že snížení pokut poskytnutá v rámci oznámení o spolupráci z roku 2002 a snížení poskytnutá nad rámec tohoto oznámení představují odlišné fáze stanovení výše pokut, je však třeba konstatovat, že podniky, které spolupracovaly jak v rámci uvedeného oznámení, tak mimo toto oznámení, a podniky, které spolupracovaly jen nad rámec téhož oznámení, se nenacházejí ve srovnatelných situacích. Výtka vycházející z údajného porušení zásady rovného zacházení tedy nemůže obstát.

438 Z toho vyplývá, že projednávaný žalobní důvod je třeba zamítnout v plném rozsahu.

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003

439 Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 uvádějí, že pokuty uložené v článku 2 napadeného rozhodnutí za protiprávní jednání, která jsou v něm konstatována, porušují čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003, protože Komise se při stanovení prahové hodnoty 10% obratu dotčených podniků opřela o obrat

skupiny ThyssenKrupp, spíše než o obrat dceřiných společností, které se přímo účastnily protiprávních jednání.

440 Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 zaprvé uvádějí, že TKAG a TKE nelze přičíst protiprávní jednání spáchaná jejich příslušnými dceřinými společnostmi, a že tedy prahová hodnota 10% obratu uvedená v čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 musí být stanovena na základě obratu uvedených dceřiných společností.

441 Je ovšem třeba konstatovat, že tato výtka se shoduje s výtkami přezkoumanými v bodech 100 až 149 výše, které se týkají přičtení protiprávních jednání dceřiných společností skupiny ThyssenKrupp jejich mateřským společnostem. Přitom z úvah, které se vztahují k těmto výtkám, vyplývá, že Komise se právem domnívala, že TKAG a TKE tvoří hospodářskou jednotku s jejich příslušnými dceřinými společnostmi. Tato výtka tedy musí být zamítnuta.

442 Zadruhé žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 tvrdí, že určení prahové hodnoty pokut na základě obratů mateřských společností je v každém případě rovněž vyloučeno, protože čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 odkazuje na „podniky podílející se na protiprávním jednání“. Prahová hodnota 10% se tedy použije na obraty pachatele protiprávního jednání, který se protiprávního jednání účastnil přímo, a nikoli na obrat jeho solidárně odpovědné mateřské společnosti.

443 V tomto ohledu je třeba uvést, že čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 stanoví, že „pokuta u každého podniku a sdružení podniků podílejících se na protiprávním jednání nesmí přesáhnout 10% jeho celkového obratu za předchozí hospodářský rok“. Podle

ustálené judikatury se obrat uvedený tímto ustanovením vztahuje na celkový obrat dotyčného podniku (viz rozsudek *Dalmine v. Komise*, bod 55 výše, bod 146, a rozsudek ze dne 12. září 2007, *Prym a Prym Consumer v. Komise*, bod 428 výše, bod 177, a citovaná judikatura).

⁴⁴⁴ Prahová hodnota 10% obratu, stanovená v čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 tak musí být vypočtena na základě součtu celkového obratu všech společností, které tvoří hospodářskou entitu jednající jako podnik ve smyslu článku 81 ES (rozsudky Tribunálu *HFB a další v. Komise*, bod 311 výše, bod 528, a ze dne 15. června 2005, *Tokai Carbon a další v. Komise*, T-71/03, T-74/03, T-87/03 a T-91/03, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 390).

⁴⁴⁵ Komise přitom v projednávaném případě prokázala, že TKAG tvořila pro účely použití článku 81 ES hospodářskou jednotku se svými dceřinými společnostmi uvedenými v článku 1 napadeného rozhodnutí (viz body 100 až 149 výše). S ohledem na judikaturu citovanou v bodech 443 a 444 výše se Komise právem opřela při stanovení pokut, které uložila v článku 2 napadeného rozhodnutí, o obrat mateřské společnosti, aby stanovila pokuty na dostatečně odrazující úrovni.

⁴⁴⁶ Z toho vyplývá, že Komise neporušila čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003, když se pro účely stanovení prahové hodnoty 10% obratu pro pokuty ukládané za protiprávní jednání, kterých se dopustily společnosti náležející ke skupině ThyssenKrupp, opřela o obrat TKAG. Jelikož žalobkyně ve věcech T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 netvrdí, že pokuta, která jim byla uložena, překračuje 10% tohoto obratu, musejí být jejich výtky zamítnuty.

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásady proporcionality při stanovení konečné částky pokut

⁴⁴⁷ Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 uvádějí, že konečná částka pokuty, která jim byla uložena, je nepřiměřená.

⁴⁴⁸ Aby prokázaly porušení zásady proporcionality, zdůrazňují zaprvé žalobkyně ve věcech T-144/07, T-149/07 a T-150/07 vnitrostátní povahu protiprávních jednání sankcionovaných v napadeném rozhodnutí. Zadruhé žalobkyně ve věcech T-144/07, T-148/07, T-149/07 a T-150/07 uvádějí, že pokuty uložené společnosti ThyssenKrupp za protiprávní jednání v Belgii a Lucembursku jsou nepřiměřené ve vztahu k velikosti dotčeného trhu a neodráží správně poměry hospodářské síly mezi podniky účastnícími se protiprávních jednání, které byly při spáchání těchto jednání rozhodující. Žalobkyně ve věcech T-144/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 v této souvislosti rovněž zdůrazňují, že pokuty, které jim byly uloženy za protiprávní jednání v Belgii a Nizozemsku odpovídají vícenásobku obrátů společností TKLA a TKL. Zatřetí žalobkyně ve věci T-144/07 tvrdí, že zásada proporcionality Komise zavazuje ke stanovení konečné částky pokuty tak, aby odrážela celý rozsah spolupráce, kterou poskytla TKLA, a zejména aby zohlednila příslib shovívavosti učiněný belgickým orgánem pro hospodářskou soutěž. Žalobkyně ve věci T-154/07 v tomto ohledu rovněž uvádí, že Komise měla zohlednit ochranu před pokutami, kterou TKL získala od nizozemského orgánu pro hospodářskou soutěž.

⁴⁴⁹ Úvodem je třeba připomenout, že zásada proporcionality vyžaduje, aby akty unijních orgánů nepřekročily meze toho, co je přiměřené a nezbytné k dosažení legitimních cílů sledovaných dotčenou právní úpravou, a je jasné, že pokud se nabízí volba mezi vícero přiměřenými opatřeními, je třeba zvolit nejméně omezující opatření

a způsobené nevýhody nesmějí být nepřiměřené vzhledem ke sledovaným cílům (viz bod 428 výše).

450 Z toho vyplývá, že pokuty nesmějí být nepřiměřené ve vztahu ke sledovaným cílům, tedy ve vztahu k dodržování pravidel hospodářské soutěže, a že výše pokuty uložené podniku za protiprávní jednání v oblasti hospodářské soutěže musí být přiměřená protiprávnímu jednání posuzovanému jako celek, s přihlédnutím zejména k jeho závažnosti (rozsudek ze dne 12. září 2007, Prym a Prym Consumer v. Komise, bod 428 výše, bod 224). Mimoto je Komise při stanovení výše pokut oprávněna zohlednit nutnost zajistit, aby pokuty měly dostatečně odrazující účinek (viz v tomto smyslu rozsudek Musique Diffusion française a další v. Komise, bod 247 výše, bod 108, a rozsudek Tribunalu ze dne 14. května 1998, Europa Carton v. Komise, T-304/94, Recueil, s. II-869, bod 89).

451 Je třeba zaprvé uvést, že kartelové dohody spočívaly v projednávané věci především v tajné koluzi mezi soutěžiteli s cílem rozdělení trhů nebo zmrazení tržních podílů rozdělením projektů prodeje a instalace nových výtahů nebo eskalátorů a s cílem nekonkurovat si v údržbě a modernizaci výtahů a eskalátorů (s výjimkou Německa, kde údržba a modernizace nebyla mezi účastníky kartelové dohody diskutována). Taková protiprávní jednání již přitom na základě své povahy patří mezi nejzávažnější porušení článku 81 ES (bod 658 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

452 I kdyby v tomto ohledu byla prokázána relativně malá velikost relevantního výrokového trhu, má jen malý význam ve vztahu ke všem dalším skutečnostem potvrzujícím závažnost protiprávního jednání (viz v tomto smyslu rozsudek Roquette Frères v. Komise, bod 185 výše, bod 151). Argumenty žalobkyně, podle kterých jsou pokuty uložené Komisí nepřiměřené ve vztahu k velikosti dotčených trhů, tedy musejí být zamítnuty.

453 Zadruhé, k proporcionalitě pokut ve vztahu k velikosti a hospodářské síle dotyčných hospodářských jednotek jednajících jako podnik ve smyslu článku 81 ES, je třeba připomenout, že z výše uvedených úvah vyplývá, že tyto pokuty nepřekračují prahovou hodnotu uvedenou v čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003, jejímž cílem je vyhnout se tomu, aby byly pokuty nepřiměřené ve vztahu k významu podniku (viz v tomto smyslu rozsudek *Musique Diffusion française a další v. Komise*, bod 247 výše, bod 129, a rozsudek ze dne 12. září 2007, *Prym a Prym Consumer v. Komise*, bod 428 výše, bod 229).

454 Komise zatřetí podle ustálené judikatury může při stanovení pokut zohlednit zejména velikost a hospodářskou sílu hospodářské jednotky jednající jako podnik ve smyslu článku 81 ES. Relevantní podnik, který je v projednávaném případě třeba vzít v úvahu, však neodpovídá žádné dceřiné společnosti, která se účastnila protiprávních jednání konstatovaných v čl. 1 odst. 1, 3 a 4 napadeného rozhodnutí. Naopak, z výše uvedené analýzy vyplývá, že podniky, které se dopustily protiprávních jednání uvedených ve čtvrté odrážce čl. 1 odst. 1, 3 a 4 napadeného rozhodnutí, jsou TKAG a všechny její dceřiné společnosti uvedené v těchto ustanoveních napadeného rozhodnutí (viz body 100 až 149 výše). Za těchto podmínek musejí být zamítnuty argumenty žalobkyň, které se omezují na prokázání nepoměru mezi částkou pokut uložených Komisí a obratem dosaženým uvedenými dceřinými společnostmi, s vyloučením mateřské společnosti.

455 Začtvrté z judikatury vyplývá, že Komise při stanovování výše pokut podle závažnosti a doby trvání dotčeného protiprávního jednání není v případě, že jsou pokuty ukládány několika podnikům účastnícím se téhož protiprávního jednání, povinna zajistit, aby jí vypočtené konečné částky pokut pro dotyčné podniky vyjadřovaly veškeré rozdíly mezi nimi, pokud jde o jejich celkový obrat nebo jejich obrat na trhu dotčeném protiprávním jednáním (viz v tomto rozsudek *Dansk Rørindustri a další v. Komise*,

bod 94 výše, bod 312, a rozsudek Tribunálu ze dne 4. července 2006, Hoek Loos v. Komise, T-304/02, Sb. rozh. s. II-1887, bod 84).

⁴⁵⁶ Tribunál tak již měl za to, že konečná částka pokuty nepředstavuje *a priori* prvek vhodný k určení případného nedostatku přiměřenosti pokuty s ohledem na význam účastníků kartelové dohody. Určení uvedené konečné částky totiž závisí zejména na okolnostech souvisejících s individuálním chováním dotčeného podniku, jako je doba trvání protiprávního jednání, přitěžující nebo polehčující okolnosti a míra spolupráce uvedeného podniku, a nikoli na jeho tržním podílu či obratu (rozsudek Hoek Loos v. Komise, bod 455 výše, body 85 a 86).

⁴⁵⁷ Dále z bodů 672, 673, 674, 676, 680 a 686 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise při stanovení zvláštní výchozí částky pokut s dotčnými podniky zacházela rozdílně, aby zohlednila jejich význam na trzích dotčených kartelovými dohodami. Komise tak rozdělila podniky „do několika kategorií v závislosti na obratu dosaženém na trhu s výtahy nebo eskalátory, případně včetně trhu se službami údržby a modernizace“ (bod 673 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Nelze tedy přijmout argumenty žalobkyň, podle nichž uložené pokuty neodrážely správné poměry hospodářské síly mezi podniky, které se účastnily protiprávního jednání.

⁴⁵⁸ Zapáté musejí být rovněž zamítnuty argumenty žalobkyň ve věcech T-144/07 a T-154/07, podle kterých Komise nezohlednila celý rozsah spolupráce společnosti ThyssenKrupp v Belgii a měla přihlédnout k aktům vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž.

⁴⁵⁹ Je totiž třeba připomenout, že spolupráci TKLA při prokázání protiprávního jednání v Belgii Komise řádně zohlednila v bodech 769 až 774 odůvodnění napadeného

rozhodnutí. Z výše uvedených úvah (body 338 až 370 výše) rovněž vyplývá, že Komise se nedopustila v tomto ohledu žádného zjevně nesprávného posouzení. Dále z bodů 156 až 190 výše vyplývá, že žalobkyně se rovněž nemohou dovolávat příslibů shovívavosti, které údajně obdržely od belgických a nizozemských orgánů pro hospodářskou soutěž.

- 460 S ohledem na výše uvedené úvahy musí být zamítnut žalobní důvod uplatněný žalobkyněmi ve věcech T-144/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07, který vychází z porušení zásady proporcionality při stanovení konečné částky pokuty.

Ke stanovení konečné částky pokuty

- 461 Jak vyplývá z bodů 303 až 323 výše, je třeba změnit napadené rozhodnutí v rozsahu, v němž z důvodu opakování protiprávního jednání ukládá zvýšení základní částky pokut uložených společnosti ThyssenKrupp v napadeném rozhodnutí o 50%.

- 462 Konečná částka uvedených pokut se stanoví takto:

- za protiprávní jednání v Belgii: základní částka pokuty (57 750 000 eur) se sníží o 20% z důvodu spolupráce v rámci oznámení o spolupráci z roku 2002, z čehož vyplývá částka ve výši 46 200 000 eur, a o 1% z důvodu spolupráce nad rámec oznámení o spolupráci z roku 2002, z čehož vyplývá konečná částka pokuty ve výši 45 738 000 eur.

- za protiprávní jednání v Německu: základní částka pokuty (252 000 000 eur) se sníží o 1% z důvodu spolupráce nad rámec oznámení o spolupráci z roku 2002, z čehož vyplývá konečná částka pokuty ve výši 249 480 000 eur.

- za protiprávní jednání v Lucembursku: základní částka pokuty (9 000 000 eur) se sníží o 1% z důvodu spolupráce nad rámec oznámení o spolupráci z roku 2002, z čehož vyplývá konečná částka pokuty ve výši 8 910 000 eur.

- za protiprávní jednání v Nizozemsku: základní částka pokuty (26 350 000 eur) se sníží 40% z důvodu spolupráce v rámci oznámení o spolupráci z roku 2002, z čehož vyplývá částka ve výši 15 810 000 eur, a o 1% z důvodu spolupráce nad rámec oznámení o spolupráci z roku 2002, z čehož vyplývá konečná částka pokuty ve výši 15 651 900 eur.

K nákladům řízení

⁴⁶³ Podle čl. 87 odst. 3 jednacího řádu může Tribunál rozdělit náklady mezi účastníky řízení nebo rozhodnout, že každý z nich ponese vlastní náklady, pokud každý účastník měl ve věci částečně úspěch i neúspěch. V projednávaném případě je třeba rozhodnout, že žalobkyně ponese tři čtvrtiny svých nákladů a nahradí tři čtvrtiny nákladů řízení Komise. Komise ponese čtvrtinu svých nákladů a nahradí čtvrtinu nákladů řízení žalobkyně.

Z těchto důvodů

TRIBUNÁL (osmý senát)

rozhodl takto:

- 1) **Věci T-144/07, T-147/07, T-148/07, T-149/07, T-150/07 a T-154/07 se spojují pro účely tohoto rozsudku.**
- 2) **Článek 2 odst. 1 čtvrtá odrážka, odst. 2 čtvrtá odrážka, odst. 3 čtvrtá odrážka a odst. 4 čtvrtá odrážka rozhodnutí Komise COM(2007) 512 final ze dne 21. února 2007 v řízení podle článku 81 [ES] (věc COMP/E-1/38.823 – Výťahy a eskalátory) se zrušuje.**
- 3) **Ve věcech T-144/07, T-149/07 a T-150/07 se výše pokuty uložené společností ThyssenKrupp Liften Ascenseurs NV, ThyssenKrupp Elevator AG a ThyssenKrupp AG v čl. 2 odst. 1 čtvrté odrážce rozhodnutí C(2007) 512 za protiprávní jednání v Belgii stanoví na 45 738 000 eur.**
- 4) **Ve věcech T-147/07, T-149/07 a T-150/07 se výše pokuty uložené společností ThyssenKrupp Aufzüge GmbH, ThyssenKrupp Fahrtreppen GmbH, ThyssenKrupp Elevator a ThyssenKrupp v čl. 2 odst. 2 čtvrté odrážce rozhodnutí C(2007) 512 za protiprávní jednání v Německu stanoví na 249 480 000 eur.**

- 5) **Ve věcech T-148/07, T-149/07 a T-150/07 se výše pokuty uložené společností ThyssenKrupp Ascenseurs Luxembourg Sàrl, ThyssenKrupp Elevator a ThyssenKrupp v čl. 2 odst. 3 čtvrté odrážce rozhodnutí C (2007) 512 za protiprávní jednání v Lucembursku stanoví na 8 910 000 eur.**

- 6) **Ve věcech T-150/07 a T-154/07 se výše pokuty uložené společností ThyssenKrupp a ThyssenKrupp Liften BV ThyssenKrupp v čl. 2 odst. 4 čtvrté odrážce rozhodnutí C(2007) 512 za protiprávní jednání v Nizozemsku stanoví na 15 651 900 eur.**

- 7) **Žaloby se ve zbývajících částech zamítají.**

- 8) **V každé z věcí ponese žalobkyně tři čtvrtiny vlastních nákladů a nahradí tři čtvrtiny nákladů řízení Evropské Komise. Komise ponese čtvrtinu svých nákladů a nahradí čtvrtinu nákladů řízení žalobkyň.**

Martins Ribeiro

Wahl

Dittrich

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 13. července 2011.

Podpisy.

Obsah

Správní řízení	II - 5155
1. Šetření Komise	II - 5155
Belgie	II - 5155
Německo	II - 5156
Lucembursko	II - 5157
Nizozemsko	II - 5158
2. Oznámení námitek	II - 5159
3. Napadené rozhodnutí	II - 5159
Řízení a návrhová žádání účastnic řízení	II - 5170
K věci samé	II - 5172
1. Úvodní poznámky	II - 5172
2. K návrhům na zrušení napadeného rozhodnutí	II - 5174
K žalobnímu důvodu vycházejícímu z chybějící příslušnosti Komise	II - 5174
K první části vycházející z porušení čl. 81 odst. 1 ES v rozsahu, v němž dotyčné kartelové dohody neovlivňovaly obchod mezi členskými státy	II - 5174
K druhé části, která vychází z porušení nařízení č. 1/2003, oznámení o spolupráci v rámci sítě a zásad rovného zacházení a ochrany legitimního očekávání, jelikož Komise měla přenechat stíhání protiprávního jednání dotyčným vnitrostátním orgánům pro hospodářskou soutěž	II - 5182
	II - 5309

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásad, které upravují přičtení odpovědnosti za porušení článku 81 ES, presumpci nevinny, personalitu trestů, rovné zacházení a porušení práva na obhajobu, jakož i článku 253 ES při přičtení protiprávních jednání spáchaných dceřinými společnostmi příslušným mateřským společností	II - 5188
Úvodní poznámky	II - 5188
K přičtení protiprávních jednání konstatovaných v článku 1 napadeného rozhodnutí společností TKE a TKAG	II - 5191
– K domněnce odpovědnosti společností TKAG a TKE za jednání jejich dceřiných společností	II - 5193
– K důkazům uvedeným žalobkyněmi za účelem vyvrácení domněnky odpovědnosti TKAG a TKE za chování jejich příslušných dceřiných společností	II - 5198
K porušení povinnosti uvést odůvodnění a práva na obhajobu	II - 5201
K návrhům na důkazní opatření	II - 5208
3. K návrhům na zrušení nebo snížení uložených pokut	II - 5210
K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásady non bis in idem	II - 5210
K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení pokynů z roku 1998, zásad proportionality a rovného zacházení a práva na obhajobu při stanovení výchozí částky pokut v závislosti na závažnosti protiprávních jednání	II - 5220
Úvodní poznámky	II - 5220
Napadené rozhodnutí	II - 5222
K údajné protiprávnosti obecných výchozích částek pokut	II - 5225
K údajné protiprávnosti zvláštních výchozích částek pokut	II - 5238

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení pokynů z roku 1998, zásady proporcionality, článku 253 ES a zásady rovného zacházení při použití skupinového násobícího činitele pro účely zohlednění cíle odrazení při stanovení výchozí částky pokut	II - 5248
K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení pokynů z roku 1998, zásady proporcionality a práva na obhajobu při 50% zvýšení základní částky pokuty z důvodu opakování protiprávního jednání	II - 5254
K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení oznámení o spolupráci z roku 2002 a z porušení zásad legitimního očekávání a rovného zacházení při posouzení spolupráce	II - 5263
Oznámení o spolupráci z roku 2002	II - 5263
K prostoru pro uvážení Komise a přezkumu unijního soudu	II - 5266
Ke spolupráci ThyssenKrupp za účelem prokázání protiprávního jednání v Belgii	II - 5269
Ke spolupráci společnosti ThyssenKrupp pro účely prokázání protiprávního jednání v Německu	II - 5278
Ke spolupráci společnosti ThyssenKrupp pro účely prokázání protiprávního jednání v Lucembursku	II - 5284
K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásad ochrany legitimního očekávání, rovného zacházení, proporcionality a řádné správy při určení rozsahu snížení pokuty přiznaného za spolupráci nad rámec oznámení o spolupráci z roku 2002 ..	II - 5292
K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 ...	II - 5298
K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásady proporcionality při stanovení konečné částky pokut	II - 5301
Ke stanovení konečné částky pokuty	II - 5305
K nákladům řízení	II - 5306
	II - 5311